

**KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNDE
FAİL ERKEK TEMSİLİ**

Tuba Bozkurt

**Yüksek Lisans Tezi
Gazetecilik Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Elif KÜÇÜK DURUR
2024
Her Hakkı Saklıdır**

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

Tuba BOZKURT

KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNDE FAİL ERKEK
TEMSİLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Elif KÜÇÜK DURUR

ERZURUM-2024

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Graduate School of Social Sciences

TEZ BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum " Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinde Fail Erkek Temsili " adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Gereğini bilgilerinize arz ederim *.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

[Tarih ve İmza]

Aslı ıslak imzalıdır

[Tuğba BOZKURT]

*** LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü teze ilgili **patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda**, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu **iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.**

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz **makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış** ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile **altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Graduate School of Social Sciences

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Elif Küçük Durur danışmanlığında, Tuğba Bozkurt tarafından hazırlanan bu çalışma 16 / 09 /2024 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından, Gazetecilik Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan:Doç. Dr. Elif Küçük Durur

İmza: Aslı Islak İmzalıdır.

Jüri Üyesi :Doç. Dr. Aslı Köseoğlu

İmza: Aslı Islak İmzalıdır.

Jüri Üyesi :Dr. Öğretim Üyesi Gülsemin Mısırlı

İmza: Aslı Islak İmzalıdır.

Prof. Dr. Sait UYLAŞ

Enstitü Müdürü

Aslı Islak İmzalıdır.

OF27_V4_03.11.2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
ŞEKİLLER DİZİNİ	V
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİDDET UNSURU

1.1. ŞİDDET KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ	8
1.2. MEDYADA ŞİDDETİN TEMSİLİ	10
1.3. ŞİDDET NEDİR?	14
1.4. ŞİDDET TÜRLERİ.....	16
1.4.1. Fiziksel Şiddet	16
1.4.2. Duygusal Şiddet.....	18
1.4.3. Ekonomik Şiddet	20
1.5. ERKEKLİK VE ŞİDDET	23
1.6. KADINA YÖNELİK ŞİDDET OLGUSU.....	26

İKİNCİ BÖLÜM

GAZETELERDE YER ALAN KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNDE FAİL ERKEK TEMSİLİ

2.1. ARAŞTIRMANIN METODU	29
2.1.1. Araştırmanın Konusu ve Kapsamı.....	29
2.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	37
2.1.3. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Analizi.....	38
2.2. ŞİDDET KONULU GAZETE HABERLERİNDE YER ALAN FAİL ERKEK PROFİLİ	42
2.2.1. Şiddet Gösteren Fail Erkeğin Sığındığı Sebepler	72
2.2.1.1. Ekonomik Sebepler	72
2.2.2.2. Duygusal Sebepler	73
2.2.2.3. Bireysel Sebepler	75

SONUÇ.....	78
KAYNAKÇA	84
ÖZGEÇMİŞ.....	89

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNDE FAİL ERKEK TEMSİLİ

Tuba BOZKURT

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Elif KÜÇÜK DURUR

2024, 89 sayfa

Juri: Doç. Dr. Elif KÜÇÜK DURUR

Doç. Dr. Aslı KÖSEOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Gülsemin MISIRLI

Gazetelerde yer alan şiddet haberleri son yıllarda büyük oranda artış göstermiştir. Özellikle kadına yönelik şiddet haberleri gittikçe daha sık rastlanılır bir olgu haline gelmektedir. Bu durum, üzerinde konuşulup tartışılması gereken bir konu olarak ele alınmakla birlikte kadınlara yönelik şiddet eylemini gerçekleştiren erkek profillerinin gazetelerde aynı ölçüde yer alır hale geldiği söylenebilir. Başka bir deyişle, erkeğin kadına yönelik şiddeti, gazete haberleri açısından incelendiğinde toplum için bir sorun teşkil ettiği açıktır. Nitekim günümüzde gazeteler toplumun her kesimine hitap eden bir kitle iletişim aracıdır. Dolayısıyla şiddet haberlerinin sıklığı toplumsal olarak bir kabulleniş, aşına olma, olumlama, sınıflandırma, taraflandırma, ve kadın cinayetlerini anlamlandırma tehlikesini de beraberinde getirmektedir. Bu sebeple kadına yönelik şiddet haberlerinin doğru okunması, toplum tarafından doğru anlaşılması ve bu haberlerde yer alan şiddet olaylarındaki erkek profillerinin incelenerek doğru değerlendirilmesi gerekmektedir. Toplumsal bir sorun olarak ele alınan kadına yönelik şiddet, hemen her dönemde karşılaşılan bir gerçek iken, şiddet gösteren erkeklerin nasıl ve ne şekilde şiddete meyilli hale geldiği başka bir sorunu ifade etmektedir. Bir diğer sorun ise, gazetelerin bu tür haberleri kamuoyuna nasıl aktardığıdır. Bu çalışmada, kadına yönelik şiddet haberleri derlenmiş ve bu haberlerde yer alan erkek profilleri incelenmiştir. Politik olarak kadına yönelik şiddet haberleri gündemi en çok meşgul eden haberler olarak kategorize edilebilir. Bu haberlerin sayısındaki artış ve hemen her gün gündemdeki yerini koruyan kadına yönelik şiddet haberleri genel bir bakış açısı ile bakıldığında, konunun sadece gündelik hayat içerisinde değil, bilimsel açıdan da ele alınması gerektiğini göstermektedir. Şiddet gösteren fail erkeğin gazetelerde temsil edilme şekli üzerine kurulan bu çalışmada, kitle iletişim araçları içerisinde en yaygın olan gazetelerin bu konuda üstlendiği iletişim ve aktarım şekli araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadına Karşı Şiddet, Gazete Haberleri, Şiddet Türleri

ABSTRACT**REPRESENTATION OF MALE PERPETRATORS IN NEWS ON VIOLENCE
AGAINST WOMAN****Tuba BOZKURT****Advisor: Associate Prof. Elif KÜÇÜK DURUR****2024, Page: 89****Juries: Assoc. Prof. Dr. Elif KÜÇÜK DURUR****Assoc. Prof. Dr. Aşlı KÖSEOĞLU****Asist. Prof. Gülsemin MISIRLI**

Violence news in newspapers has increased significantly in recent years. News of violence, especially against women, is becoming more and more common. Although this situation is considered as an issue that needs to be talked about and discussed, it can be said that profiles of men who commit acts of violence against women have become equally prevalent in newspapers. In other words, when men's violence against women is examined in terms of newspaper news, it is clear that it poses a problem for society. As a matter of fact, today newspapers are a mass communication tool that appeals to all segments of society. Therefore, the frequency of violent news brings with it the danger of social acceptance, familiarity, affirmation, classification, bias, and giving meaning to femicide. For this reason, news about violence against women must be read correctly, understood correctly by the society, and the male profiles in the violent incidents in these news must be examined and evaluated correctly. While violence against women, which is considered as a social problem, is a reality encountered in almost every period, how and in what way violent men become prone to violence represents another problem. Another problem is how newspapers convey such news to the public. In this study, news about violence against women was compiled and the male profiles in these news were examined. Politically, news about violence against women can be categorized as the news that occupies the agenda the most. The increase in the number of these news and the news of violence against women, which remains on the agenda almost every day, show that the issue should be addressed not only in daily life but also from a scientific perspective. In this study, which is based on the way violent male perpetrators are represented in newspapers, the communication and transmission style undertaken by newspapers, which are the most common among mass media, on this subject has been investigated.

Key Words: Violence Against Women, Newspaper News, Types of Violence

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Gazete Tirajları	31
Şekil 2.2. Tirajı Yüksek Olan Gazetelerin Cinsiyet Dağılımı	32
Şekil 2.3. Tirajı Yüksek Gazetelerin Yaşlara Göre Dağılımı	33
Şekil 2.4. Kadınların Öldürülme Biçimi	35
Şekil 2.5. Kadınların Medeni Hali	35
Şekil 2.6. Kadınların Öldürüldükleri Mekan	36
Şekil 2.7. Sözcü Gazetesi 15 Haziran 2021.	42
Şekil 2.8. Sabah Gazetesi 25 Kasım 2021.	43
Şekil 2.9. Sabah Gazetesi 29 Haziran 2021.	44
Şekil 2.10. Sabah Gazetesi, 9 Mayıs 2021.	45
Şekil 2.11. Hürriyet, 7 Ocak 2021.	48
Şekil 2.12. Habertürk 22 Kasım 2021.....	50
Şekil 2.13. Habertürk 24 Mayıs 2021.	58
Şekil 2.14. Sözcü 31 Mart 2021.....	63
Şekil 2.15. Sözcü 31 Mart 2021	63
Şekil 2.16. Sözcü 31 Mart 2021	63
Şekil 2.17. Sözcü 31 Mart 2021	63
Şekil 2.18. Sözcü 20 Mayıs 2021	65
Şekil 2.19. Milliyet 8 Mart 2021.....	67
Şekil 2.20. Milliyet 12 Mart 2021.....	68
Şekil 2.21. Milliyet 28 Mart 2021.....	70
Şekil 2.22. Milliyet 28 Mart 2021.....	71

GİRİŞ

Gazetelerde yer alan kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorun olarak ele alınmaktadır. Toplumun tamamını ilgilendiren bir durum olarak kadına yönelik şiddet, hem bireysel hem de toplumsal bir mesele olarak görülmektedir. Çünkü kadının şiddete uğraması demek, sadece bir bireyin fiziksel ya da ruhsal olarak yara alması olarak açıklanmamalıdır. Aynı zamanda toplumun temel yapısını oluşturan aile kurumu da bu durumdan etkilenmektedir. Nitekim kadın ister bir anne olsun ister bir eş, erkek tarafından herhangi bir şekilde zarara uğratıldığında bu durum bağlı olduğu aile kurumunu da etkilemektedir. Dolayısıyla şiddet gösteren erkek sadece şiddet gösterdiği kadına değil, toplumun tamamına zarar vermektedir. Özellikle bu haberlerin gazetelerde yer alması, toplum psikolojisini de yakından ilgilendirmektedir.

Şiddet, her ne sebeple olursa olsun kabul edilemez bir durum olarak görülmektedir. Ancak yapılan araştırmalara göre ülkemizde yetişkin kadınların yüzde 36'sının eşleri tarafından şiddete maruz kaldığı bilinmektedir (Sayılan, 2017: 67). Dolayısıyla şiddet gösteren erkeklerin varlığı da ülkemizde azımsanmayacak derecede fazladır. Toplumsal olarak kadın ve erkeğe biçilen roller, bir yerde erkeğin kadına şiddet göstermesine neden olmaktadır. Bu rollerle öğrenilen evrensel çelişkiler, ne yazık ki erkeği kadının üzerinde hak iddia edebileceği bir konuma getirmektedir (Ünlü vd. 2013: 96). Her ne kadar insan olmanın niteliği ile çelişse de bu durum, özellikle ataerkil toplumlarda çokça yaşanan bir sorun olmaktadır. İşte bu sebeptir ki bir toplumun kadına yönelik şiddet haberlerini nasıl ve ne şekilde algılayıp değerlendirdiği, şiddet gösteren fail erkeğin haber metinleri içerisindeki nitelendirilmeleri bu haberlerin aktarılması açısından önemli bir hususa vurgu yapmaktadır.

Genel olarak bakılınca gazeteler, editörler tarafından gündemin kesintisiz olarak takip edildiği iletişim araçlarıdır (Şeker, 2004: 97). Dolayısıyla gündelik olayların kamuoyuna aktarımında önemli rol oynamaktadır. Son yıllarda 'kadın cinayeti' başlığı altında verilen kadına yönelik şiddet olaylarının haber metinleri haline dönüştürülmesi ve halka aktarılması, bu şiddet haberlerinin sanki günlük bir olaymış gibi algılanmaması için bir yerde önem arz etmektedir. Zira şiddet gören bir kadın, zaman içerisinde yalnızlaşmaya ve toplumdan yabancılaşmaya başlayacaktır (Bulut, 2019: 121).

Dolayısıyla şiddetin, sadece şiddet gören bireyi etkilemesi ve şiddet gösteren erkeğin arka planda kalması ya da bu tür haberlerin gazetelerde üstün körü okunup geçilmesi toplumsal açıdan son derece yanlış bir tutum olarak değerlendirilmelidir. Öte yandan bu çalışmanın da ana temasını oluşturan şiddet gösteren erkeklerin temsili, bireysel, duygusal ya da ekonomik sebeplerle doğrudan ilişkili olarak ele alınmaktadır. Özellikle bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmek için gerekli olan sınırı ifade eden gelir yoksulluğu kavramının var olduğu toplumlarda, şiddet eğiliminin de bu yoksulluğa bağlı bir şekilde arttığı görülmektedir (Işkın, 2019: 220). Tek faktörün yoksulluk olmaması ile birlikte şiddet gösteren erkekler, genellikle bir üstünlük kurma çabası ve reddedilme kaygısı ile de şiddete meyilli hale gelebilmektedir.

Tarihin her döneminde kadınlar için şiddet, belirli bir tanımın, kuramın ya da kavramın çok ötesinde bir durum olmuştur. Belirli rol ve kalıplar içerisine sokularak şekillendirilmek istenen kadın, ataerkil ilkeler çerçevesinde eril düşüncelerle örülü kısıtlı bir hayatın silik figürü yapılmak istenmiştir. Başka bir deyişle sadece eş ve annelik rolü yüklenerek bu kavramlara hapsedilen kadınlar için tarihte '*kıt bulunan mal*' tabiri bile kullanılmıştır (Holland, 2016: 49). Hal böyle iken şiddet gösteren erkeklerin gazete haberlerinde kimi zaman şiddeti namus kavramı arkasına sığınarak savunmaları tesadüf olmamaktadır. Özellikle son yıllarda yayınlanan gazete haberlerine bakılınca cinayet ile sonuçlanan şiddet vakalarında erkek, çoğunlukla namusu için cinayet işlediğini ifade etmektedir. Bu durumun peyda olmasında ataerkillik, kadına biçilen roller, toplumsal olarak erkeğe olan bakış açısı ve erkeğin konumu önemli rol oynamaktadır.

Elbette bünyesinde her ne sebep barındırırsa barındırsın şiddet, başta da değinildiği gibi asla kabul edilmemelidir. Çünkü ister namus için ister daha başka bahanelerle toplumda yer alsın şiddet, pek çoğumuzun hayatını sadece fiziksel anlamda değil, ruhsal sağlık olarak da derinden etkilemektedir (Daşlı, 2019: 20). Bu etkileniş, gazetelerde yer alan kadın cinayetleri bağlamında, sebebi ne olursa olsun tümünü geri plana atmaktadır. Çünkü evli bir kadının öldürülmesi demek, eğer çocukları varsa çocuklarının hayatında sarılmaz yaraların açılması demektir. Daha net bir ifade ile bir kadının öldürülmesi, sadece bir bireyin yaşam hakkının elinden alınması olarak değerlendirilememektedir. Zira eğer şiddet gösteren erkek, gerek ekonomik gerekse duygusal sebepler yüzünden şiddete yöneliyorsa bu, genel bir bakış açısı ile bakılınca, önce erkekten kadına sonra da çocuklara yönelmektedir (Daşlı, 2019: 21).

Bütün bunların dışında görevi halkı haberdar etmek olan gazeteler için mağdur bir figür olan kadın kavramına açık, anlaşılır, net ifadeler eklemek ve şiddet gösteren fail erkek profilini şiddet gösterme sebepleri ile birlikte aktarmak elzem hale gelmektedir. Çünkü gazetelerde yer alan haber ve yazıların, okuyucu kitlenin niteliğinden ötürü basite indirgenmiş haber metinleri olması gerekmektedir ve okuyucu en az çaba ile haberi anlamalıdır (Şeker, 2004: 3). Başka bir deyişle gazeteler halkın her kesimine hitap eden kitle iletişim araçlarıdır ve eğer okur bir kadına şiddet haberi okuyorsa, şiddet gösteren erkeğin toplumsal bir suç işlediğinin bilincinde olmalıdır. Bu sebeptendir ki gazetelerde şiddet gösteren erkek portresi, haber metinlerinde açık ve bir o kadar da net bir şekilde okuyucuya aktarılabilmelidir.

Çalışmanın başlığından da anlaşılacağı üzere şiddet gösteren erkeklerin haber metinlerinde sıkça yer alması bir temsil sorununu doğurmuştur. Bu sorun, kadınlara yönelik şiddet haberleri açısından incelendiğinde, söylem olarak kavramların önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu kavramlar, kadını niteleyen ve fail erkeği tanımlayan tüm ifadeleri kapsamaktadır. Şiddet gören, öldürülen, mağdur edilen kadının evli veya bekar olması, fail erkek ile olan ilişkisinin durumu (eş, akraba ya da herhangi bir ilişkisinin bulunmaması vb.) haber metinlerinde yazıya dökülürken belli başlı kuralları da beraberinde getirmektedir. Nitekim evlilik, aile ya da kadın erkek ilişkilerinin bir tabu olarak kabul edildiği ataerkil toplumlarda, kadına karşı işlenen suçların haber metinlerinde eleştirel bakış açısı ile verilmesi önem arz etmektedir. Dolayısıyla haber metinlerinin oluşturulmasında eşik bekçileri de dahil olmak üzere toplum nezdinde bir farkındalık oluşturma bağlamında yüksek düzeyde bir dikkati zorunlu hale getirmektedir. Gazete haberlerinde erkek profili aktarılırken, şiddet başlıklı bir haberde şiddeti meşrulaştırıcı hiçbir ifadenin yer almaması ve toplum tarafından haberin doğru okunması aynı zamanda belirli bir özen istemektedir.

Başka bir deyişle kadına yönelik şiddet haberleri, gerek içerik gerekse biçim olarak, erkek şiddetini meşru gösteren veya buna zemin hazırlayan bir nitelikte olmamalıdır. Haber metinlerinde kullanılan kelimeler, görsel ve fotoğraflar, şiddet gösteren erkeğin adının gizlenmesi, tanımlamalarda yer alan ifadeler gibi dikkat isteyen unsurlar göz ardı edilmemelidir. Özellikle dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de bir tabu olarak görülen namus kavramının ve kadın kimliğinin gerekleri ardına saklanarak işlenen şiddet suçları, sorunun sosyal bir kangrene dönüşme noktasını

oluşturmaktadır. Nitekim her canlının yaşama hakkı olduğu varsayılırsa sebep ne olursa olsun beden dokunulmazlığı ön plana çıkmaktadır. Bu sebeptendir ki şiddet gösteren erkeğin gazetelerde tasviri ve haber yapılma şekli, doğrudan halkın bilinçlendirilmesi açısından son derece özen isteyen bir konu olarak ele alınmaktadır.

Bu konu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalara bakılırsa genel itibarıyla şiddetin tanımı yapılarak kadına karşı şiddetin sebep ve sonuçlarının ortaya koyulduğu görülmektedir. Genel bir şiddet tanımından sonra şiddetin türlerine değinilerek kadına yönelik şiddet toplumsal bir mesele olarak ele alınmaktadır. Bu çalışmalar arasında 2020 yılında *Fikret Yazıcı* ve *Yıldız Değer Şahbaz*'ın kaleme aldığı *Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye’de Yazılı Basına Yansıması* adlı araştırma makalesi öne çıkmaktadır. Yazılı basında yer alan kadına yönelik şiddet unsurunun araştırıldığı çalışmada, ataerkil toplum yapısının anaerkil toplum yapısından kat kat fazla olduğu savı ortaya atılmaktadır (Yazıcı ve Şahbaz, 2020: 130). Çalışmanın evreninde Türkiye’deki ulusal basın ele alınırken örneklem ise ülkede tirajı en yüksek olan üç gazetenin -*Sözcü*, *Sabah* ve *Hürriyet*- 7, 8 ve 9 Mart 2019 tarihli baskıları tercih edilerek oluşturulmuştur. Makalenin amacı toplumsal eşitsizlik unsuru olan kadına yönelik şiddet olgusunun yazılı basına yansıması olarak belirlenmiştir. Ayrıca konu ile ilgili incelenen gazetelerde tema ve konular nedir, kadına yönelik şiddet hangi kavramlarla çerçevelenmiştir ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı hangi unsurları içermektedir gibi soruların yanıtı aranmaktadır. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemlerinden biri olan eleştirel söylem analizi yöntemi ile yapılan çalışmada son olarak kadının metalaştırılması, kadın figürünün yok edilmeye çalışılarak erkeğe bağlı hale getirilmeye çalışılması, kadına yönelik şiddet kapsamında pek çok şiddet türünün ortaya çıktığı sonucuna varılmıştır.

Konu ile yapılan bir diğer araştırma, ‘*Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi: Mutlu Kaya Örneği*’ adlı makaledir. İçeriğine bakıldığında makalenin başlığı ile paralel fikir ve görüşlerin altının çizildiği görülmektedir. Toplumsal kalıpların cinsiyet ayrımı oluşmasında en önemli unsur olduğunu vurgulayan çalışmada, kadına yönelik şiddetin büyük bir toplumsal mesele olduğu sık sık dile getirilmektedir (Nergiz ve Akın, 2021: 2). Van Dijk’in eleştirel söylem analizi yöntemi ile hazırlanan makalede *Mutlu Kaya* olayıyla ilgili haberler bu yöntem kullanılarak çözümlenmektedir. Buna göre kadın birey üzerinden kadına yönelik şiddet haberleri magazinleştirilmekte ve *eski sevgili*

şeklinde betimlemelerle şiddetin haklılaştırılmasına aracılık edilmektedir (Nergiz ve Akın, 2021: 7).

Kadına yönelik şiddet haberleri bağlamında yapılan çalışmalara bakıldığında ‘*Gazete haberlerinde kadına yönelik şiddet: Posta ve Takvim gazetelerinde kadına yönelik şiddet haberleri üzerine bir araştırma*’ adlı doktora tezi bir başka örnek olarak ele alınabilir. Zira kadına yönelik şiddet unsurunu gazete haberleri açısından değerlendiren çalışmada, sayısal verilere sıkça yer verilerek nesnel bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Bilimsel yöntemin özelliklerinden yararlanılarak şiddet, kadın ve şiddet, medya ve kadın, şiddet ve kitle iletişim gibi kuramsal bilgilerin verildiği bölümlere ilişkin olarak literatür taraması yapılan çalışmada anket yöntemi kullanılarak sonuca ulaşmaya çalışılmıştır (Halıcı, 2007: 132). Posta ve Takvim gazeteleri örneklem alınarak çalışma yürütülmüştür. Ayrıca çalışmanın evrenini Türkiye’deki yaygın yazılı basın içerisinde yer alan gazetelerin oluşturduğu görülmektedir (Halıcı, 2007: 133). Kadına yönelik şiddet haberlerinin ele alınan gazetelerdeki konumu ve veriliş biçimi neticesinde ülke gündeminde genellikle üst sıralarda olduğu sonucuna varılmıştır. Biçimsel ve sayısal özelliklerle kadına yönelik şiddet olaylarının incelendiği çalışmada hangi tür şiddet olaylarının yer aldığı, kadınlara uygulanan şiddetin hangi nedenlere dayandırıldığı, kadınlara şiddet uygulanırken daha çok hangi araçların kullanıldığı, kadınlara şiddetin daha çok nerelerde ve ne zaman uygulandığı gibi sorulara cevap arandığı görülmektedir.

Kadınlara yönelik şiddet olaylarının hemen her dönemde süregelen bir problem olduğu görülmektedir. Nitekim konu ile ilgili yapılan çalışmalar arasında farklı tarihte incelenen gazete haberleri ışığında bu durum açık bir şekilde görülmektedir. Nitekim söz konusu olan çalışmaya bakıldığında (*Gazete haberlerinde kadına yönelik şiddet: Posta ve Takvim gazetelerinde kadına yönelik şiddet haberleri üzerine bir araştırma*) 575 günlük gazetede 1220 adet kadına yönelik şiddet içeren haberinin bulunduğu görülmektedir (Halıcı, 2007: 206). Ayrıca kadına yönelik şiddet haberlerinin söz konusu gazetelerde (*Posta ve Takvim*) en fazla taciz ve tecavüz gibi kavramlarla (yüzde 28,6) ele alındığı görülmektedir. İkinci olarak ise ölüm kavramının (yüzde 18,5) çokluğu görülmektedir (Halıcı, 2007: 207). Bu bilgiler doğrultusunda kadına yönelik şiddet içeren haberlerin kavram ve tanımlamaları haber metninin bilgi akışı bağlamında önem arz ettiği görülmektedir. Öte yandan çalışmada yer alan bir başka sonuca göre erkeğin kadına

yönelik şiddeti, ele alınan gazetelere göre, yüzde 86'lık bir dilimi oluştururken kadının kadına yönelik şiddeti ise yüzde 5,7 olarak açıklanmıştır (Halıcı, 2007: 217).

Özellikle kadına yönelik şiddet konusu kavramsal olarak pek çok unsuru barındırmaktadır. Ayrıca Türkiye'de yayımlanan akademik dergilerin elektronik ortamda sunulduğu Dergipark sitesinde konuyla alakalı pek çok çalışma bulunmakla birlikte gazetecilik alanında yapılan çalışmaların sınırlılığı göze çarpmaktadır.

Çalışma, yaygın kullanılan bir kitle iletişim aracı olan gazetelerdeki haberlerin daha önce yapılan araştırmalardan farklı olarak metinsel analizine yoğunlaşmaktadır. Kadına yönelik şiddet haberlerinde kullanılan ifade ve söylemlerin yanı sıra, fail erkeğin düşünce, tutum ve şiddet eylemini gösterme biçimi irdelenmektedir. Nitekim şiddet gösteren fail erkek için psikolojik durumlar başta olmak üzere pek çok yönden sebep ortaya konulmaktadır. Konuyla ilgili daha önce yapılan benzer çalışmalara da bakıldığında genellikle sonuç değil sebepler irdelenmektedir. Zira şiddetin sonuçları hem bireysel hem de toplumsal olarak aynı kavramlar üzerinde şekillenmektedir. Bu kavramlar öldürme, yaralama, kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakma, toplumsal hayattan soyutlama olarak tanımlanabilir. Fromm-Reichmann'ın psikoterapinin ilkelerine değindiği eserde, şiddet gösteren fail erkeğin tutum ve davranışlarının benzerine rastlanılmaktadır. Kaygı ve güvensizlik, birlikte olduğu kişi veyahut da yaşadığı çevrede kabul görme isteği gibi unsurlara bağlı olarak erkek şiddete yönelmektedir (Fromm-Reichmann, 2021: 170). Gazetelerde yer alan şiddet haberleri incelendiğinde de bu durum açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle fail erkeğin sahip olma ve kendini kabul ettirme düşüncesi onu şiddete iten sebeplerin başında gelmektedir.

Öte yandan şiddet gösteren erkeğin sosyal yaşamı göz önüne alındığında şiddetin ortaya çıkış süreci ortaya çıkmaktadır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde değinileceği üzere gazetelerde yer alan şiddet haberleri sadece fail erkek üzerinden şekillenmemektedir. Konuyla ilgili daha önce yapılan çalışmalarla benzer olarak konunun gazete haberleri üzerinden sosyolojik, psikolojik ve eğitimsel boyutu da ortaya konulmaya çalışılmıştır. Konuyla ilgili daha önce yapılan pek çok çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da eğitimin önemi yer yer vurgulanmış ve şiddet kavramı içerisindeki rolü ele alınmıştır. Çünkü hiç kuşkusuz insan yalnızca eğitim ile insan olabilir ve Kant'ın da belirttiği gibi insan ancak aldığı eğitim kadardır (2020: 21). Dolayısıyla gazete haberleri

içerisinde şiddet gösteren fail erkeğin profilleri incelendiğinde eğitim olarak düşük seviyede olması tesadüfi görülmemektedir.

Çalışmanın araştırma tasarımı noktasında amaç, kadına yönelik şiddet haberlerini inceleyerek kavram ve ifadeler ışığında doğru, açık, net okunmasını sağlamaktır. Bu aşamada gazete haberleri, toplumsal bir mesele olan kadına karşı şiddet haberlerinin her aşamasında okur için süzgeçten geçirilerek okunması gereken haber metinlerine dönüşmektedir. Nitekim aile kavramı da dahil olmak üzere kadına yönelik her türlü şiddet, pek çok ögeyi içerisinde barındırmaktadır. Toplumsal huzur, bireysel ruh sağlığı, toplumun gelişmesi, bilinçlenmesi gibi unsurlar bu ögeler çerçevesi içinde değerlendirilebilir. Özellikle haber metinlerinin daha objektif ve eleştirel bakış açısı ile okunması noktasında çalışma, önem arz etmektedir.

Eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılarak oluşturulan çalışmada ulusal çapta yayın yapan Sabah, Milliyet, Hürriyet, Cumhuriyet ve Sözcü gazeteleri baz alınmıştır. Bu gazetelerin kadına yönelik şiddet haberlerine yaklaşımı, rakamsal verilere dayanarak ortaya konulmaya çalışılmış ve aynı zamanda araştırma içerisinde şiddet unsuru ele alınarak haber metinlerinin niteliği ve kadına yönelik şiddet bağlamında açıklamaya yoğunlaşmaktadır. Ele alınan beş gazetede ki söylem farklılıkları, ideolojik görüşler, haber metinlerinin içerik başkalığı gibi faktörler gazeteleri çalışma için uygun kılmaktadır. Zaman aralığı olarak ise 2021 yılı içerisinde meydana gelen kadına yönelik şiddet haberleri ele alınmıştır. Zira belirlenen zaman aralığına bakıldığında aynı haberlerin farklı gazeteler için sunum şekli gerek görseller, gerekse sözcükler açısından araştırılmaya değer unsurlar içerirken araştırmada, belli başlı farklılıklar ortaya koyulmaya çalışılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİDDET UNSURU

1.1. ŞİDDET KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ

Şiddet, hem kavram hem şekil hem de boyut olarak en zor tanımlanan kavramlar arasında olagelmektedir. Nitekim şiddet deyince, sadece insana, daha dar bir ifade ile kadına yönelik şiddet akla gelmemelidir. Doğaya, hayvana, kurum ve kuruluşlara karşı şiddet de söz konusu olabilmektedir. Üstelik şiddet içeren pek çok konu, film, olgu ve olaylar geçmişten günümüze fazlasıyla mevcuttur.

Üzerine pek çok tartışma ve çalışma yapılan şiddet kavramı, genel olarak bakılınca, pek çok sebebe, duruma ya da olaya dayandırılabilir. Özellikle son zamanlarda hem dünyada hem ülkemizde yaşanan şiddet olayları, gündelik hayatın olağan akışında belli zaman ve durumlarda şiddetin yönünü, tarzını ve durumunu sorgulamamızı elzem kılmaktadır. Daha açık bir ifade ile bir canlıya zarar veren bir kişi gördüğümüz anda bunu neden yaptığını sorgularız. Bir insanın, kadın ya da erkek, bir başkasına şiddet gösterdiğini gördüğümüzde müdahale etme ihtiyacı ile birlikte yine aynı şekilde sorgularız. Bütün bunlara ek olarak şiddetin meydana çıkma sebepleri ve insanoğlunun niçin şiddet gösterme ihtiyacı hissettiği uzun uzun tartışılması gereken bir konu olarak ayrıca ele alınmaktadır.

Zaman zaman gazetelerde denk gelinen şiddet olayları, başta kadına yönelik olmak üzere, toplumu son derece derinden yaralamakta ve toplum psikolojisini olumsuz etkilemektedir. Özellikle şiddet olaylarında her geçen gün meydana gelen artış, toplumun her kesimini endişelendirmekte ve aynı zamanda da şiddetin kaynağına doğru bir sorgulama süreci başlatmaktadır.

Her canlının yaşama ve var olma hakkı vardır ki bu hakkın bir başkası tarafından gasp edilemeyeceği bilinen bir gerçektir. Başka bir deyişle kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı, kişi hürriyeti ve güveni gibi hakları kapsayan bireyin hakları ve ödevleri çerçevesinde, birey her özgürlüğünü ve varlığını kısıtlayıcı her türlü olumsuz durumdan arındırılmıştır (Tunç vd. 2011, 120). Hal böyle iken kadınlara yönelik her türlü şiddet, toplum tarafından hiçbir şekilde kabul edilemez denilebilir. Nitekim gerek

Ülkemizde gerekse dünya çapında artan Şiddet olaylarının, yine toplumun çok büyük bir kesimi tarafından duyarsız kalınmadığı konular arasında olduğu bilinen bir gerçektir. Hiçbir toplum ve ahlaki değer, davranışsal olarak kendisini Şiddet ile ifade eden bir bireyi kabul etmemektedir.

Öte yandan yapılan araştırmalara göre insandaki Şiddet eylemi ve davranışının iki temel kaynağı olduğu bilinmektedir. Bunlar biyolojik ve psikolojik kaynaklar ile sosyo-kültürel ve ekonomik kaynaklar olarak ele alınabilir (zkan, 2018: 59). Genel bir bakış açısı ile bakılınca Şiddetin ekonomik sorunlar ve kültürel değerler ile ilişkilendirilmesi pek de yanlış olmamakla birlikte, bu kavramların birbirleri ile ilişkili olması, pek çok akademik ve bilimsel çalışma içerisinde vurgulanmaktadır.

Şiddetin ekonomi kavramı ile ilişkisi, yerel ve ulusal basında çıkan kadına karşı Şiddet haberlerinde öznel detaylara girildiği zaman açıkça görülmektedir. Haber metinlerinde yer alan bu öznel detaylardan kasıt, fail erkek unsurunun yaşı, kimliği, mesleği ile açıklanabilir. Dolayısıyla okuyucu içerisinde Şiddet kavramı bulunan bir haber metninde dolaylı yönden ekonomik problemlerin de var olduğu görmektedir.

Kültürel açıdan ele alındığı zaman Şiddet, erkeğin kadına yönelik Şiddetini meşru gören bazı toplumların durumu ile ilişkilendirilebilmektedir. Nitekim evlilik bağı ile bağlanan kadın erkekten erkeğin aile içerisinde söz sahibi olduğu inancı, kadını ikinci plana itme anlayışı, yine kadının çalışma, kendi ayakları üzerinde durma ya da erkekten fazla ücret alması gibi durumlara bağlı olarak kültürel açıdan böylesi durumlar yadırganmak ve Şiddet ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca evlenmiş kadınların maruz kaldıkları fiziksel ve cinsel Şiddetin boyutu araştırıldığında, ortaya Şiddetin daha farklı bir prizması ortaya çıkmaktadır (Gündüz, 2018: 300). Başka bir deyişle evlilik, erkek tarafından kadını hukuken ve dinen kendisine bağlayan bir kurum olarak görülmektedir ve ataerkil toplumlarca bu durum gayet doğal olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla erkeğin kendisine ait olan metaya Şiddet göstermesi de bu kabullenilişin bir sonucu olarak ele alınabilir. Bu duruma bağlı olarak gazetelerde yer alan kadına karşı Şiddet haberlerinde '*ayrıldığı/ boşandığı eşi*' ifadesi sıklıkla geçmektedir.

Son olarak Şiddet dendiği zaman sadece insana değil, hayvana doğaya karşı da Şiddetin anlaşılması gerektiği bu kavramın, gazete haberleri ele alınarak incelendiğinde

tek bir kaynaktan beslenmediği açıkça görülebilir. Diğer bir ifade ile şiddet gerek mağdurları gerekse failleri bakımından büyük bir çeşitliliğe sahip olan bir olgudur (Bulut, 2019: 124). Pek çok sebebe bağlı olarak gelişen şiddet haberlerinde, sonuç genellikle aynı olmaktadır. Özellikle iki kişinin arasında geçen fakat pek çok kişiyi etkileyen şiddet olayları, son zamanlarda artmakla birlikte ne yazık ki gerekli tedbirler alınmaya devam edilse de engellememektedir.

Geçmişten günümüze erkeğin kadına bakış açısı, kültürel değerler, yazılı ve sözlü kurallar gibi unsurlara bağlı olarak ataerkil toplumların ortaya çıkışından günümüze kadar şiddet sürekli artarak var olmaktadır. Viktoryen çağda yaşamış erkeklerin yirminci yüzyılı şekillendirdiği düşünüldüğü zaman kadına karşı şiddetin çok eskilere dayandığı gün yüzüne kolayca çıkmaktadır (Holland, 2006: 217). Cinselliğin evlilikte dahi suç teşkil ettiği dönemlerden günümüze gelindiğinde, gazete haberlerinde şiddet i açıklayan ifadeler, kadınlar için her dönemde olduğu gibi günümüzde de temel hak ve özgürlüklerle hiçbir zaman bağdaşmamaktadır. Fail erkek unsurunun bakış açısına göre şiddet, kadını yola getirme yöntemi olarak görülmekte ve özellikle haber metinlerinde zaman zaman verilen ifadelerde bu durum görülmektedir. '*Namusumu temizledim*' gibi cümlelerde kendisini savunan erkeğin toplum nazarında destekçileri bile çıkabilmektedir. Elbette bu durum, gelişmiş toplumlarda ve eğitilmiş bireylerce daima bir eleştiri unsuru olacak ve kadına şiddet konusunda bir rahatsızlık ve huzursuzluk ortamı oluşmaya devam edecektir.

1.2. MEDYADA ŞİDDETİN TEMSİLİ

Günümüzde kadına yönelik şiddet haberleri ne yazık ki sıkça karşımıza çıkan haber içeriği olmaktadır. Bununla birlikte medyada kadın temsili sorunludur ve aynı zamanda eleştirel bakış açısı ile bakıldığında tartışmaya açıktır (Çağlar, 2014: 69). Özellikle gerek internet gerek televizyon haberlerinde kadın ve kadına yönelik şiddet sorunsalı, her geçen gün daha da belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle spesifik açıdan değerlendirildiğinde medyada kadın, söylem açısından objektif değerlendirme kriterleri bakımından tartışmaya açık bir konumda bulunmaktadır. Bu tartışma içerisinde aile, çocuk, annelik vasfı gibi unsurları da beraberinde barındırırken medyada kadın temsili çok yönlü bir hale gelmektedir.

Medyada şiddetin temsili ve kadına yönelik şiddet haberleri ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalara bakıldığında, genel itibariyle eleştirel bakış açısının ve şiddetin unsurlarına yönelik bir söylem geliştirildiği görülmektedir. Burada şiddetin unsurlarından kasıt; fiziksel, sözel, duygusal, ekonomik ve psikolojik şiddettir. Zira medyada kadına yönelik şiddetin yer aldığı haberler kullanılan haber dili bakımından sorunlu olmakla birlikte bilimsel bir bakış açısı ile bakıldığında daha çok kusurlu görülmektedir.

Örneğin, haber metnini daha dikkat çekici kılmak ve tiraj için bazı haber siteleri ve gazeteler şiddet haberini ciddiyetten uzak ve önemsizleştirilmiş bir şekilde vermektedir. Özellikle *iyi hal* kavramı adı altında verilen kadına karşı şiddet haberleri, en kısa haberler olmakla birlikte erkeği gösterdiği şiddete karşı meşrulaştıran bir algı yaratabilmektedir.

Medyada kadına yönelik şiddet haberleri verilirken ortaya çıkan bir başka sorun ise başlık ve spot yazımları olmaktadır. İlk başta oluşturduğu izlenim açısından başlıkların önemi yadsınamaz bir gerçek olmakla birlikte kadına karşı şiddet haberlerinde kimi zaman dikkat çekme adına hatalı başlıklar kullanılabilir. Eleştirel bakış açısı ile bakıldığında medyada yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinde erkeğin kadını tehdit ettiği sıkça görülmektedir. Ancak kadının erkeği tehdit ettiği haberler medyada neredeyse hiç yer almamaktadır. Bu durumu toplumsal açıdan değerlendirip sosyolojik bakış açısı ile ele almak mümkün ancak elbette medya konunun bu yönüyle pek ilgilenmemektedir. Burada temel unsur haberin akışı ve olay örgüsü olmaktadır. Başka bir deyişle medyada yer alan kadına yönelik şiddet haberleri genellikle erkeğin üstünlüğü, tehdidi, zor kullanması, boşanmayı ya da ayrılmayı kabul etmemesi görülmektedir. Bu da haber metinlerinde dikkat çekici başlık ve söylemlere daha çok önem verildiğini ortaya çıkarmaktadır.

Medyada kadının temsil edilmesi ile ilgili bir başka konu haber dilinin kullanılmasının yanı sıra rakamsal gerçeklere dayanmaktadır.

Öte yandan görsel malzemeler kapsamında kadınlar hemen hemen her haberde yer almaktadır (Erzurum, 2014: 110). Sadece şiddet haberlerinde değil, farklı konularda da gündelik yaşam içerisinde yer alan kadın figürü için medya, genellikle sorun teşkil eden bir unsur olarak ele alınabilir. Bu durum her zaman haber metinlerinde yer almamakla birlikte genel itibariyle kadına yönelik şiddet haberleri medyada her zaman bir sorunsal olarak görülmektedir. Başka bir deyişle kadına yönelik şiddet haberlerinde büyük oranda

şiddet gösteren bir eril güç olmasından ötürü medyada şiddet haberleri eleştirel bakış açısı ile değerlendirilmek durumundadır.

Örneğin bir kadına yönelik şiddet haberinde eğer çok fazla nedenden bahsediliyorsa bu durum kadının aleyhine bir bakış açısı oluşturmaktadır. Daha doğrusu son derece basit bir dille oluşturulan haber metnlerinin içerisinde, erkeğin eylemine yapılan en ufak bir güzelleme, kadına karşı şiddet haberini erişilmeye çalışılan kitle açısından gözlemlemeyi zorlaştırabilmektedir. Hal böyle olunca sadece kadın ya da erkek cinsiyetine odaklı bir habercilik doğmakta, bu da her yönden eksik bir haberleşmeyi ortaya çıkarmaktadır. Gerek gazetecilikte gerekse televizyonculukta cinsiyetçi bakış açısı, her bakımdan sorunlu ve çözüme odaklı olmayan bir habercilik anlayışını doğurmaktadır. Tıpkı kadına yönelik şiddet haberlerinde olduğu gibi özensiz hazırlanan her türlü haber, toplumsal sorunlardan uzak ve okur kitleye yabancı bir söylem oluşturacaktır.

Nitekim kadınların ikincil konumda görüldüğü ve şiddeti hak ettiğine inanıldığı bir erkek zihniyetinin varlığı düşünülünce bu durum habercilik anlayışı ile neredeyse hiç uyuşmamaktadır (Chanter, 2022: 46). Diğer bir ifadeyle erkeğin gösterdiği şiddet eleştirel ve kınayıcı bir dille oluşturulmadan sadece kadın cinsiyeti üzerinden meydana getirilen haber metinleri bir toplumsal sorun teşkil etmektedir. Zira şiddet görmek demek bireyin toplumsal yaşamını sekteye uğratan bir durum olmakla birlikte kadın bakış açısı ile bakıldığında gerek fizyolojik gerekse psikolojik olarak son derece olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Özellikle belirli toplumsal gruplara ait olan ve örgütlenme yoluyla bir araya gelen başta dini kurumların verdiği sözde fetvalar, gazete ve televizyonlarda haber niteliği taşımakta ve gündelik hayatta bu tür haberlere yer verilmektedir.

Burada kültür ve kurum çatışması kullanılarak her kurumun kültür ile bağdaşamayacağı kadına karşı şiddet çerçevesi içerisinde ele alınmaktadır. Kültürün toplumdaki kişilerin ortaklaşa paylaştığı kurumların bir bileşkesi olduğu bilinmektedir (Erzurum, 2014: 101). Yasal olmayan bir kurumun da kadına yönelik şiddet konusu çerçevesinde bir beyanatta bulunması kültürel zorbalık olarak görülebilir.

Kadının toplumsal hayattan nasıl soyutlanması gerektiği konusunda yol gösterici bir tarzda oluşturulan bir haber metninin gövdesinde, kimi zaman kadına yönelik şiddet normal görülmektedir. Bilimsel bir bakış açısı ile yazılan haber de bulunmakla birlikte

kadının toplum düzenine zarar veren bir varlık olarak görüldüğü haber metinleri ile karşılaşılabilir.

Elbette kadına yönelik şiddet haberlerin yapılması habercilik etiği açısından hem elzem hem de eleştiriye açıktır. Bununla birlikte kadına yönelik şiddet haberlerine medyada yer verilirken başlıklardan haber metninin uzunluğuna kadar çok dikkat edilmesi gerekmektedir. Nitekim kimi haber metinlerinde kadına yönelik şiddetin nedeni olarak psikolojik rahatsızlıklar ve takıntılar gösterilirken, şiddete uğrayan kadının mesleği, yaşı ve medeni halinin de altı çizilmektedir (Erol, 2014: 62). Örneğin şiddete uğrayan kadın avukat ise avukat kadın, küçük yaşta ise genç kadın gibi sıfatlara yer verilmektedir. Bütün bu unsurlar bir araya getirildiğinde, daha önce de belirtildiği gibi medyada kadına karşı şiddet haberleri daha hassas bir şekilde oluşturulmalı ve kullanılan dile çok dikkat edilmelidir.

Medyada şiddetin temsili noktasında geline aşama, tıpkı internet haberlerinde yer alan kadına yönelik şiddet kavramında olduğu gibi sorun teşkil etmektedir. Her ne kadar kadın sorunları araştırma merkezleri, sendikalar, dernekler kurulsun da bu kurumlar hiçbir zaman yeterli olamamıştır. Medyada yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinin giderek artması bu durumun kanıtı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca medya yayınlarının toplumun geneli üzerinde baskın bir etkisinin olduğu düşünülürse kadına yönelik şiddet haberlerinin toplumsal huzur noktasında nasıl bir etki oluşturduğu trajik bir şekilde ortadadır (Kara ve Ulağı, 2022: 147). Bu alanda yapılan çalışmalara bakıldığında da açıkça görülen bu durum, aslında şiddetin belli bir amaca ulaşmanın aracı olarak görüldüğü gibi aynı zamanda sonucu asla düşünülmeden gerçekleştirilen bir eylem olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Durur, 2017: 47). Medya araçlarının da etkisi ile toplumda yer bulan her türlü şiddet haberi, sadece küçük bir kesimi ya da zümreyi değil, toplumun genelini etkilemektedir. Bu bağlamda sonucu düşünülmeden yapılan her türlü şiddet olayı, beraberinde çözümü çok zor sosyal sorunları getirmektedir.

Öte yandan şiddet, korku duygusu ile kadının davranışlarını, tutumlarını, düşüncelerini kontrol almaya yönelik bir eylem olarak değerlendirildiğinde, ceza, baskı ve güç gösterisi gibi durumlar ortaya çıkmaktadır (Yılmaz ve Ören, 2021: 47). Haber metinlerinde kadını niteleyen bu kavramlara yer verilmemesi ve olay odaklı habercilik anlayışı zaman zaman problem doğurmaktadır. Buna karşın kimi haber metinlerinde

'*talihsiz*', '*çaresiz*' gibi nitelermelerin yapıldığı görülmektedir. Bu tür bir söylem, medyada şiddetin temsili noktasında eksik olarak değerlendirilebilir. Çünkü kadının acizliği üzerinden oluşturulan bir haber metni, okur için haklı-haksız ayrımı düşüncesinde bir kanal açmaktadır. Bu tür söylemler neticesinde şiddet değerlendirildiği zaman, her ne kadar karşı çıkılsa da, haber metinleri nesnel olmaktan uzaklaşarak sübjektif metinlere dönüşebilmektedir. Erkek egemen anlayışın tamamen dışında, sadece kadının uğradığı şiddete odaklı bir habercilik anlayışı, çok daha kabul edilebilir hale gelmektedir.

1.3. ŞİDDET NEDİR?

Şiddet kavramına genel bir girişten sonra kavramın tanımına gelecek olunursa, pek çok tanım ile şiddeti açıklamak mümkündür. Şiddet bir kişiye isteği dışında kabul ettirmeye çalışılan davranışlar olacak tanımlanacağı gibi bu davranışları gündelik hayata da zorla uygulatma olarak açıklanabilir (Gündüz, 2018: 299). Şiddet kavramı üzerine yapılan bir başka çalışmaya göre Latince '*violentia*' sözcüğünden gelen terim, bir kişinin başka bir kişiye fiziksel güç kullanımını ifade etmektedir (Özkan, 2018: 58). Gazete haberlerinde farklı tema ve şekillerde haberleştirilen şiddet kavramı içerisinde kadına karşı şiddet, ayrı bir yer tutmaktadır. Genel itibariyle şiddetin tanımı açıklanırken özellik bakımından kadına karşı şiddet haberleri içerisinde kavramsal olarak ifadeler kendisine yer bulmaktadır. Nitekim bir korkutma, yıldırma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılan şiddetin haber metinlerinde sık sık yer aldığı görülmektedir (Gündüz, 2018: 299).

Genel olarak şiddet, güç kullanımı olarak açıklanırken zamana ve topluma göre değişen küresel bir olgu olmasından ötürü tanımlaması güç kavramlar arasında sayılabilmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016: 34). Bu bağlamda ele alındığında şiddetin evrensel yönüne vurgu yapmak ve terimi genel bir bakış açısı ile yorumlamak doğru kabul edilebilmektedir. Dolayısıyla şiddet denildiği zaman sadece bir nesneye yönelik davranış anlaşılmamakla birlikte, kişinin kendisine yönelik hatalı bir eylemi de şiddet olarak görülebilmektedir. Yaşamın hemen her alanında karşımıza çıkan şiddet önüne geçilemeyecek şekilde pek çok bireyin hayatını olumsuz yönde etkilemektedir (Daşlı, 2019: 20).

Günümüz toplumlarının en önemli bir sorunu olarak görülen şiddetin, savaşıardan terörizme, kadın cinayetlerinden çocuk istismarına kadar fiziksel, cinsel, duygusal, sözel ve ekonomik pek çok türü bulunmaktadır (Bulut, 2019: 115). Çeşitli sebeplere bağılı olarak ortaya çıkan şiddet, hem bireyi hem toplumu gerek psikolojik gerekse fizyolojik olarak etkilemektedir. Genel olarak bakılınca şiddet her ne şekilde ortaya çıkarsa çıksın, muhakkak bir sorun teşkil etmekte ve hem birey hem de toplum üzerinde bir travmaya sebep olmaktadır. Gazete haberleri incelendiğinde vurma, öldürme, darp etme şeklinde meydana gelen şiddet olaylarının, okuyucu üzerinde olumsuz etki oluşturduğu açıktır. Her ne şekilde olursa olsun haber metinleri, ister uzun ister kısa, ayrıntılı ya da ayrıntısız, bir şekilde bireyin gündelik hayatını etkilemektedir.

Kadına karşı şiddet olgusunun, günümüze yaklaştıkça daha sık haberleştirilir olması ile birlikte, beraberinde pek çok da sorunu doğurmuştur. Özellikle aile içi şiddet haberleri kategorisinde değerlendirilen kadına karşı şiddet haberleri, ailenin bir iç meselesi olduğu inancı ve daha çok ekonomik olarak zayıf kişiler arasında görüldüğü kanısından ötürü yeterince gündeme getirilememekte ve şiddetin bir türü olan kadına karşı şiddet bir sorun olmaya devam etmektedir (Daşlı, 2019: 21). Şiddet türleri içerisinde kadına, çocuğa, hayvana şiddet söz konusu olurken böylesine kapsamlı bir konu içerisinde kimi kadın cinayetleri topluma mal edilirken çok büyük bir kısmından toplum habersiz kalmaktadır.

Dolayısıyla şiddet denildiği zaman tek bir alana yoğunlaşmak zaman zaman kaçınılmaz olmaktadır. Sorunun bir diğeri tarafını temsil eden bu kısım, sadece insan söz konusu olduğu zaman yüksek sesle dillendirilirken, son zamanlarda hayvana işkence haberlerinin artması ile birlikte toplum bu konuda daha fazla bilinçlenmeye başlamıştır. Nitekim pek çok açıdan değerlendirildiğinde şiddet, sadece bireysel açıdan ele alınmamaktadır. Başta kadına karşı şiddet olmak üzere kanuni yaptırımlarla kontrol altına alınmaya çalışılmakta ve engellenmek için başta sivil toplum kuruluşları olmak üzere pek çok çaba sarf edilmektedir.

Ülkemizde yayınlanan gazete haberleri incelendiğinde şiddete yönelişin artmasına bağılı olarak yine şiddet haberlerindeki artış, toplumsal olarak bireyi bu yönde önlem almaya yöneltmiş ve şiddet her ne sebeple olursa olsun kabul edilemez olarak addedilmiştir. Ayrıca şiddet türleri içerisinde gazete haberleri kapsamında en fazla kadına

yönelik şiddet yer almaktadır ki bu durum da aynı zamanda kimi zaman suçun kadına yüklendiği ve suçlunun masumlaştırıldığı durumlar da göz önüne alınınca haber metinlerinde şiddetin pek çok yönünün vurgulandığı görülmektedir (Gündüz, 2018: 310).

Şiddet, tek başına kullanıldığında sınırlı bir anlam dizgesi ifade edeceğinden ötürü, tarihsel açıdan değerlendirildiğinde kavrama daha geniş bir perspektiften bakmamıza olanak tanımaktadır. Çünkü eski toplumlar da kadına duyulan bir nefretin olduğu ve eski Yunan filozoflarının dünya görüşlerini temellendirdiği nefret fikirlerinin bulunduğu varsayılırsa, şiddet kavramının sanılanın da eski olduğu ortaya çıkmaktadır (Holland, 2006: 19). Bu bağlamda şiddet, sadece gazete haberleri ve metinleri çözümlenerek ele alındığı vakit, dar ve sığ bir bilgi ile sınırlı kalsa da, şiddetin temelini anlamak açısından bir basamak oluşturmaktadır.

Öte yandan şiddet, herkes tarafından kabul edilen ve geçerli bir tanıma sahip olmamakla birlikte hangi davranışların da şiddet sayılabileceği günümüzde son derece tartışmalı konular arasında yer almaktadır (Akkaş ve Uyanık, 2016: 34). Bu sebeptendir ki şiddet deyince ilk akla gelen iki kişinin arasında meydana gelen olay olsa da, kavramın boyutu çok yönlü ve bir o kadar da tartışmalıdır.

1.4. ŞİDDET TÜRLERİ

1.4.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet basitçe vurma, yaralama, tekmeleme veyahut da fiziksel olarak zarar verecek her türlü eylem tanımlanabilir (Daşlı, 2019: 21). İnsanlar bilinçli bir şekilde birbirlerine zarar vermekte ve bu zarar çeşitli gerekçelere bağlamaktadırlar (Akkuş ve Yıldırım, 2018: 1369). Bu bağlamda fiziksel başta olmak üzere bir şiddet olgusu ortaya çıkmaktadır. Daha genel bir tanım ile fiziksel şiddet, davranışlara ve fiziksel eylemlere gönderme yaparak birine karşı yapılan herhangi zarar verici davranışı ifade etmektedir (Cobutoğlu, 2021: 239). Öte yandan fiziksel şiddetin dikkat çeken yönü Aslan'a göre fiziksel şiddet deyince ilk akla gelen şiddetin kadınlara yönelik şiddet olmasıdır (Cobutoğlu, 2021: 239). Bu durum rastlantısal olmamakla birlikte kadına karşı şiddet haberlerinde sıkça yer almaktadır.

Fiziksel şiddet denildiği zaman genel itibariyle vücuda zarar verme eylemlerin tümü akla gelirken, gazetelerde yer alan kadına karşı şiddet haberlerinde yaralama ve darp etmenin yanı sıra ölümle sonuçlanan fiziksel şiddet haberleri de yer almaktadır. Dolayısıyla fiziksel şiddeti sadece zarar verme olarak tanımlamak hem eksik hem de dar bir anlam olarak kalmaktadır. Başka bir deyişle fiziksel şiddetin, yine gazete haberlerinden yola çıkılarak açıklanırsa, insanlar arasındaki biyolojik farklılıklardan doğduğunu söylemek yanlış olmamakla birlikte kadın ve erkek arasındaki güç dengesinin ortaya çıkardığı bir durum olduğu söylenebilir (Akkuş ve Yıldırım, 2018: 1370).

Gerek cinsiyet, gerek yaş, gerekse fiziksel farklılıklara bağlı olarak kadın ve erkek arasındaki biyolojik eşitsizliklerin erkeğin güç olarak baskın geldiği bir duruma ittiği bilinen bir gerçektir. Bu bağlamda gazete haberleri değerlendirildiğinde zayıf ve korunmaya muhtaç tarafın kadın olmasından ötürü erkeğin gösterdiği fiziksel şiddet eleştirilmekte ve erkek için gösterdiği şiddet eylemine bağlı olarak bir yaptırım söz konusu olmaktadır. Anayasanın eşitlik ilkesi göz önüne alınırsa kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir ve erkeğin ataerkil toplumlarda olduğu gibi sanılanın aksine herhangi bir ayrıcalık talep etmesi söz konusu olmamaktadır (Tunç vd. 2011: 83). Bu durumda gazete haberlerinde genellikle kadının temel hakkı olan boşanma hakkını talep etmesi üzerinde fiziksel şiddet eyleminin gerçekleştiği olaylar sık görülmektedir. Diğer bir ifade ile fail erkek için bu durum bir hak olmaktan çok öte görülmekte ve erkek herhangi bir şekilde boşanma durumunu kabul etmemektedir. Bu durum erkeği başta fiziksel olmak üzere şiddet göstermeye iterken, şiddet gören kadın için ise durum daha da vahim hale gelmektedir denilebilir.

Ayrıca fiziksel şiddetin bir diğer özelliği, şiddet gören birey üzerinde bıraktığı ve tedavisi kimi zaman çok zor olan psikolojik travmadır. Kamusal alan ve özel alan olmak üzere hayatın iki farklı alanında görülen şiddet, kadınların hayatını ciddi manada kısıtlayan büyük bir olgu olarak tanımlanmaktadır (Cobutoğlu, 2021: 240). Bu durum beraberinde gündelik hayatta pek çok sorun getirmekle birlikte psikolojik açıdan da son derece yaralayıcı olmaktadır. Şiddet gören kadın için fail erkeğin ortaya çıkardığı bu davranış kabul edilmemekle birlikte zaman içerisinde uzun dönemde yaralayıcı unsurları barındırmaktadır. Nitekim gazete haberleri incelendiğinde her ne kadar şiddet gören kadının kimliğine yer verilme de, her gazete ve haber sitesi haber metnini oluştururken bu kurala riayet etmemektedir. Örneğin A gazetesi haber metninde şiddet gören kadının

sadece baş harflerine yer verirken, B gazetesi ismi açık bir şekilde yazmaktadır. Yine aynı şekilde haberde yer alan görsellerde A gazetesi şiddet gören kadının resmini buzlama tekniği ile sansürlerken B gazetesi görseli sansürlenen bir şekilde yayınlamakta beis görmemektedir.

Öte yandan fiziksel şiddet içerisinde pek çok unsuru barındırmasından ötürü haber metinleri içerisinde ifade ediliş biçimi şiddet gören kadın açısından değerlendirildiğinde hassas bir konu olarak ele alınmaktadır. Haber metinleri içerisinde yer alan fiziksel şiddete uğramış bir bireyi tanımlayan nitelemeler; örneğin darp edildi, dövüldü, bıçaklandı vb. kullanılırken haber diline olabildiğince uygun ifadelerin seçilmesi elzem olarak görülmektedir. Zira aşağılayıcı ve nefret uyandırıcı kelimelerin kullanımı veya da kadın ve erkeği kıyaslayıcı, haklı haksız ayrımına giden söylemlerde bulunmak, haber etik kuralları açısından uygunsuz olarak ifade edilebilir. Ayrıca fail erkeği öne çıkaran, fiziksel şiddete maruz kalan kadını geri planda bırakan söylemler de haber metinleri içerisinde görülmek istemeyen cümleler arasında gösterilebilir.

1.4.2. Duygusal Şiddet

Bireyin duygusal açıdan şiddet görmesi demek, fiziksel şiddetten farklı olarak psikoloji kavramı ile açıklanabilir. Öte yandan duygusal şiddetin tek başına psikoloji ile ele alınamayacağı ve tıpkı fiziksel şiddette olduğu gibi kişinin hayatını olumsuz etkilemesinden dolayı tüm şiddet öğelerini bünyesinde barındırdığı açık ve net şekilde görülebilir. Bu bağlamda duygusal şiddet bir psikolojik şiddet biçimi olarak açıklanabilir ve Lackhar'ın (2001) da ifade ettiği gibi kurbanın ihtiyaçlarını devre dışı bırakma ve bireyin kendi algısından şüphe ettirme olarak ele alınabilir (Nazir ve Özçiçek, 2022: 243). Zira duygusal şiddet dendiği zaman zayıf olan akla gelmekle birlikte bu cinsiyetçi bakış açısında genellikle kadın figürü olmaktadır. Çünkü şiddet çoğu zaman güç/iktidar ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkarken ikincil konumda olanlar duygusal şiddetten daha çok etkilenmektedir ve bu ikincil kesim de büyük oranda kadınlardan oluşmaktadır (Erol, 2014: 31).

Duygusal şiddet aynı zamanda toplumsal bir sorun teşkil etmekle birlikte her ne sebeple olursa olsun suç olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde her ne kadar toplumsal baskı öznel konu olarak değerlendirilse de aslında ele alınan meseleler içerisinde hukuki

boyutu da gündelik yaşamda ortaya çıkmaktadır. Duygusal şiddet gören bir kadın şiddetin nesnesi olarak haber öznesi konumunda ele alınabilmektedir (Çağlar, 2014: 70). Fiziksel ya da ekonomik şiddet ile kıyaslandığında duygusal şiddet haber öznesi konumuna düşen kadın için aynı rencide edici özelliklere sahiptir denilebilir. Çünkü hayatın pek çok alanında olduğu gibi medya konusunda da mücadele veren kadın hareketlerinin ortaya çıkardığı sonuçlar bizlere apaçık duygusal şiddetin de bir utanç konusu olduğunu göstermiştir (Çağlar, 2014: 71).

Duygusal şiddeti salt bir eylem olarak ele almak, bu eylemin getirdiği sonuçları hiçe saymak olacağından şiddetin öncesi ve sonrası olarak düşünmek yerinde bir davranış olarak görülebilir. Nitekim duygusal şiddete maruz bırakan bir erkek ile duygusal şiddete maruz kalmış bir kadın aynı psikolojik sebeplerle ele alınamayacağı gibi aynı eylem olarak da nitelendirilemez. Medyada şiddete maruz kalmış kadın haberlerine bakıldığında kadınların bu eylemi hak ettiğine dair yorumlarla da karşılaşmaktayız. Özellikle sosyal medyanın (facebook, twitter, instagram vb.) gündelik hayata girmesi ile birlikte kadının öznesi olduğu fiziksel, duygusal ve ekonomik şiddet haberlerine yapılan değerlendirme ve yorumlarda toplumun hiç de azımsanmayacak kısmının kadını suçlu bulduğu görülmektedir.

Duygusal şiddet daha önce de değinildiği gibi sadece kadın ya da erkek açısından ele alınmamalıdır. Bu bir şiddet türü olan duygusal şiddetin hem psikolojik hem de toplumsal yönüne vurgu yapmak açısından önemlidir. Başka bir deyişle duygusal şiddeti sadece bir cinsiyet üzerinden okumak, pek çok eksiklikleri de beraberinde getirecektir. Nitekim toplumun tüm kesimini ilgilendiren şiddet unsurundan kadını korumaya yönelik adımlar son derece yetersizken bir de sadece kadına indirgemek her yönüyle hata olacaktır. Öyle ki ülkemizde kadına yönelik şiddet ile ilgili hukuki temellerin atılmasına 2007 gibi yakın bir tarihte başladığı düşünülürse, salt cinsiyetçi olarak şiddeti düşünmek, bir yerde büyük bir eksiklik teşkil etmektedir (Secgin ve Selçuk, 2023: 209). Bu eksiklik, sadece hukuksal açıdan değil aynı zamanda bir birey olarak kadının kişisel varlığı olarak da ele alınmak zorundadır. Zira kadının gündelik hayatına en az fiziksel şiddet kadar zarar veren duygusal şiddetin, her açıdan ele alınıp değerlendirilmesi ve şiddetin boyutuna bakılmaksızın hukuki yaptırımlarının olması elzem olmaktadır.

Duygusal şiddet içerisinde pek çok olumsuz kavram barındırmaktadır. Bunlar aşağılama, küçümseme, korkutma, zarar vermekle tehdit etme, çocukları bir tehdit unsuru olarak kullanma gibi davranışların yanı sıra, kadınların çeşitli duygusal zaaflarını suiistimal etmeye yönelik eylemler olarak tanımlanabilmektedir (İbrahim ve Dağ, 2021: 89). Kişilik olarak kadının aşağılanması demek, toplumdan soyutlanmaya çalışılması olarak görülebilir. Böylelikle duygusal şiddeti de mizojini kavramı içerisinde okumak yanlış olmayacaktır. Ayrıca kadının hayatına korku salma ve çocuklarını kullanarak baskı yapma duygusal şiddetin bir diğer adıdır.

Özetle duygusal şiddet, pek çok açıdan kadının hayatını olumsuz etkileyen bir şiddet türü olmakla beraber psikolojik yönü ağır basan bir şiddet türüdür. Çoğu zaman erkeğin kadın üzerindeki otoritesinin bir ürünü olarak ortaya çıkan şiddet, duygusal açıdan da kadına ciddi zarar vermekte ve toplumsal normlardan beslenmektedir (İbrahim ve Dağ, 2021: 87). Başka bir deyişle duygusal şiddet, tıpkı fiziksel ya da ekonomik şiddette olduğu gibi erkek egemen toplumların bir ürünüdür. Hangi boyutta olursa olsun aşağılanma ve hor görülme hiçbir şekilde kabul edilmemekle birlikte duygusal şiddet kategorisine alınıp yaptırım uygulanmak zorundadır. Ayrıca pek çok şiddet türünde olduğu gibi duygusal şiddetin de temelinde de kadınların erkeklere göre doğuştan aşağı konumunda olduğu savı yatmaktadır (Chanter, 2022: 21). Fiziksel olarak güçlü bir varlık olan erkek kadına karşı her türlü baskıyı mubah görmektedir. Duygusal şiddet de bu baskılar arasında en yaygını denilebilir. Çünkü Simone de Beauvoir'ın 1949 yılında yayımlanan *İkinci Cins* kitabında değindiği gibi erkeklik nesnel ve evrensel bir normdur ve kadın üzerinde gerek fiziksel gerek duygusal açıdan bir üstünlüğü vardır (Chanter, 2022: 22). Bu bakış açısı ile yetişen her kuşak için kadını aşağılama, küçük görme veya da kadının zayıf varlıklar olarak görülmesi durumu kaçınılmaz olmaktadır. Bu da beraberinde kadınlara yönelik duygusal şiddeti getirmektedir.

1.4.3. Ekonomik Şiddet

Kadınlara yönelik şiddet türleri içerisinde değerlendirilen ekonomik şiddet, diğer şiddet türlerine göre farklı kavramlarla açıklanabilir. Bu kavramlar içerisinde mali imkanlar, ekonomik değer, maddi güç, ekonomik özgürlük gibi ifadeler kullanılabilir. Bu bağlamda ekonomik şiddeti bireyin kendisi için yapabileceği önemli işlerden bireyi yoksun bırakmak, ekonomik değerinin baskı altında tutulması veya da maddi güce sahip

olan eşin maddi gücü olmayan eş e baskı uygulaması olarak tanımlayabiliriz (Eşkinat, 2013: 296). Ayrıca kadınları bağımlı, eksik ve yaşanan çaresizliği kabul etmeleri gereken bir birey olarak tanımlamak ekonomik şiddetin bir başka yönünü ifade etmektedir (Yavuz ve Çakıcı, 2021: 56).

Hiç şüphe yok ki kadına karşı ekonomik şiddet toplumsal bir sorundur ve diğer şiddet türlerinde olduğu gibi ne yazık ki gerek uluslararası gerekse ulusal düzeyde, kadının insan hakları gündemine geç girmiştir (Uçar, 2016: 317). Bir insan hakkı ihlali olarak değerlendirilen kadına yönelik ekonomik şiddet, sadece kadını değil, ailenin bütün fertlerini doğrudan etkilemektedir. Çalışmayan ve ekonomik yönden eşine bağlı olan annenin istismarı, evvela çocuklar üzerinde olumsuz etki oluşturacaktır ve bu durum da toplumsal sorun halkasının ilk aşamasıdır denilebilir. Öte yandan kadını yaşam alanı genellikle ev ile sınırlandırılmış ve ekonomik gücü elinde bulunduran erkek söz söyleme hakkına sahip olmuştur (Bülbül, 204: 7). Elbette böyle bir durum feminist bir bakış açısı ile asla kabul edilemez ve açıklanamaz.

Kadını maddi güçten alıkoymak, temel ihtiyaçlarının karşılanması durumunu erkeğe yüklemek kadını toplumsal olarak yoksun bırakmak anlamına gelmektedir. Ayrıca yoksunluk ve ihmal, bir çeşit ekonomik şiddet olarak ele alınmaktadır ve temel nedeni 'kasıt' içermesidir (Harcar vd. 2008: 54). Burada kasıt, kadına gerek duygusal gerekse fiziksel açıdan bilerek zarar vermeyi ifade etmektedir. Çünkü özgürlük mücadelesinde kadın, ekonomik açıdan erkeğe bağlı olmakla çok büyük bir eksiklik yaşamak durumunda kalmaktadır.

Ekonomik şiddet, her ne şekilde olursa olsun, ailevi meselelere neden olduğu gibi toplumsal açıdan da sorunlara sebep olmaktadır. Başka bir deyişle gerek erkeğe gerekse kadına yüklenen toplumsal rollerden ötürü özellikle kadının bu rollerin dışına çıkması, toplumsal baskıdan çok erkeğin baskısı gündeme getirmektedir. Nitekim kendini aile reisliği sıfatından ikinci plana düşmüş erkek için durum şiddet göstermeye kadar gidebilmektedir. Çünkü sistem tarafından kabul görülen bir role bürünmüş erkek ekonomik bağımsızlığı olan bir kadın ile beraberse anlaşmazlık görülme sıklığı artmaktadır (Bülbül, 2014: 3). İtaatkar olması istenen kadının ekonomik özgürlüğe bağlı olarak söz hakkına sahip olmak istemesi kimi zaman erkek tarafından bir tehlike olarak görülmektedir. Bu durum sadece yüzeysel olarak ele alınamamakla birlikte üzerinde çok

düşünülmesi gereken bir konu olarak görülebilir. Zira sadece kadın ya da sadece erkek tarafından olaya bakmak, her şekilde eksik kalacaktır ve farklı bilim dalları ile açıklanabilecek kadar (sosyoloji, psikoloji vs.) karmaşık olacaktır. Dolayısıyla ekonomik şiddet başlı başına erkeği kadından kadını da erkekten bağımsız düşünülmeden açıklanacak bir konu başlığı olmaktadır.

Öte yandan kadının eğitim hayatının elinden alınması, sosyal hayata katılımı engellemeler ve kadını bunalıma sürükleyen her türlü maddi yaptırım bir ekonomik şiddet olarak görülebilir (Harcar vd. 2008: 54). Fiziksel ve psikolojik şiddetten ayrı olarak ekonomik şiddet toplumdan soyutlanmayı ve kadının bir birey olarak gündelik yaşam içerisinde olmasını beraberinde getirmektedir. Kadının emeği, iş gücüne katılımı, çocukları ve ailesi üzerindeki söz hakkı ekonomik şiddet vasıtasıyla elinden alınmakta ve kadın bir kimlik bunalımı içerisinde sürüklenmektedir. Bu sürükleniş, sıradan bir durum olmamakla birlikte bir ihmaller zincirinden kaynaklanmaktadır. Şiddetin sadece bir cinnet halinin yansıması olarak tanımlanamayacağı gibi, ekonomik şiddet de sadece ‘para’ unsuru ile açıklanamaz (Uçar, 2016: 320). Dolayısıyla her ne kadar maddi unsurlar bu ihmaller zinciri içerisinde yer alsın da sadece bir halkasını oluşturmaktadır.

Başka bir deyişle ekonomik şiddet, pek çok unsuru bir arada barındıran ve tartışmaya açık bir şiddet türüdür. Örneğin gazete haberlerinde sıkça karşımıza çıkan *‘boşanmak isteyen eşini öldürdü, bıçakladı, yaraladı vs.’* başlıklı haberlerin içeriğinde, genellikle kendi bireysel ve ekonomik özgürlüğünü sağlamaya çalışan kadınların hedef alındığı görülmektedir. Bu durum dünyanın hiçbir yerinde kabul görmemekle birlikte kesinle tesadüfi olmayan bir meseledir. Zira kadına karşı şiddet hemen her alanda bilimsel verilerle ortaya konulan ve yine bilimsel çerçeve içerisinde çözüme kavuşturulabilecek bir konu iken ülkemizde ortalama her yıl onlarca kadının öldürülmesi aciliyet gerektiren bir konu olarak görülebilir.

Son olarak ekonomik şiddet, yapılan literatür taramaları da göz önüne alındığında, hem fiziksel hem de duygusal şiddet ile ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Diğer iki şiddet türünden farklı olarak ekonomik şiddet para, ekonomik yaptırım, maddi özgürlükten yoksun bırakma gibi terimleri içermektedir. Bunun dışında kadının evli ise eşi bekar ise ağabeyleri ya da babası tarafından ekonomik şiddete maruz kaldığı görülmektedir (Yavuz ve Çakıcı, 2021: 58). Bu bağlamda kadının kendi bireysel haklar

elinden alınmakla bir yaptırıma uğramış ve ekonomik olarak erkeğe bağımlı olmaya zorlanmıştır denilebilir. Hal böyle olunca ekonomik şiddeti bireyin psikolojik yönünü zayıflatan bir unsur olarak ele almak yanlış değildir. Pek çok açıdan tartışmaya açık bir şiddet türü olan ekonomik şiddet, kadının iş dünyasına atılmasını engellemekle başlayıp erkeğe bağımlı olmaya zorlamak ile devam etmektedir. erkek kendisine bağımlı olan kadını elinde tutmak için maddi gücü bir güven unsuru olarak görürken yine aynı şekilde ekonomik bağımsızlığı olan bir kadını da tehdit olarak algılamaktadır. Gazete ve internet haberlerinde yer alan kadına karşı fiziksel, duygusal ve ekonomik şiddet temalı haber metinleri, genellikle aynı olay örgüsü içerisinde şiddet haberini vermektedir. Boşanmak isteyen, çalışmak isteyen veyahut da bireysel özgürlük için çabalayan kadının sorumsuzca şiddete uğradığı görülmektedir. Dolayısıyla medyada yer alan şiddet haberlerinin pek çoğu birbirinin benzeri olduğu düşünülünce, sorunun eğitim ve bilimsel bakış açısı ile çözüme kavuşturulması pek de zor bir ihtimal olarak değerlendirilmemektedir.

1.5. ERKEKLİK VE ŞİDDET

Erkeklik ve şiddet başlığına giriş yapmadan evvel erkekliğin genel bir tanımını yapmak yerinde olacaktır. Tarihsel olarak farklı dönemlerde farklı anlamlarda kullanılan erkekliği bireylerin toplumsal yaşamda oynamaları gereken rol olarak tanımlayabiliriz (Çağırkan, 2018: 94). Daha başka bir ifadeyle erkeklik; şeref, onur, cesaret, disiplin, dayanıklılık, metanet, maceraperestlik gibi kavramları içerisinde barındıran ve toplumda kadının karşıtı olarak kabul gören bir ifade biçimidir (Akbalık, 2014: 109). Öte yandan erkekliği iki açıdan ele alabiliriz. İlki psikolojik olarak erkeklik kavramı ikincisi ise fizyolojik erkeklik kavramı olarak değerlendirilebilir. Freud'a göre insan ve hayvanların cinsel gereksinimlerini açıklamak için biyolojide bir cinsel dürtü kavramı vardır (Freud, 1981: 1). Özellikle ataerkil toplumlarla erkeklik kavramı ile ilişkilendirilen cinsel dürtü, aslında psikolojik yönden erkeğin gücünü ve iradesini de simgelemektedir. Dolayısıyla erkeklik denildiği zaman genel bir bakış açısı ile bakılınca bir güç unsuru ortaya çıkmaktadır.

Erkeklik sadece erkek cinsiyeti üzerinden değil, kimi zaman kadınlık üzerinden de bir ifade ediş şekli olabilmektedir. Nitekim toplumumuzda sıkça görülen 'erkek gibi kadın', 'delikanlı kadın' gibi söylemler zaman zaman sosyal hayatta kadını nitelemek için kullanılabilir. Bunun dışında erkeklik, feminist bakış açısı ile bakılınca içi boş bir

kavram olarak görülmektedir. Nitekim feminen özellikleri kadın cinsiyetiyle, maskülen özellikleri de erkeklerle bağdaştıran geleneksel modelin aksine, feministler toplumsal cinsiyetin hatta cinsiyet kelimesinin cinsiyetin kendisinden bağımsız olduğunu ifade eder (Chanter, 2022: 31). Bu bağlamda erkeklik, aslında erkeğin doğada gücünü değil, varlığını ifade etmektedir. Başka bir deyişle erkeklik kavramı sadece güç unsuru olarak ele alınacaksa, bu her ne açıdan bakılırsa bakılsın, eksik kalacaktır. Yeryüzünde gücü ve iktidarı simgeleyen pek çok kavram olduğu varsayılırsa, gücü erkeklik ile salt bir ilişki içerisinde bırakmak bir yanılgı olmaktadır. Burada egemenlik, egemen olma, hakim olma, üstünlük kurma kavramları da ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, Connell'in de bahsettiği gibi, kadınlık ve erkeklik ilişkisi erkeklerin kadınlar üzerindeki küresel egemenliğine dayandırılmaktadır (Laloğlu, 2018: 395).

Öte yandan günümüzde, internet kullanımının artması ve değişen toplum anlayışı ile birlikte bir dönüşüm söz konusu olmaktadır. Bu dönüşüm, daha çok bilgi akışını, iletişimi, etkileşimi, ortaya çıkarırken, kaybolan mesafe kavramı ile birlikte artık yerini telefon tuşları ve bilgisayar klavyelerine bırakmaktadır. Hal böyle olunca cesaret ve maceraperestlik anlayışı da değişmiştir. Günümüzde cesur olmak, bireyin ne kadar görünür olup olmadığı ile ilişkilendirilmektedir. Gündelik hayatta cesaretini, finansal ve kişisel gücünü sosyal medya aracılığı ile sergileyen, daha açık bir ifade ile, görünür olmayı seçen bir kitle görülmektedir. Daha evvelki dönemlerde erkekliğin bağdaştırıldığı değerler, internet ve sosyal medya ağlarının hayatımıza girmesi ile birlikte değişime uğramıştır.

Diğer bir bakış açısı ile bakıldığında zaman, gerek ülkemizde gerekse dünyada eşcinsel hareketler artmış ve erkek olmak artık bir mezyet, övünülecek bir durum olmaktan çıkmıştır. Dolayısıyla erkekliği cinsellik ya da cinsiyet üzerinden ele almak giderek popülerliğini azaltırken, mertlik, güç, cesaret gibi sıfatların yerine kullanmak geçerliliğini korumaktadır. 7Elbette cinsiyet bir toplumsallaşma meselesi olarak görülebilir ve yeni toplumsal normların ortaya çıkmasına sebep olabilir (Chanter, 2022: 31). Ancak böyle bir anlayış eşcinselliğin toplumları erkeklik konusunda getirdiği noktadan alıkoymamaktadır. Cinsiyetsizlik olarak tanımlanan eşcinsellik için erkeklik sıfatı kısmen önemini yitirmiş ve daha az kullanılır hale gelmiştir.

Ülkemizde erkeklik kavramı geçmişten günümüze daima bir sorunsal olarak ele alınmaktadır. çünkü hegemonik düşüncelerin varlığı ve erkeklik kavramına yüklenen anlamlar bazı toplumsal problemleri de beraberinde getirmektedir. Örneğin güçlü, asker, milliyetçi olmak bir hegemonik erkekliğin sarsılmaz özellikleridir ve ideale uymayan erkeklerin bir noksanlığıdır (Gedik vd. 2020: 87). Burada ideale uymayan erkekten kasıt yukarıda bahsi geçen vasıfların bir ya da birkaç tanesini reddeden veyahut da yerine getirmeyen bireylerdir. Dolayısıyla çok tartışmalı bir kavramlar yığını içinde barındıran erkeklik, ataerkil toplumlarda bir tabu olarak görülmesinin yanı sıra gelişmiş ülkelerde dahi farklı anlamlar yüklenerek kullanılmaktadır.

Erkeklik kavramını şiddet ile ele almadan evvel son olarak erkekliğin tarihsel gelişimine göz atmak gerekirse, erkeklik sözcüğünün insanlık tarihi ile aynı geçmişe sahip olduğu görülmektedir (Çağırkan, 2018: 93). İnsanın var oluşundan bu yana hayatta kalma çabası, savaş, var olma mücadelesi, direniş, temel gereksinimleri karşılama, fiziksel ve cinsel açlık için mücadele etme gibi unsurlar daima yaşam döngüsü içerisinde yer almıştır. Dolayısıyla erkeklik ve güç, bu unsurlar çerçevesinde ele alınmaktadır ve erkekliğin bir güç unsuru oldu çağlar boyunca değerlendirilmektedir. Ayrıca tarihsel açıdan bakıldığında çok eşlilik de erkeğin fiziksel gücü ve otoritesinden gelmekte ve böylelikle güç ve erkeklik tanımlamaları birlikte kullanılmaktadır. Ayrıca erkeklik kavramı üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında uluslararası yapılan çalışmalar 1970'leri gösterirken ülkemizde bu tarih 2000'ler olarak görülmektedir (Gedik vd. 2020: 84). Bu da erkeklik kavramının üzerinde yapılan çalışmaların çok eskiye dayanmadığını göstermektedir. Öte yandan farklı anlamlar yüklenerek açıklanan erkeklik kavramı, yerli ve yabancı kaynaklarda kimi zaman cinsellik kimi zaman da güç ile doğrudan bağlantılı bir sosyal mesele olarak ele alınmaktadır.

Geçmişten günümüze gazete haberleri ve medyada yer alan haberler incelendiğinde erkeklik, daha çok şiddet unsuru ile birlikte işlendiği görülmektedir. Örneğin kadına yönelik şiddet haberleri incelendiğinde '*erkekliğime laf etti*', '*erkeklik gurumu incitti*' gibi başlıklara sıkça rastlanmaktadır.

Ne yazık ki kadına karşı şiddet olaylarında *erkekliğime laf etti* şeklinde savunma yapan fail erkeğin kimi zaman amacına ulaştığı görülmektedir. Ülkemizde de erkeklik algısı özellikle aşırı İslamcı kesimler tarafından şiddetle ve fanatikleşme boyutunda

savunulmakta ve kadın daima erkeğin bir adım gerisinde görülmektedir. Dolayısıyla erkeklik gururu yara alan bir erkek için cinayet işlemek kimi zaman kaçınılmaz (!) görülmektedir. İster azınlık ister çoğunluk olsun bu bakış açısına sahip olan bir kesim, toplum için daima tehlike arz etmektedir.

1.6. KADINA YÖNELİK ŞİDDET OLGUSU

Çalışmanın ilk bölümünde şiddet kavramı üzerinde durulmuştur ve şiddet, tek başına bir kavram olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Kadına karşı şiddet kavramı ise kuramsal olarak daha dar bir tanımı ve konuyu ifade etmektedir. Bu bağlamda şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nün tanımına göre “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” olarak belirtilirken kadına karşı şiddet ise bu eylemin kadınlara yönelik olmasını ifade etmektedir (Polat, 2016: 15).

Kadına yönelik şiddet, hem ülkemizde hem de dünyada toplumsal bir mesele olarak ele alınmaktadır. Gazete ve televizyon haberlerinde ne yazık ki sıkça karşımıza çıkan kadına yönelik şiddet olayları, gündelik hayatta sosyal yaşamı etkileyen bir mesele halini almaktadır. Başka bir deyişle şiddet haberlerine maruz kalan bit toplum, genel itibariyle şiddet olgusundan etkilenmektedir. Özellikle ‘çocukların gözü önünde öldürdü, iki çocuk annesi kadın sokak ortasında bıçaklandı’ gibi başlıklı haberler toplumun ruh sağlığını olumsuz etkileyen haberler olarak ele alınmaktadır.

Başlıklara bakıldığında haber metnlerinin genelde aynı kelimeler ve aynı içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Trajik olan ise bu haberlerin belirli periyotlarla gazete haberleri içerisinde yer almasıdır. Kadına yönelik şiddet haberlerinin bu kadar çok ve sık yaşanması elbette toplumsal bir mesele olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum sadece belirli bilimsel veri ve rakamlarla açıklanamazken aynı zamanda tek boyutlu olarak da düşünülmemelidir. Başka bir deyişle yukarıda sadece başlıkları verilen kadına karşı şiddet haberleri, hem fail erkek hem söz konusu olan çocuklar hem de sosyal ve ekonomik sebeplere bağlı olarak ele alınmak durumundadır.

Örneğin şiddet gören çocuk şiddete meyilli olur tezinden yola çıkarak yapılacak olan bir değerlendirme, daha önce de bahsedildiği gibi, bir sorunlar yumağı

oluşturmaktadır. Fail erkeği şiddet eylemini göstermeye iten sebepler, tabanına inip araştırılmadıkça ve bir çözüm önerisi ortaya konulmadıkça şiddet, daima gazetelerde yer almaya devam edecektir. Hiç kuşku yok ki karmaşık bir süreci ifade eden bu durum bir sorun teşkil etmektedir ve bireyleri sağlıklı bir toplumsal hayattan alı koymaktadır.

Kadına yönelik şiddet, bir insan hakkı ihlali olarak ele alınabilir (Karabulut vd. 2020: 147). Öte yandan pek çok tanımı bulunan şiddet kavramı ile birlikte ele alındığında kadın, soyut bir nesneye dönüşme tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Çünkü kadınlar çocuk-yetişkin, çalışan-çalışmayan gibi ayrımlar olmaksızın pek çok alanda şiddete maruz kalmaktadır (Özkan, 2017: 535). Gerek ruhsal gerekse fiziksel pek çok darbeye yol açan şiddet, kadınlar için gündelik hayatı zorlaştıran en önemli unsur olarak ele alınabilir. Bu bağlamda kadın, kendisini toplumdan, hatta yaşamın kendisinden soyutlama yoluna gidebilmektedir. Şiddet sonrası meydana gelen travmalar, intihar vakaları, madde kullanmaya eğilim gibi durumlar kadınların içine düştüğü durumdan kurtulmaya yönelik birkaç sebep olarak değerlendirilebilir.

Ayrıca şiddet gören kadın kendi içerisinde bir bilişsel çarpıtma yaşayabilir. Nitekim '*hayatım sona erdi*' (*felaketleştirme*), '*hepsi benim suçum*' (*kişiselleştirme*), '*yetersizim*' (*duygusal düşünme*) gibi düşünceler ile duygu karmaşası içine girebilir (Tongeren ve Tongeren, 2021: 12). Görüldüğü gibi bu düşünceler içerisinde gelişecek bir ruh hali son derece tehlikeli olmakla birlikte, şiddet gören kadın için gündelik hayatı neredeyse yaşanmaz bir hale getirmektedir. Şiddet gösteren fail erkek için ise durum pek farklı olmazken sadece birkaç adım olumlu durum ile erkek daha pozitif bir hayat yaşayabilir. Başka bir deyişle şiddet gösteren fail erkeğin durumu '*intikam alma*' güdüsü ile daha başka bir şekilde şekillenmektedir. Dolayısıyla fail erkeğin şiddet eylemini gerçekleştirdikten sonra '*namusumu temizledim*' anlayışı bu psikoloji ile ilişkilidir denilebilir. Öte yandan bu bakış açısı cinsiyet fark etmeksizin hem kadın hem erkek tarafından bir şiddet sebebi olarak görülebilmektedir.

Sigmund Freud'un *Bilinçaltı* adlı eserinde değindiği gibi sonuçta psikanaliz her insanın en kötü tarafını bir gün gün yüzüne çıkardığını savunmaktaydı ve en nihayetinde bu durum son derece insani kabul edilmekteydi (Freud, 2020: 133). Ancak insani kabul edilen bu durum yukarıda örneği verilen gazete haberinde olduğu gibi asla cinayeti meşrulaştırmamakla birlikte hukuki yolların önemini akıllara getirmektedir. Başka bir

deyişle tüm modern ve gelişmiş toplumlarda olduğu gibi suçun evrensel olduğu kabul edilmeli ve suç gerektiği şekilde cezalandırılmalıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

GAZETELERDE YER ALAN KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİNDE FAİL ERKEK TEMSİLİ

2.1. ARAŞTIRMANIN METODU

2.1.1. Araştırmanın Konusu ve Kapsamı

Bu çalışmada, erkeklerin kadına yönelik şiddet haberleri incelenmiş ve internet gazetelerinin kadına yönelik şiddet haberlerinde erkeği nasıl temsil ettiği araştırılmaya çalışılmıştır. Özellikle son yıllarda artan şiddet haberleri ile birlikte, toplumsal olarak bu tür olaylar gerek bireysel gerekse vicdani yönden son derece rahatsız edici haberler olarak ele alınmaktadır. Nitekim ülkemizde yayınlanan gazeteler, genel bir bakış açısı ile bakılınca, kimi zaman kadına yönelik şiddet haberlerini yüzeysel bir şekilde verebilmektedir. Bir araştırma konusu olarak kadına yönelik şiddet, önem arz eden bir konu olmakla birlikte literatür taraması yapılırken aynı zamanda da pek çok eksiklik bulunan bir alan olduğu görülmektedir. Çünkü günümüzde kadınlar sadece fiziksel şiddet değil, hayatın pek çok alanında farklı türde şiddete maruz kalmaktadır. Bu şiddet türleri arasında araştırmanın birinci bölümünde de değinildiği üzere fiziksel, ruhsal ya da ekonomik şiddet sayılabilir. Ayrıca her ne şekilde olursa olsun şiddet deyince insanlık onuruna yakışmayan bir durum akla geldiğinden, şiddetin ortadan kalkması veyahut da engellenebilmesi için şiddet gösteren erkeklerin temsili, ifade ediliş biçimi ve toplumsal olarak bakış açısı da önem arz etmektedir.

Bu sebeptendir ki şiddet gösteren erkeklerin gazetelerde nasıl temsil edildiği ve hangi kelimelerle ifade edildiği ya da haber metni içerisinde nasıl tasvir edildikleri bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Öte yandan çalışmada kadın unsuru ikinci plana atılarak sadece erkek kavramı üzerinden çalışma oluşturulmaya özen gösterilmiştir. Çünkü gazetelerde yer alan kadına yönelik şiddet haberlerine bakılınca sebep ve sonuç arasındaki bağlantılar hemen hemen aynı sonuçlanırken erkek profilleri ve temsilleri değişmektedir. Daha açık bir ifade ile gazete haberleri, şiddetin başlangıcı ile neticesi arasında olay örgüsünü en basite indirgeyerek okuyucusuna sunmaktadır. Örneğin bir

kadına şiddet haberinde kadının gördüğü şiddet ve yaşadığı travma, haber metinlerinde akıcı bir üslup ile verilirken genellikle şiddet gösteren erkek ikinci plana atılmaktadır. Burada erkek figürünün ikinci plana atılmasını vurgulamaktan kasıt, sebebi ne olursa olsun bir erkeğin kadına şiddet gösterme hakkı olmadığına vurgu yapmaktır.

Genel olarak bakılınca bu durum bir problem olarak ele alınmalıdır zira şiddet görenden evvel şiddeti gösteren gazetelerde daha açık, net ve kınayıcı bir söylem ile ifade edilirse durum açısından farkındalık daha rahat ortaya koyulabilecektir. Bununla birlikte gazetelerin şiddet gösteren erkeği nitelerken ‘*cani*’, ‘*sapık*’, ‘*katil*’ vb. ifadeleri kullandığı görülmekle birlikte, buna rağmen erkek şiddeti konusunda bir temsil sorunu olduğu açıktır.

Araştırmanın kapsamı bağlamında 2021 yılı içerisinde yer alan *Sabah*, *Hürriyet*, *Milliyet*, *Sözcü* ve *Habertürk* gazetelerinin internet ortamında yer alan kadına yönelik şiddet haberleri ele alınmış ve incelenmiştir. Nitekim ülkemizde bu tür haberlerin çokluğuna paralel olarak geniş bir zaman dilimi araştırma için uygun görülmemeyerek sadece 2021 yılı içerisinde yaşanan kadına yönelik şiddet haberleri derlenmiştir.

Belirlenen gazetelerin araştırma açısından öne çıkan özellikleri:

- i. Öncelikle ele alınan gazetelerden *Sabah*, *Hürriyet*, *Milliyet* gazetesi, ulusal çapta yayın yapan köklü gazetelerdir. (*Sabah* gazetesi 1985, *Milliyet* gazetesi 1926, *Hürriyet* gazetesi 1948, yılında yayınlanmaya başlanmıştır). *Sözcü* ve *Habertürk* gazetesi ise diğer üç gazeteye nispeten yeni olup (*Habertürk* 2009, *Sözcü* 2007 yılında yayınlanmaya başlamıştır) araştırmaya dahil edilmesinin sebebi tirajının diğer dört gazeteye yakın olmasıdır.

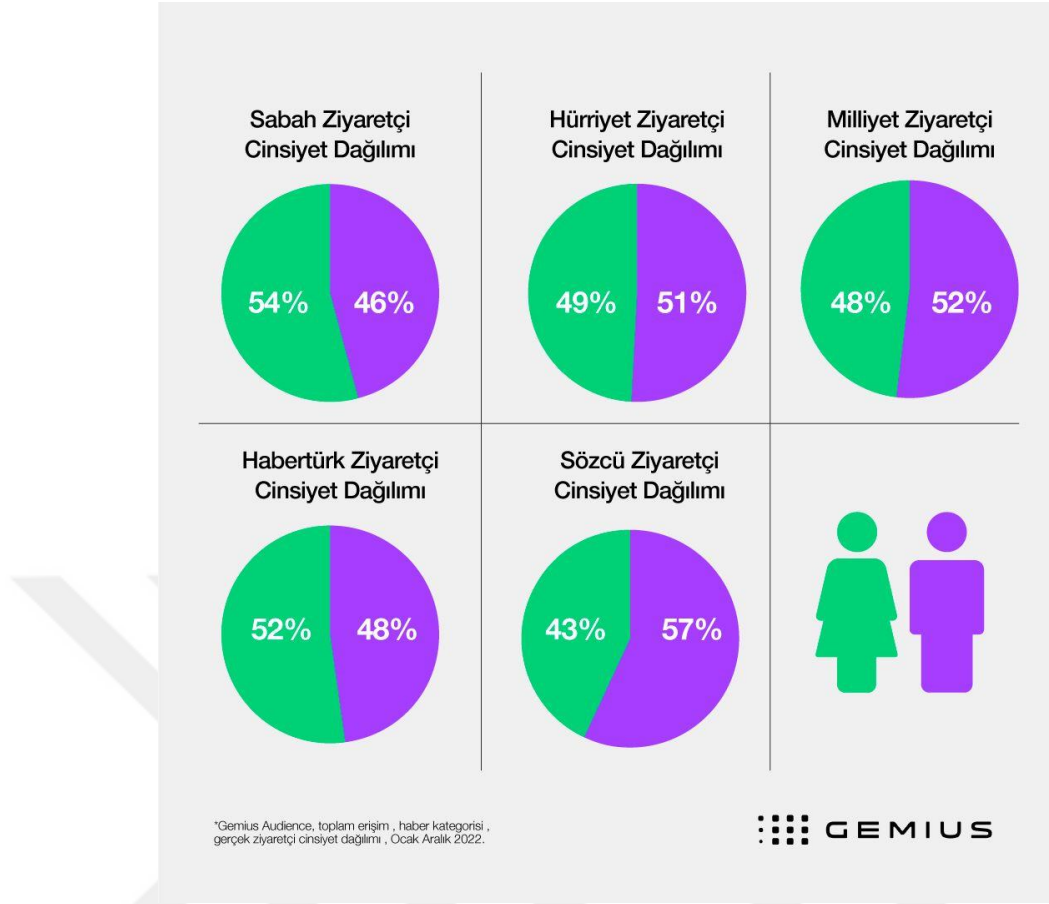
Haber Kategorisi 2022 Şampiyonları

Şekil 2.1. Gazete Tirajları (www.gemius.com).

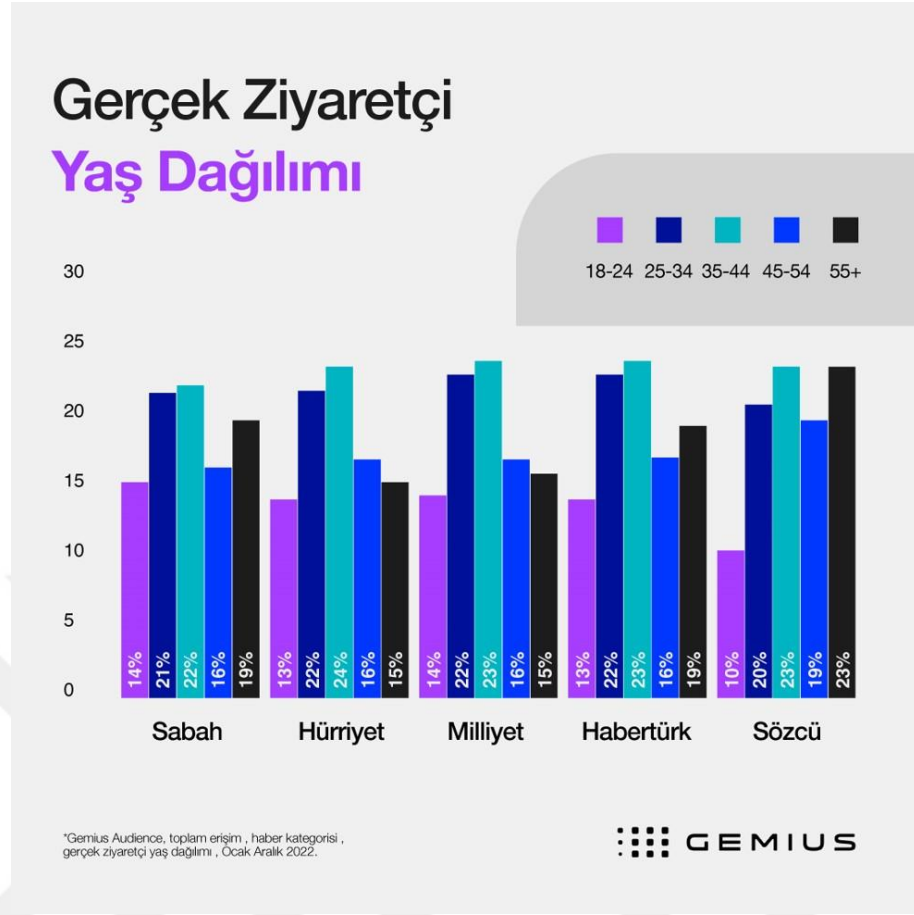
- ii. Kadına yönelik şiddet haberlerinin ulaşılabilirliği açısından tirajı yüksek olan internet gazeteleri seçilmiştir.
- iii. Yayın politikaları açısından farklılık göstermektedirler. Örneğin Sabah gazetesinde yer alan bir kadına yönelik şiddet haberi, Sözcü gazetesinde daha yüzeysel verilebilmektedir veya tam tersi olabilmektedir.
- iv. Her beş gazetenin de görsellere yer veriş biçiminin farklı olması.
- v. Kullanılan dilin farklı olması.
- vi. Haber metinlerinin analiz edilmesi noktasında çeşitlilik oluşturmaları.

Çalışma içinde yer alan internet kaynaklı gazeteler, kadına yönelik şiddet haberlerinin değerlendirilmesi noktasında ülke gündemi ve toplumsal özellikler bakımından önemli bilgi kaynağı olarak nitelendirilebilir. Kadın ve erkeklerin gazetelere ulaşım imkanı hemen hemen eşit düzeyde olmasından ötürü gazeteler, gündelik hayat içerisinde bilgiye en kolay ulaşılabilen haber kaynakları olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 2.2. Tirajı Yüksek Olan Gazetelerin Cinsiyet Dağılımı (www.genius.com).

Nitekim haber metinleri içerisinde yer alan ifade ve söylemler, rakamsal veriler, şiddetin niteliği, şiddet gösteren ve şiddet gösterilen mağdurun sosyo-ekonomik düzeyi çalışmanın sonucu noktasında önem arz etmektedir. Kadına yönelik şiddet konusu kapsamında bu değerlendirmeler, bir ülkenin genel profili hakkında genel bir çerçeve ve sınır oluşturmaktadır. Nitekim gazete haberleri belge niteliği taşımasından ötürü nesnel ve genel geçer bilgilere ulaşmakta basamak oluşturmaktadır. Özellikle her yaş grubuna hitap eden gazeteler, bu noktada ifade ve söylem açısından büyük önem taşımaktadır. Nitekim gazeteler, ulaşılabilirlik açısından kolay erişilen bilgi kaynakları olmakla birlikte yaş ve cinsiyet noktasında toplumun hemen hemen tamamına hitap eden haber metinleri olarak ele alınabilir.

Şekil 2.3. Tirajı Yüksek Gazetelerin Yaşlara Göre Dağılımı (www.genius.com).

Yukarıdaki görsele bakıldığında, en fazla gazete okurlarını 35-44 yaş aralığının oluşturduğu görülmektedir. Kadına yönelik şiddet haberleri açısından rakamsal veriler değerlendirildiğinde 18 yaş altı bireylerin daha çok sosyal medya aracılığı ile bu kategorideki haberlere ulaştığı varsayıldığında, haber metinlerini alt okuma olarak değerlendiren grubun daha çok 35-44 yaş aralığı olduğu sonucuna varılabilir.

Konu olarak kadına yönelik şiddet, başlı başına bir sorun olarak ele alınabilir ancak üzerinde ne kadar araştırma yapılırsa yapılsın, kadına yönelik şiddetin gerek ülkemizde gerekse dünyada hızla artmaya devam ettiği gözle görülen bir gerçektir. Sorunun büyüklüğü ve önemine değinmek açısından kadına yönelik şiddet, sadece kadınlar açısından ele alınamayacak kadar kapsamlı bir durumu ifade etmektedir. Bu sebeptendir ki şiddet gösteren erkek sorunu vardır ve bir şekilde sorun ortaya çıkarılıp ele alınmalıdır denilebilir. Çünkü bir toplumda yaşayan herkes, bir şekilde kadına yönelik şiddet haberi ile karşı karşıya gelmekte ve bir gün bu şiddetin kendisini bulmayacağı garantisini hiçbir şey sağlayamamaktadır. Gündelik hayatta bir bireyin kadına yönelik şiddet haberlerine

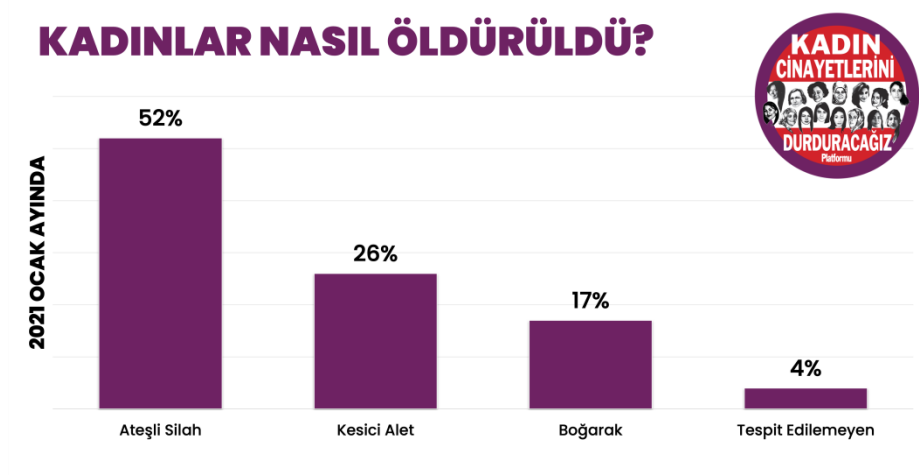
televizyonda rast gelme ihtimali, ne yazık ki, son derece yüksektir. Öyle ki eğer televizyonda rast gelmemişse gazetelerde, gazetelerde değilse internette ve hatta bire bir şahit olma ihtimali son zamanlarda yaşanan olaylara paralel olarak artmaktadır denilebilir.

Hal böyle olunca erkeklerin neden şiddet gösterdiği, şiddete meyilli hale geldiği, kadına karşı nefretin neden üst sınırlara ulaştığı bambaşka ve derin bir araştırmayı gerektirirken, gazete haberlerinde bir temsil sorunu olması son derece olağan olarak görülebilir. Ayrıca bu temsil sorunu kadına yönelik şiddet için sadece bir basamak teşkil ederken araştırma bir yerde bu durumun sadece bir ayağını konu edinmektedir. Çünkü kadına yönelik şiddetin, genel olarak bakılınca, son derece kapsamlı bir konu olduğu görülmektedir. Dolayısıyla çalışma, daha önce de değinildiği üzere, erkek kavramı üzerinden medyada yer alan bir temsil sorununa parmak basmakta ve bu sorun üzerinden şekillendirilmeye çalışılmaktadır.

Kadına yönelik şiddet haberlerinin sık karşılaşılan haberler kategorisinde olması ve toplumu ilgilendiren konular içerisinde değerlendirilmesi gündemdeki yerini sürekli korumaktadır. 2021 yılı içerisinde şiddet gören ve öldürülen kadınların sayısına bakıldığında ne yazık ki Türkiye'nin kırmızı alarm verdiği görülmektedir.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (KCDP) 'nun verilerine göre 2020 yılında 300 kadın öldürülürken 171 kadının ölümü ise şüpheli olarak kayıtlara geçtiği görülmektedir. 2021 yılına gelindiğinde ise bu rakamın 280 kadın cinayeti ve 217 şüpheli kadın ölümü olarak açıklandığı görülmektedir (mlsaturkey.com). Aynı haber sitesinde yayınlanan habere göre, kadın cinayetlerinin artmasında en büyük etkenlerinden biri, şiddeti gerçekleştiren fail erkeğin ceza almayacağı ya da az ceza ile kurtulacağı fikri olmaktadır (https://www.mlsaturkey.com/tr/10-yilda-4197-kadin-olduruldu#:~:text=KCDP%2C%202020%20y%C4%B1l%C4%B1ndan%20itibaren%20raporlar%C4%B1nda,245%20%C5%9F%C3%BCpheli%20kad%C4%B1n%20%C3%B6l%C3%BCm%C3%BC%20ya%C5%9Fand%C4%B1.).

Kadına yönelik şiddet haberleri rakamsal verilerle incelendiğinde, kadınlarının çoğunun ateşli silahla öldürüldüğü görülmektedir. Bu durum özellikle erkekler tarafından bireysel silahlanmanın bilançosunun ne kadar ağır olabileceğini ispatlamaktadır.

Şekil 2.4. Kadınların öldürülme biçimi (kadıncinayetlerinidurduracağız.net).

Yapılan araştırmalara bakıldığında kadınların en çok evli oldukları işleri tarafından öldürüldükleri ortaya çıkmaktadır.ke

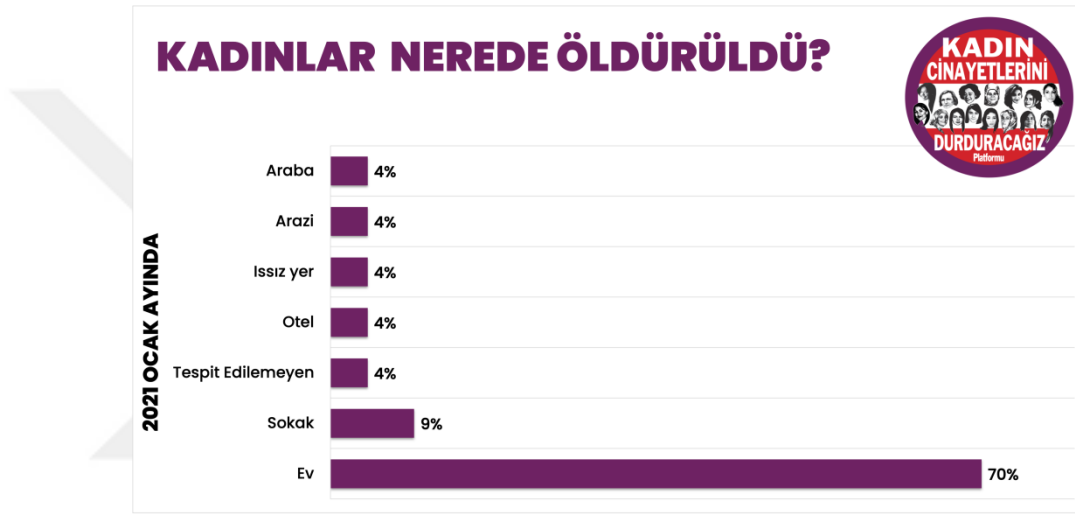

Şekil 2.5. Kadınların Medeni Hali (kadıncinayetlerinidurduracağız.net).

Şiddete uğrayan kadınların çoğunluğunun evli kadınlardan oluşması, fail erkeğin sahiplenme güdüsü ile açıklanabilir. Nitekim suçu işleyen erkek, hegemonik erkeklik fikrine bağlı olarak erkeğin kendisini tek başına bir değer ya da ideal erkek olarak tanımlamasından kaynaklanmaktadır (Yetiş, 2020: 191). Kadın üzerinde mutlak hakimiyet kurma çabası, kadına söz geçirme düşüncesi, kadının kendi başına bir birey olduğunu kabul etmede güçlük gibi nedenlere bağlı olarak fail erkek, şiddet eylemine yönelmektedir.

Ayrıca 2021 yılında Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (KCDP) tarafından yayınlanan raporun diğer verilerine göre şiddet gören kadınların yüzde 57'sini çocuklu kadınlar oluşturmaktadır. Bu durum anneleri katledilen çocuklarda uzun vadede zarar teşkil ederken, annesiz babasız yetişmek zorunda kalan çocukların sayısını arttırmaktadır.

Her ne açıdan bakılırsa bakılsın kadına yönelik şiddet, pek çok olumsuz toplumsal sorunları da beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra kadınların çoğunluğu evinde şiddete uğrarken ikinci sırada ise sokak gelmektedir.

Şekil 2.6. Kadınların Öldürüldükleri Mekan (kadincinayetlerinidurduracagiz.net).

Özel alan içerisinde güvenli addedilen ev ortamı, kadınların şiddete uğradığı yerlerin başında gelmektedir. Yapılan araştırmalarda kadınlar en çok evde şiddete uğrarken ikinci olarak şiddetin en yaygın olduğu yerin sokak olduğu görülmektedir. Güvenlik ve aidiyet duygusuna taban tabana zıt olan evde şiddet görme oranı, kişisel olması ve mahremiyet unsurlarına bağlı olarak birlikte geçirilen zamanla doğru orantılı olmaktadır. Nitekim kadını ve erkeği eve bağlayan pek çok sebeplerin olması, çocukların varlığı, evde geçirilen zamanın çokluğu gibi etkenlere bağlı olarak aile bireyleri arasındaki iletişimin niteliği değişmektedir. Dolayısıyla kadına yönelik şiddetin diğer mekanlardan farklı olarak evde yoğunlaşması kapalılık, gizlilik, kişisel mesafenin az olması ile açıklanabilir.

2.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Genel olarak bakılınca kadına yönelik şiddet sadece ülkemizin değil, tüm dünyanın yüzleşmek zorunda olduğu bir gerçek olarak ele alınmaktadır.

Erkeklerin şiddete meyilli hale gelmesi ise gerek psikolojik gerek sosyolojik gerekse ekonomik sebeplere bağlı olarak değişmektedir. Bu konu hakkında yapılan bilimsel çalışmalar göstermektedir ki tarihin her döneminde insanlığın yarısının insanlık dışına itilme olgusu, başka bir deyişle kadınlara yönelik nefret, sık sık yaşanmış ve yaşanmakta olan bir gerçektir (Holland, 2013: 25). Bu sebeptendir ki kadına yönelik şiddet gösteren erkeklerin kitle iletişim araçlarınınca nasıl ve ne şekilde ifade edildiği toplumsal bakış açısı ve farkındalık oluşturma yönünden önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, gazetelerde yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinin, erkek unsuruna odaklanmak amaçlanmıştır. Başka bir deyişle, erkek şiddetinin gazetelerde nasıl ve ne şekilde resmedildiği, toplumun bu haberleri nasıl okuduğu, nasıl bir erkek profili çizildiği ve gazetelerin yayın politikalarının erkek temsili konusunda bir sorun teşkil edip etmediği nicel verilere dayanılarak ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Nitekim gazeteler, daha önce de değinildiği üzere, toplumun her kesimine hitap etmektedir ve her yaş, cinsiyet, meslek grubu tarafından kolayca temin edilmektedir. Özellikle günümüzde bilgiye ve habere kolay erişebilme durumu da göz önüne alındığında, şiddet haberlerinin sıklığına bağlı olarak bu haberler kolayca okunup geçilen ve üçüncü sayfa haberleri olarak adlandırılan metinler haline gelmiştir. Elbette bu durum, toplumsal bir sorun ve çözüm bekleyen bir problem olarak ele alınmalıdır çünkü şiddetin her türlü, ister kadına olsun ister çocuğa veyahut da erkeğe, akabinde toplumsal bir huzursuzluk doğurmaktadır. Bununla birlikte konuya dair yapılan bilimsel araştırmalar da dahil olmak üzere, gazetelerde yer alan haber metinleri, bu bilimsel çalışmaların yanı sıra kamu spotları, toplumsal eğitimler, bilinçlendirme faaliyetleri ile bireylerce daha eleştirel bakış açısı ile okunur hale getirilmelidir.

Öte yandan çalışma, farkındalık oluşturma çabasına ek olarak aynı zamanda birer belge olma niteliği taşıyan gazete haberlerinin sadece şiddet içerikli haberleri değil, bütüncül olarak eleştirel bir bakış açısı kazandırma amacı gütmektedir. Nitekim gazetecilikte bir '*bulvar gazeteciliği*' kavramı vardır ve haberler sansasyona dayalı bir şekilde ve magazinleştirilerek verilmektedir (Şeker, 2004: 23). Bulgar gazeteciliği ile

verilen kadına yönelik şiddet haberlerinde okuyucular olayları, büyük ihtimalle sadece bir haber metni olarak görüp yüzeysel bir şekilde yorumlayacaktır. Eğitilmiş ve eleştirel bakmaya alışmış bir toplum, daima bu tür haberlerin azalmasında en üst basamak olarak kabul edilirse, konu üzerine yapılan, yapılmış ya da yapılacak bilimsel araştırmaların önemi daha açık anlaşılacaktır.

Gazetelerin kadına yönelik şiddet haberlerini erkek unsurunu öne çıkararak vermesi bağlamında şiddetin nasıl ve ne şekilde olması ikinci planda kalabilmektedir. Dolayısıyla bu haberlerin doğru okunmasını sağlamak ve erkek kavramı üzerinde yoğunlaşmak, araştırmanın amacını, hem bireysel hem de toplumsal farkındalık oluşturmak da önemini ifade etmektedir. Kadına yönelik şiddet haberlerinin ve bu haberlerde şiddet suçunu işleyen erkeklerin temsil edilmesi, resmedilmesi, yansıtılması ya da anlatış, diğer bir ifade ile tasvir ediliş biçimi gazete haberlerini okuyan herkesin sadece bir gazete haberi deyip geçmemesi için bir önem arz ettiği gibi aynı zamanda da toplumsal bir sorumluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.1.3. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Analizi

Bilimsel araştırma yöntemleri nitel ne nicel olarak sınıflandırılmaktadır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, iletişim araçlarının görgül olarak nasıl anlamlar ürettiklerini araştırmayı, incelemeyi ve çalışmayı mümkün kılmaktadır (Geray, 2006: 87). Nicel araştırmalar ise pozitivist paradigmanın kurallarını ve sınırlarını temel almaktadır. Başka bir deyişle nicel araştırmalar, istatistiksel yöntemleri esas almaktadır (Garip, 2023: 2). Dolayısıyla bu çalışmada haber metinleri üzerinden söylem ve ifadelere dayalı olarak bu metinlerin niteliği, ilettiği mesaj, alt ve üst metinlerin ayrı ayrı okuması yapılarak kadına yönelik şiddet haberlerinin kusurları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Eleştirel söylem analizi yöntemi ile oluşturulan çalışma, gazetelerde yer alan kadına yönelik şiddet haberlerine yoğunlaşarak ayrıca nicel verilerle desteklenmiştir (gazete tirajları, şiddet unsurunun rakamsal verileri vs. gibi). Ulaşılabilirlik açısından ele alındığında gazete tirajları büyük önem arz etmektedir. Ulusal çapta yayın yapan gazetelerden Sabah, Milliyet, Hürriyet, Cumhuriyet ve Sözcü gazeteleri, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde de değinileceği üzere, tirajı en yüksek olan gazeteler bağlamında ele alınmaktadır. Bilimsel araştırmaların mantığına göre çalışmaların bağımsız olması, çelişmemesi, literatüre ışık tutması

anlayışından yola çıkılarak gazete haber metinleri ele alınmıştır (Popper, 2016: 95). Ele alınan beş gazetenin kadına yönelik şiddet haberlerinde yer alan eksiklikleri, nitelikleri ve kullanılan görselleri, eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmeye çalışılmıştır.

Gazete haberlerinde yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinin niteliğine bakıldığında araştırmada eleştirel söylem analizi yönteminin kullanılması doğru bulunmuştur. Çalışmada ele alınan gazetelerin tirajı, gazete okur kitlesinin cinsiyete, yaşa göre dağılımı, belirlenen yıl içerisinde yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinin sayısı ve niteliği ele alınarak belli başlı sonuçlara ulaşmak hedeflenmektedir. Rakamsal veriler ve haber metinlerinin ulaştığı kitleler bu sonuçlar kapsamında değerlendirilebilir. Özellikle gündem oluşturma noktasında kadına yönelik şiddet haberleri en çok okunan haber kategorisinde ele alındığında bu tür haberlere alışma, aşına olma, kabullenme ve sıradanlaşma durumları ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda kadına yönelik şiddet haberlerini alt ve üst okuma yapmadan değerlendirmek bahsedilen durumların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla çalışma, kadına yönelik şiddet haberleri üzerine kurulu bir araştırma olup, toplumun genelini ilgilendiren bir konuya kaynak oluşturma hedefi taşımaktadır.

Öte yandan bilimsel çalışmalarda ne gibi sorunların ortaya çıkacağı ve bu problemlerin nasıl ele alınılacağı düşünülmek zorundadır (Creswell, 2016: 56). Dolayısıyla araştırma sürecinde ortaya çıkacak aksaklık ve yöntem belirlemedeki problemler eleştirel söylem analizinin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Her bilimsel çalışmanın eleştiriye açık olduğu kadar tartışılabilir olması da sorgulanmaktadır. Sosyal bilimlerde gerek nitel gerekse nicel araştırmalarda pek çok yöntem kullanılmaktadır. Dolayısıyla bir bilimsel çalışma basitçe teknikler toplamı olup görece doğru ya da yanlış olarak sınıflandırılmaktadır (Kuş, 2012: 120). Çalışmada gazete haberleri içerisinde yer alan ifadeler, şiddet gösteren erkeğin temsil biçimi ve bu tür haberlerin ne sıklıkla yer aldığı veriler araştırılmış ve incelenmiştir. Toplumun genel geçer bir yargısı olarak yanlış ve hatalı kabul edilen bir davranış üzerine kurulu olan araştırma, kadına yönelik şiddet haberlerini eleştirel bakış açısı ile ele almaktadır.

Öte yandan eleştirel söylem analizi yöntemi ile oluşturulan çalışma, kadına yönelik şiddet içerikli haber metinlerini incelemeye yönelik bir araştırma olmasının yanı sıra,

çalışmada okuma alt metinleri noktasında özen gösterilmeye çalışılmıştır. Zira kadına yönelik şiddet konulu haber metnlerinin içeriği, diğer haber metnlerine nazaran daha dikkatli ve kavramlara yoğunlaşarak okunması gereken haber metinleri olarak sınıflandırılabilir. Çünkü kadına yönelik şiddet, sadece haber metinlerinde o günlük kalmamakla birlikte, ilerleyen dönemde toplumun genelini ilgilendiren bir toplumsal soruna dönüşebilmektedir. Kısaca kadına yönelik şiddet haberleri medyada farkındalık oluşturulması gereken en önemli haber statüsündedir denilebilir.

Öte yandan gazete haberlerinde yer alan erkek figürü, gazete haber metnindeki alt ve üst metinlerin incelenmesi ve araştırılması ile mümkün olmaktadır. Bu inceleme ve araştırmalara haber gövdesinin yanı sıra alt başlık, üst başlık da dahil olmak üzere spotlar da araştırma çerçevesi içerisinde değerlendirilmiştir. Çünkü bilinmektedir ki gazete sayfalarında yazıyla üretilen unsurların en önemlisi başlıklardır (Şeker, 2004: 62). Buna bağlı olarak eleştirel söylem analizi yöntemi ile gazete haberleri evvela bir bütün olarak ele alınmış ve alt-üst başlıklar, spotlar ve en nihayetinde haber gövdesi incelenerek araştırma oluşturulmaya çalışılmıştır. Birinci bölüm başlığı altında eleştirel söylem analizi çözümlemesi yöntemi ile kadınlara yönelik şiddet haberlerine geçmeden evvel bir giriş yapılmıştır. İkinci bölümde de yine eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılarak haber metinleri değerlendirilmiş ve kategorize edilmiştir.

Nitel araştırmalar, çalışılan konu üzerinde kontrolü ve nesnel verilere ulaşmayı önemsemektedir. Dolayısıyla eleştirel söylem analizi yöntemi ile oluşturulan bir çalışma, sayısal sonuçlar üzerinden çalışılan konuyu anlamaya ve tanımlamaya çalışmaktadır (Garip, 2023: 2). Kadına yönelik şiddet haberlerinin en çok tıklanma oranına sahip internet gazetelerinde nasıl ve ne şekilde yer aldığına yoğunlaşan çalışma, eleştirel bakış açısı ile oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca rakamsal veriler ve bulgularla desteklenmiştir. Bu durum da araştırma süreci boyunca nicel verilere de başvurulmuştur. Dolayısıyla nicel olarak nitelendirilen araştırmalar temelde pozitivismle uyumlu olmakla birlikte belirli karakteristik özellikler taşımaktadır (Kuş, 2012: 105). Kadına yönelik şiddet, şiddet türleri, şiddetin sebepleri çerçevesinde oluşturulan araştırma, haber metinlerinde yer alan şiddet kavramının karakteristik özelliğinin yanı sıra toplumsal algı üzerine bir etki hedefi gütmektedir. Haber metnlerinin uzunluğu ve kısalığından kullanılan kelimelere kadar araştırılması gereken bir konu olup, toplumun bu haberleri nasıl okuyup ne şekilde algıladığı önem arz etmektedir.

2.1.4. Araştırmanın Evreni ve Sınırlılıkları

Çalışma genel itibariyle iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde şiddet kavramı üzerinden şiddetin tanımı, türleri ve niceliksel verilerle genel bir çerçeve çizilmiştir. İstatiksel verilere dayanarak hem ülkemizde hem de dünyada şiddetin rakamsal boyutu araştırılmış ve açıklanmaya çalışılmıştır.

Başlı başına bir alan araştırması oluşturmasından ötürü şiddet unsuruna çalışmada geniş yer verilmiş ve haber metinlerinde yer alması incelenmeden evvel çalışmanın başında açıklanması elzem görülmüştür. Nitekim yapılan literatür taramaları ve araştırmalarda şiddetin pek çok çeşidi, tanımı, toplumsal ve bireysel etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca gazete haberlerinde yer alan şiddet olaylarını değerlendirmeden evvel şiddetin tanımı ve kaynağı hakkında ön bilgilere sahip olmak, hiç kuşkusuz yararlı olacaktır.

Öte yandan çalışmanın ana konusunu kadına yönelik şiddet haberlerindeki erkek temsili oluşturmaktadır. Alan olarak Sabah, Milliyet, Hürriyet, Sözcü ve Habertürk gazeteleri belirlenmiştir. Zaman olarak ise 2021 yılı içerisindeki kadına yönelik şiddet haberleri belirlenmiştir. İçerik sınırlaması yapılarak sadece kadına yönelik şiddet haberlerinde yer alan erkek temsili üzerine odaklanmak amaçlanmıştır.

Ayrıca çalışma kadına yönelik şiddet haberleri üzerinden erkek kavramına odaklanarak şiddetin boyutu, sebebi veyahut da sonuçlarının yanı sıra gazetelerde ne şekilde ele alındığı üzerine kurulu bir çalışmadır. Başka bir deyişle gündelik hayatın hemen her alanında görülebilen şiddet olayları sosyolojik bakış açıları ile sık sık ele alınan bir mesele olarak ifade edilebilir. Burada konunun sosyolojik boyutundan ziyade kitle iletişim araçlarından gazetelerin bu haberleri nasıl resmettiği olgusu benimsenmiştir. Zira böylesine önemli ve gündemi meşgul eden bir konuda şiddet gösteren erkek unsurunun ön plana çıkarılması ve şiddetin kendisini tekrar eden bir durum olmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Diğer bir ifadeyle şiddetin sosyolojik açıdan kronikleşmesine bir tepki olarak düşünülebilir. Zira araştırma oluşturulurken incelenen gazete haberleri içerisinde '*canavarca hisle öldürmek*', '*öfke kusmak*', gibi ifadelerin yanı sıra erkek kimliğini gizleyici haber metinlerinin de bulunduğu görülmektedir.

Niteliksel olarak bakıldığında zaman şiddet deyince pek çok çeşidi gündelik hayatta karşımıza çıkmaktadır. Ancak son zamanlarda kadınlara yönelik şiddet, hem nitelik hem

nicelik açısından araştırılması elzem olan bir durumu ifade etmektedir. Dolayısıyla bu duruma paralel olarak konu üzerinde yapılan bilimsel çalışmalarda da artış olduğu gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak sadece kadın üzerinden ya da erkek-kadın cinsiyeti üzerinden konuya yaklaşmak eksik ve yüzeysel kalmaktadır. Öte yandan şiddetin kaynağı olan duruma dikkat çekmek ve bu dikkat çekişi gazete haberleri üzerinden ele almak çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Ayrıca şiddetin kendi içerisinde var ettiği kavramlarla birlikte çalışmada, erkeğin kadına yönelik şiddeti üzerinden konuya yaklaşılmaktadır. Dolayısıyla erkek temsili birincil ölçüt olarak belirlenmiştir.

2.2. ŞİDDET KONULU GAZETE HABERLERİNDE YER ALAN FAİL ERKEK PROFİLİ

2021 yılı içerisinde yer alan gazete haberleri incelendiğinde, şiddet içerikli haberler arasında kadına yönelik şiddet haberleri, şiddet gösteren erkeklerin genel geçer sebepler ile şiddete yöneldiğini ortaya koymuştur. Çalışmanın devamında ayrı bir başlık halinde incelenecek olan bu sebeplere değinmeden evvel, gazete haberlerinden yola çıkarak şiddet gösteren erkeklerin genel bir portresine bakmak yararlı olacaktır. Öncelikle gazete haberlerini özel ve okunmaya değer kılan görseller unsuru ele alınmalıdır. Nitekim okur bir gazete haberi okur penceresinden değerlendirildiğinde ilk göze çarpan nesnenin görseller olduğu söylenebilir. Kadına yönelik şiddet haberleri ele alınırken gazetelerin temsili görsellere yer verdiği görülmektedir.

Şekil 2.7. Sözcü Gazetesi 15 Haziran 2021.

Örneğin yukarıdaki görselde Sözcü gazetesinin haber metninde kadının uğradığı şiddeti aktarırken temsili görsel kullandığı görülmektedir.

Aynı örnekler Sabah, Hürriyet, Milliyet ve Habertürk gazetelerinde de yer almaktadır.

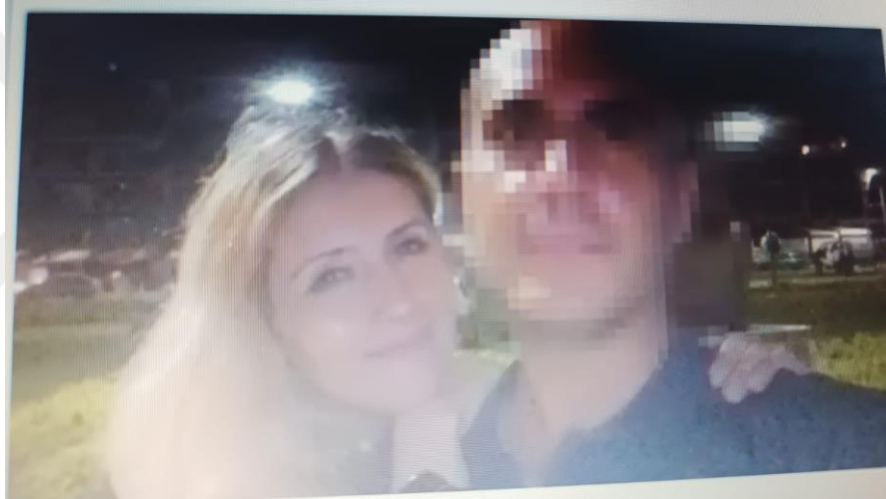

Şekil 2.8. Sabah Gazetesi 25 Kasım 2021.

Şiddet gösteren fail erkeğin görmezliğini ve şiddet gören kadının sessizliğini temsil eden görselde Sabah gazetesi, politik mesaj vererek okurun ilgisini çekmeyi amaçlamaktadır. Pek çok gazete haberlerinde kullanılan aynı görseller, kimi zaman erkeğin şiddetini kimi zaman da şiddete yönelik toplumsal içerikli mesajları ifade etmektedir. 25 Kasım'ın kadına yönelik şiddete karşı uluslararası mücadele günü olduğunu ifade eden haber metni, akabinde toplumsal mesajlarla devam etmektedir. Görevi haber yapma, yayma, bilgilendirme ve duyurma olan gazeteler, bilinçlendirme konusunda da üzerine düşeni yapmalıdır. Ele alınan gazeteler incelendiğinde eleştirel ve ideolojiden uzak haber metinlerinin varlığı, gazetelerin bu misyonu kısmen de olsa gerçekleştirdiğini göstermektedir. Nitekim genel bir yargı ile yanlış kabul edilen bir davranış olan kadına yönelik şiddet, şiddeti gerçekleştiren fail erkek unsuruna hiçbir haklılık payı bırakmayacak şekilde aktarılacak durumundadır.

Herhangi bir yöre, bölge, yaş, statü fark etmeksizin Türkiye'nin hemen her yerinde kadına yönelik şiddetin yaşandığı görülmektedir. Kadınların neden şiddet gördüğü, öldürüldüğü ya da cezalandırıldığı feminist tarihçilerin ve bilim insanlarının düşüncelerini harekete geçiren bir soru olsa da, cevap her ne olursa olsun kadına karşı

şiddetin gittikçe arttığı gazete haberlerinden anlaşılmaktadır (Holland, 2014: 23). Genel olarak bakılınca sadece 2023 yılı içerisinde 345 kadın cinayeti kayda geçmiştir (kaynak: wikipedia.org). Bu cinayetleri işleyen erkeklerin namus, kıskançlık, kadının boşanmayı ya da ayrılmayı istemesi gibi sebeplerin ardına sığındığı görülmektedir. Bununla birlikte gazete haberleri incelendiğinde, bazı şiddet gösteren erkeklerin toplumun da hassas noktası olmasından ötürü genellikle namus kavramını kullandığı söylenebilir. Ayrıca şiddeti gerçekleştiren erkek, genel olarak bakılınca kalabalık ortamlara ve etrafında insan olup olmamasına aldırmadan karşı cinsine karşı şiddet gösterebilmektedir. Örneğin Sabah Gazetesi'nde yer alan 29.6.2021 tarihli habere göre şiddet eylemi kamusal alanda gerçekleşmektedir. “Kafede eski eş şiddeti! Yardımına hemcinsleri koştu” başlıklı haberde fail erkeğin yüzü sansürlenirken kadın, açıkça görülmektedir.

Şekil 2.9. Sabah Gazetesi 29 Haziran 2021.

Haberin spotu şu şekildedir:

“Kadına şiddet saniye saniye kaydedildi. Olay Manisa'da meydana geldi. Soma ilçesinde, 3 çocuk annesi İ.Ö. (34), 3 ay önce boşandığı eski eşi E.Ç. tarafından bir kafede bardak ve meyve bıçağıyla darbedildi. Kafede bulunan erkek müşteriler yaşananları izlerken, şiddete engel olmaya çalışan biri kadın 2 kişi E.Ç.'nin saldırısına uğradı. 3 kişinin darbedildiği dehşet anları ise güvenlik kameralarına saniye saniye yansdı.”

Erkek profili incelendiğinde, şiddet gibi toplumu son derece rahatsız eden bir durumda, ister kamusal alan olsun ister özel alan erkek kadına karşı şiddet gösterebilmektedir. Bu durum sadece şiddetin kendisi ile alakalı olmayıp, aynı zamanda

toplumsal bir gerçek olarak da algılanabilir. Öte yandan gazetenin haberi veriş şekline bakılınca sadece erkeğin yüzünün sansürlenmesi gazetecilik etiği bağlamında hatalıdır denilebilir. Zira kadının birey olarak erkeğe eşit konumda bulunduğu bir gerçektir. Dolayısıyla itibar zedelenmesi bağlamında kadın iki yönlü mağdur konumuna düşürülmektedir.

Genel olarak bakılınca Türkiye’de şiddet haberleri kadınlar ve çocuklar üzerinden işlenmektedir (Şahin vd. 2021: 7353). Sadece erkek şiddeti değil, sosyal açıdan da bakılınca kadına ve çocukların toplumun mağdur kesimini oluşturduğu bilinen bir gerçektir. Gazetelerde de haber metinleri incelendiğinde bu durum açık ve net bir şekilde görülmektedir.

Örneğin 9.5.2021 tarihli Sabah Gazetesi’nde yer alan habere göre, mağdur bir kadın ile birlikte aynı zamanda çocuğudur. *“Çocuğun gözyaşına bakmadı! Ankara’da otoyol kenarında kadına şiddet”* başlıklı haber metninde, erkeğin sokak ortasında çevredekilere ve çocuğuna aldırmadan şiddet eylemini gerçekleştirdiği görülmektedir.

Şekil 2.10. Sabah Gazetesi, 9 Mayıs 2021.

Haber görseline bakıldığında ilk göze çarpan figür çocuk olurken ikinci sırada şiddet gören kadının çaresizliği yer almaktadır. Eylemin sokak ortasında gerçekleştirilmesi, şiddetin kamusal alanda yaşanması, erkeğin gücünü kullanarak fiziksel yönden zayıf olan kadın üzerinde hakimiyet kurması gibi etkenlere bağlı olarak haber değerlendirilmektedir. Öte yandan çocuğun çaresizliği, haberi iki kişinin arasında yaşanan şiddetten daha trajik hale getirmektedir.

Haberin spotu şu şekildedir:

“Ankara’da otoyol kenarında bir kişi, beraberindeki kadını ve çocuğunu darp etmeye başladı. Cep telefonu kamerasına yansıyan görüntülerde, kadının sözlü ve fiziki şiddete uğradığı, kız çocuğunun da olay sırasında panik içinde ağladığı görüldü.”

Haber metni nesnel bir bakış açısı ile bakılınca kadın ve çocuğu mağdur eden erkeğin davranışı hiçbir şekilde kabul edilemez sonucu çıkmaktadır. Haberin spotu okunduğu anda şiddet gösteren erkeğin, aslında güçsüz bir duruma düştüğü ve başa çıkamadığı problemlerden ötürü kendisinden fiziki olarak daha zayıf bireylere zarar verdiği gerçeği okunabilmektedir. Nitekim iletişimin toplumsal hayata etkisinin artarak devam ettiği varsayılırsa, şiddet içerikli haberlerde yer alan erkek profilleri de okurlar ve gözlemciler tarafından açık bir şekilde ele alınabilmektedir (Uçak, 2020: 159). Zira haber metninin gövdesinde şiddetin boyutu ve şiddet gösteren erkeğin profilinin genişçe ele alındığı görülmektedir.

Haberin devamı şu şekildedir:

“Ankara’daki olay, dün akşam üzeri Gölbaşı ilçesinden Ankara-Niğde otoyoluna bağlanan varyantta yaşandı.

SÖZLÜ VE FİZİKİ SALDIRIDA BULUNDU

Kimliği öğrenilemeyen bir kişi, beraberindeki kadını çocuğunun yanında darbetmeye başladı. Otomobilden inen kişi, kadına yol kenarında sözlü ve fiziki saldırıda bulundu. O anlar, yoldan geçen vatandaşların tepkisine neden oldu.

TIR SÜRÜCÜSÜ SALDIRGANA TEPKİ GÖSTERDİ

Saldırı anlarını cep telefonu kamerası ile kaydeden bir TIR sürücüsü de korna çalarak, kadını darbeden kişiye tepki gösterdi. Saldırgan bu sefer de TIR sürücüsünün üzerine yürüdü.

KÜÇÜK KIZ ÇOCUĞU PANİK İÇİNDE AĞLADI

Görüntülerdeki kız çocuğunun da olay sırasında panik içinde ağladığı görüldü. Görüntüler sosyal medyada tepkilere neden oldu.”

Sabah Gazetesi’nde yer alan haberde pek çok ara başlık kullanıldığı ve aynı zamanda şiddet haberinin kısa ve öz cümlelerde ifade edildiği görülmektedir. Dikkat

çeken bir diğer nokta, şiddet gösteren erkeğe başka bir erkek, yani tır sürücüsü tepki göstermektedir. Haberde yer alan bu ayrıntı, toplumsal bir olgu olarak ele alınmakla birlikte aynı zamanda bireyler arasındaki farklılık, statü, eğitim, evli olma ya da olmama durumu, maddi olanaklar veyahut da olanaksızlıklar ile açıklanabilir. Çünkü toplumun ataerkil yapıyı destekleyen düşüncelerine paralel olarak evlilik ve aile kurumuna yüklenen değer, bir yerde erkeğin kadına yönelik şiddetini haklı nedenlere bağlayabilmektedir (Türkoğlu, 2014: 143). Özellikle pek çok kadın cinayetinde erkeğin namus kavramı ardına saklanarak kendini savunmaya ve haklı göstermeye çalışması, daha önce de değinilen ataerkillik fikri ile doğrudan alakalıdır denilebilir.

Genel olarak bakılınca 2021 yılı içerisinde yer alan kadına karşı şiddet haberleri, sadece tek bir konu üzerinden ele alınırken söylem, erkek temsili, toplumsal sebepler açısından değişkenlik göstermektedir. Bununla birlikte kadın ölümlerine sebep olan erkeklerin hemen hemen tamamının kadının yakın çevresinden olması son derece dikkat çekicidir. Nitekim kadına karşı şiddet suçu işleyen erkeklerin genel profiline bakıldığı zaman, şiddet gösterdiği kadını tanıyan, bilen veyahut da yakın ilişki içerisinde olan erkek olmasının sık karşılaşılan bir durum olduğu görülmektedir.

Hürriyet Gazetesi'nin 7.1.2021 tarihli '*Utanç Tablosu*' başlıklı haberinde, bu durum açık ve net bir şekilde gözler önüne serilmektedir.

"Ankara'da geçen sene 10 kadın cinayeti işlendi. Öldürülen kadınların katilleri; eşleri, sevgilileri ve akrabaları oldu."

Haber metninde spot, içeriği özetler niteliktedir ve şiddet gösteren erkeğin portresini gözler önüne sermektedir. Burada Hürriyet Gazetesi'nin *Utanç Tablosu* başlıklı haberini, sadece bir haber metni olarak okumak yanlış olacaktır. Zira haber gövdesine bakıldığında bir şahıs değil, belirli bir zaman dilimi içerisinde öldürülen kadınları ve şiddet gösteren erkekleri konu aldığı görülmektedir.

"Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, geçen sene yaşanan kadın cinayetleriyle ilgili hazırladığı raporu açıkladı. Rapora göre Türkiye'de 280 kadın cinayeti işlendi, bunlardan 10'u başkentte meydana geldi. Öldürülen kadınlar, uğradıkları erkek şiddeti yüzünden hayatını kaybetti. En çok kadın cinayetinin işlendiği il İstanbul olurken, Ankara; Antalya ve İzmir'in ardından utanç tablosunda 4. sırada yer aldı. Kadına yönelik şiddetin, aile içi şiddet olarak görüldüğünü söyleyen Ankara Barosu

Gelincik Merkezi Başkanı Av. Aslı Koçak Arıhan, “Kadınlarımız adli mekanizmalara başvurmadan çekinmesinler” dedi ve şunları söyledi:

ÖĞRENİLMİŞ ÇARESİZLİK VAR

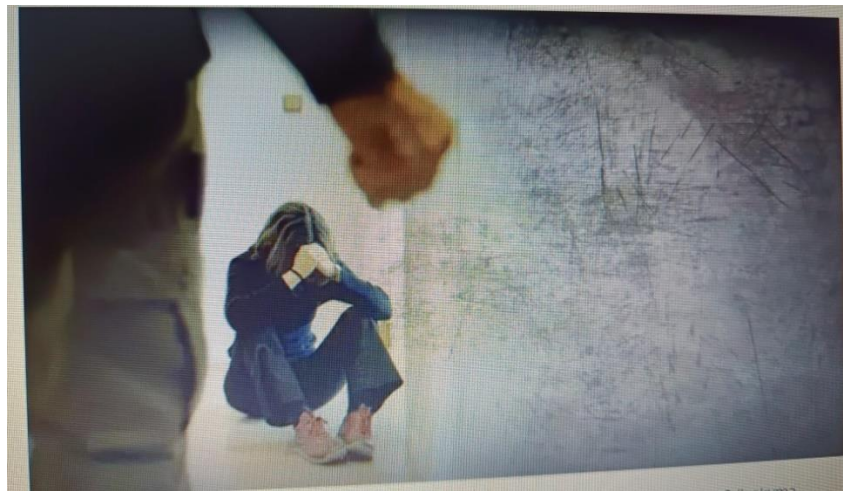
“Pandemiyle birlikte kadına şiddetin arttığı aşikâr. Kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet olarak görülüyor. Kadın; ‘idare etsin’, ‘hoşgörsün’ bakış açısı var. Bu durum, pandemide dayanılmaz bir ölçüye geldi. Herkeste öğrenilmiş çaresizlik var. Bu çaresizlik, şiddet çemberinde kalan kişide ‘kesinlikle çıkış yolu yok’ düşüncesine neden oluyor. Şiddette kabulleniş, kurtuluş değildir. Kadına şiddeti görmezden gelenler; ‘bir tokat attı diye evden gitti’, ‘bir bağırdı diye evi terk etti’ diyor. Ama bir kadın sadece ‘tokat atıldığı’ veya ‘bağırıldığı’ için evi terk etmiyor, boşanma sürecine geçmiyor. Hepsinin altyapısında yıllardan beri süregelen şiddet öyküleri var.”

Bilirkişi görüşü ile desteklenen haber içeriğinde, çözüm önerisinin yanı sıra, şiddet gösteren erkeklerin kimlikleri de ele alınmaktadır.

“TOPLUMSAL BARIŞI SAĞLAYAMAYIZ

Cinayetler eski eş, sevgili tarafından veya hiç tanımadığı kişiler tarafından da işlenebiliyor. Birçok açıdan sosyolojik, toplumsal yönü olan kadın cinayetleri ayrıca bir inceleme gerektiriyor. Kadına yönelik şiddetin toplumsal bir olgu, topluma yönelik bir şiddet olduğunu anlamamız lazım. Bunu çözmeden toplumsal barışı da sağlayamayız.”

Haber metni temsili görsel ile desteklenerek haberin kalitesi ve okunurluğunun artırılması hedeflenmektedir.

Şekil 2.11. Hürriyet, 7 Ocak 2021.

Haber metinleri, bir gazete sayfasının yüzde 20'sinin görsel malzemeden yüzde 80'inin de yazılardan oluştuğu varsayılınca, kadına yönelik şiddet haberleri bu alanda bir istisna olarak değerlendirilebilir (Şeker,2004: 46). Çünkü kadına karşı şiddet haberlerinde genel olarak bakıldığı zaman temsili fotoğrafların yer aldığı görülmektedir. Şiddet gösteren erkeğin ise kimliği harflendirme yöntemi ile gizli tutularak resmi genellikle yayınlanmamaktadır.

Elbette bu durum pek çok açıdan eleştirilen bir tutumdur ancak gazeteler, gizlilik politikalarına uymak durumunda olduklarından ötürü, kişisel haklara saygı ilkesi doğrultusunda hareket etmek durumunda kalabilmektedir.

Öte yandan ülkemizde ataerkil bakış açısının varlığı yadsınamaz. Başka bir deyişle, erkek egemen toplumların oluşturduğu kadın imgesi ve algısı, gerek internet gerekse gazete haberlerinde sık sık karşımıza çıkmaktadır. Nitekim 18. yy. a kadar uzanan kadın hakları savaşı, günümüzde kadının konumu ve rolü bağlamında sadece doğurganlık ve ev içi algısını yıkmaya yetmemiştir (Şirin, 1998: 3). 2021 yılı içerisinde yer alan kadına karşı şiddet haberleri incelendiğinde, eril bakış açısının varlığı ve etkisinin hala devam ettiği açık bir şekilde görülmektedir. Ayrıca erkeğin kadın üzerinde egemen olma ya da başka bir deyişle hükmetme güdüsü, kadın cinayetlerine zemin oluşturması açısından tartışılan bir durum olarak ele alınabilir. Gazetelerde yer alan kadına karşı şiddet haberleri incelendiğinde, basite indirgenecek kişisel sebeplerden ötürü, erkeğin hükmetme güdüsüne bağlı olarak, kadınların şiddet gördüğü anlaşılmaktadır.

Bu duruma bir örnek Habertürk Gazetesi'nde yer alan kadına karşı şiddet haberi gösterilebilir. 22.11.2021 tarihli habere göre erkeğin eril bakış açısına dayalı kadın bedenine saldırı haberi görülmektedir. *“Maltepe’de sokak ortasında kadına karşı şiddet”* başlıklı haberin spotu şu şekildedir:

“Kadına yönelik şiddet yine dehşete düşürdü. Bu kez de İstanbul'un ilçesi Maltepe’de sokak ortasında eski nişanlısını döven kişi gözaltına alındı. Dehşeti anlatan Tuğba Koç "Sırf telefonunu açmadım, mesaj atmadım, dışarı çıkarken haber vermedim diye yaşandı bu olay" dedi. Zanlı ise genç kadının ikametgahına yaklaşmamak şeklindeki adli kontrol tedbiri uygulanarak serbest bırakıldı”

Haber metni incelendiğinde, ataerkil düşünce yapısına sahip bir bireyin, şiddet gösterdikten sonra serbest kaldığı görülmektedir. Bu serbest kalış, adli bir olay

olmasından ötürü uzun uzadıya üzerine konuşulması gereken bir durum olarak ele alınabilir ancak burada asıl konu, erkeğin kadın üzerinde bir hak iddia etmesi ve evlilik kurumunun da verdiği haklardan dolayı şiddet eylemine bir zemin kazandırılması olarak açıklanabilir. Ancak spottan anlaşılacağı üzere henüz evlilik akdinin gerçekleşmemiş olmamasına rağmen, eril düşüncelerle erkek, kadına karşı şiddet gösterebilmekte ve haberde “*eski nişanlısı*” tabiri dikkat çekmektedir. Bu ifade, şiddet gösteren erkeklerin, bilinçaltında kadını bir meta olarak gördükleri ve sahiplenme güdüsü ile hareket ettiklerini ortaya çıkarmaktadır. Haberin tam metni ise şu şekildedir:

“Korkunç olay dün öğle saatlerinde meydana geldi. Tuğba Koç (24) ve bir arkadaşı ile sokakta ilerlerken eski nişanlısı Eren Kuvel yanlarına geldi.

Şekil 2.12. Habertürk 22 Kasım 2021.

YUMRUKLADIKTAN SONRA OLAY YERİNDEN UZAKLAŞTI

DHA'nın haberine göre, eski nişanlı bir anda Tuğba Koç'u yumruklamaya başladı. Tuğba Koç'un arkadaşının araya girmesi ile saldırgan Eren Kuvel uzaklaştı. Çok geçmeden tekrar Tuğba Koç'un koşarak yanına gelen saldırgan yeniden genç kadına saldırdı. Saldırgan, Tuğba Koç'u defalarca yumrukladıktan sonra olay yerinden uzaklaştı.

MAHALLELİ SANİYE SANİYE KAYDETTİ

Saldırı anlarını, aynı mahallede oturan bir kişi cep telefonu kamerası ile kayda aldı. Tuğba Koç, Eren Kuvel hakkında suç duyurusunda bulundu. Tuğba Koç'un Eren Kuvel

tarafından daha önce de darp edildiği gerekçesiyle şikayette bulunduğu öğrenildi. Eren Kuvel şikayet üzerine Maltepe İlçe Emniyet Müdürlüğü Ekipleri tarafından gözaltına alındı. Kuvel ifadesinin ardından adliyeye sevk edildi.

"BENİ HAFTADA BİR DÖVDÜĞÜ OLDU"

Yaşadıklarını anlatan Tuğba Koç "Sırf telefonunu açmadım, mesaj atmadım, dışarı çıkarken haber vermedim diye yaşandı bu olay. Biz bu kişiyle nişan atmıştık, fakat sonra tekrar konuştuk. Biz aynı mahallede oturuyorduk. Bu beni sık sık hırpalıyordu. Hırpalamaktan kastım gelip kafama vuruyordu. Yumruk ve tekme atıyordu. Bana vurması erkeklik mi, aksine acizlik. Dün alışveriş yapmak için dışarı çıktım. Aradı açmadım açmadığım için 'Dışarı çıkarken bana haber vermedin' dedi. Bizim kapının orada beklemiş beni. Sokağın başında görünce koşa koşa geldi. Anladım ki saldıracak 'Yapma' dedim. Vurmaya başladı. Araçların arasına sıkıştırdı vurmaya devam etti. Video son anlarda çekilmiş onun öncesi de var. 'Kendine vur sen kendine vuramazsın bana vurursun anca' dedim, sonra beni tekrar darp etti. Şu an kafamı çeviremiyorum bütün kemiklerim ağrıyor. Ondan korkumdan Çorlu'ya gittim. Beni hala tehdit ediyor. Beni her hafta en az 1 kere dövdüğü oldu" dedi.

ADLİ KONTROL ŞARTIYLA SERBEST BIRAKILDI

Emniyetteki işlemlerinin tamamlanmasının ardından Kartal'daki Anadolu Adalet Sarayı'na getirilen şüpheli Kuvel, burada savcılığa ifade verdi. Savcılık adli kontrol tedbiri uygulanması talebiyle şüpheliyi hakimliğe sevk etti. Hakimlik de şüpheli Eren Kuvel hakkında 'Basit yaralama' suçundan Tuğba Koç'a ve Koç'un ikametgahına 100 metreden fazla yaklaşmamak şeklindeki adli kontrol tedbirini uyguladı. Şüpheli hakkında imza şeklindeki adli kontrol tedbirini de uygulayan hakimlik, şüphelinin bu iki adli kontrol tedbiriyle serbest bırakılmasına karar verdi."

Habertürk gazetesinin 'korkunç olay' olarak nitelediği şiddet haberinde şiddet gösteren fail erkek ile şiddet gören kadının daha önceden çekilmiş fotoğraflarının yanı sıra, olay gününe ait güvenlik kamerası görüntüleri de haber metnine eklenmiştir. Kadına yönelik şiddet olaylarında güvenlik kamerası görüntüleri, şahsi cep telefonları ile kaydedilen görüntüler kant teşkil etmesinden dolayı büyük önem taşımakta ve aynı zamanda şiddet olayının belgelenmesine imkan sunmaktadır. Toplumsal açıdan ele

alındığında şiddet olayları son derece rahatsız edici durumlar teşkil ederken şiddet gösteren erkek failin cezalandırılması için görseller bu noktada etkili olmaktadır.

Öte yandan gazetelerde yer alan haber metinleri incelendiğinde erkek temsili sorunsalı, açık bir şekilde kendisini göstermektedir. Bu savı hem daha önce incelenen hem de ilerleyen bölümlerde ele alınacak olan haber metinlerinde görmek mümkündür. Nitekim bir gazete metni, eğer gazete bir bulvar gazetesi değilse, kadına karşı şiddet haberini olabildiğince öznellikten uzak, nesnel bir bakış açısı ile vermek durumundadır. Burada bulvar gazeteciliği anlayışından kasıt, 20. Yüzyıl İngiltere'sine uzanan bir gazetecilik anlayışıdır (Şeker, 2004: 22). Kısaca ucuz ve sansasyonel içerikli yayıncılık anlayışını temsil eden bulvar gazeteciliği, kadına karşı şiddet haberlerinde erkek figürünü dolaylı yollardan tasvir ederek okuyucuya sunmaktadır (Şeker, 2004: 22). Başka bir deyişle gerek ulusal olsun gerekse yerel gazetelerde yer alan kadına karşı şiddet haberlerinde, öyküleme tekniği de kullanılarak yazılan haberlerin kimisinin gerekenden uzun ve detaylı olduğu gözlemlenirken, şiddet gösteren erkekte ziyade şiddet gören kadının ön plana çıkartıldığı görülmektedir.

Kadına karşı şiddet haberleri, toplumsal olarak son derece önem arz eden konulardan biri olmasından ötürü, gazetecilik anlayışı açısından da tarafsız olarak metne dökülmesi gereken haberlerin başında gelmektedir. Şiddet gösteren erkeğin bulunduğu eylemi gazete haberlerinden öğrenen bireyler için bu şiddetin türü her ne olursa olsun, erkeğin temsilinde bir linç politikası olarak alt metinde okunmak durumundadır. Çünkü her ne sebep gözetmeksizin hiçbir kadın darp edilmeyi, şiddet gösterilmeyi ve öldürülmeyi hak etmemektedir. Ancak ülkemizde yer alan şiddet konulu haber metinleri incelendiğinde, erkeğin gösterdiği bir duygusal davranış meşru zeminlere oturtulabilmektedir. Örneğin kıskançlık duygusu ile hareket eden erkeğin şiddet gösterme davranışı, namus meselesi halini almakta ve bu kavram kimi gazete haberlerinde karşımıza haber başlığı olarak çıkabilmektedir.

Öte yandan namus güdüsü ile hareket eden erkeklerde kadının hayat tarzına müdahale etme hakkı pek çok açıdan eleştirilmektedir. Nitekim Hatun Sürücü adlı kadının Almanya'da, sırf hayat tarzını beğenmediği için erkek kardeşi tarafından öldürülmesi hem Alman basınında hem de ülkemizde hala tartışılmaktadır (kaynak: <https://www.dw.com/tr/namus-cinayeti-aileyi-par%C3%A7alad%C4%B1/a-15270788>).

Kadının hayatına diğer ikinci veyahut da üçüncü şahısların müdahalesi, erkeğin kadın bedeni üzerinde bir hak iddia etmesi, namus kavramının özellikle gelişmekte olan toplumlarda başta olmak üzere Avrupa ülkelerinde bile yaygın bir şekilde genel geçer kabul görmesi, cinsiyet ayrımcılığının tüm dünyada yayılmasına sebep olmaktadır. Erkek için gerek psikolojik gerekse sosyolojik olsun her türlü kadın sorunu alabildiğine kişiselleştirilmekte ve bu durum erkeğin tüm hayatına yayılmaktadır. Dolayısıyla erkeğin şiddet göstermek için kendince pek çok bahane üretmesi, tesadüf görülmemektedir. Çünkü bazı kaynaklarda ikili ilişkiler olarak adlandırılan kadın erkek ilişkileri, hem ülkemizde hem de dünyada kültürel bir dezenformasyona uğramaktadır. Başka bir deyişle erkeğin kadına kadının da erkeğe bakış açısı, kültürel değerler, yaşanmışlıklar, toplumsal kurallar gibi etkenlere bağlı olarak değişmekte ve ister istemez ikili ilişkiler olarak tanımlanan kadın erkek arasındaki bağı etkilemektedir.

Gazete haberleri, ortaya çıkışı ve oluşumu itibariyle çabuk tüketilen ve günü birlik servis edilen haberler olarak ele alınmaktadır. Medyanın özünde etkili ve yaygın simgelerin dolaşımını sağlayan bir araç olduğu bilinmekle birlikte, gazete haberleri görsel simgeler ile daha çok okur kitlesine ulaşabilmektedir (Köse, 2010: 122). Bu görsel simgeler içerisinde fotoğraflar büyük bir yer kaplamakla birlikte özellikle istatistiksel haberlerde grafikler de büyük ölçüde kullanılmaktadır. Kadına karşı şiddetin rakamlarla ifade edildiği gazete haberlerinde, grafikler önem arz etmektedir ve okuyucu bu şekilde bir görsel sonuca varmaktadır. Dolayısıyla 2021 yılı içerisinde y-yaşanmış kadına karşı şiddet haberlerinde, bu tarz haberler de karşımıza çıkmaktadır.

Sabah Gazetesi'nde yer alan 08.10.2021 tarihli habere bakıldığında, "*Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Medyaya da Görev Düşüyor*" başlığı dikkat çekmektedir. Başlıktan haberin bir fikir yazısı olduğu anlaşılrsa da haber gövdesinde verilen isimlerden kadına karşı şiddete genel bir bakış açısı ile bakıldığı ve eleştiri içerdiği görülmektedir.

Yine gencecik bir kızımızın, Aleyna Ağgül'ün sır ölümü hepimizin yüreğini dağladı. Ağgül'ün şüpheli ölümü ardında onlarca soru bırakırken, aklıma Şule Çet, Aleyna Çakır, Esra Hankulu gibi benzer kaderi yaşayan kızlarımız geldi. Mevlüt Tezel'in de köşesinde belirttiği gibi; kadına şiddetin ve kadın cinayetlerinin, basın organlarında daha fazla yer alması, yargı sürecinin hızlanması ve caydırıcı cezalar verilmesi açısından büyük öneme sahip. Failler ne kadar çabuk cezalandırılırsa mağdur ailelerin de kamu

vicdanının da bir nebze de olsa yüreğine su serpilir. Bu açıdan SABAH gazetesinin Aleyna Ağgöl'ün şüpheli ölümüne dair manşetten verdiği haberi son derece önemli buluyorum. Medyanın böyle haberleri veriş biçimi de elbette ki son derece önemli. Geçtiğimiz yıllarda belki hatırlarsınız, 'bir gazetenin' kadına şiddet haberini verme şekli çok tartışılmıştı.

Kimi gazete haberlerinin köşe yazısı niteliği gösterdiği ve fail erkekten hiç bahsetmediği gazete haberlerinde sık görülen bir durum olmakla birlikte, haber metinleri zaman zaman eleştiri niteliği taşımaktadır. Sabah'ın aşağıda devamı verilen haberi bu duruma örnektir.

“Kadına şiddet görseli üzerinden tiraj devşirmeye çalışan bu gazetenin yayın yönetmeni, 'sırtından bıçaklanmış kadının' fotoğrafını sürmanşetten vermişti. Bir de üstüne ne kadar doğru bir şey yaptığını savunmuştu. Bence son derece yanlış ve habercilik etiğine sığmayacak bir sürmanşetti. Kadına şiddeti haberleştirmek elbette bu değil. Böyle yapılan habercilik ne etiğe ne de vicdana sığar. Kadına şiddet konusunda toplumsal farkındalığımızın artması, kadın mücadelesi açısından son derece önemli. Burada medyaya da büyük bir sorumluluk düşüyor. Kadın cinayetlerini salt bir haber olarak değil de toplumun kanayan yarasına dikkat çekmek amacıyla yapmak, kadına karşı şiddette önemli katkı sağlayacaktır.

İşte bu açıdan hangi ideolojiyi barındırırsa barındırsın medyanın kadın haberleri konusunda aynı hassasiyeti taşıması gerekiyor. Medyadan kamu yararını gözetme görevini unutmadan hareket etmesi ve buna göre davranması, toplumsal açıdan hepimizin beklentisidir.”

Genellikle fail erkek, gazete haberleri içerisinde ciddi anlamda tasvire konu olmamaktadır. Ancak şunu ifade etmek gerekir ki haber metinlerinin magazinleştirilmesi, diğer konularda olduğu gibi kadına karşı şiddet haberlerinde de oldukça yaygın görülmektedir. Başka bir deyişle 19. Yüzyıldan itibaren ciddi haberciliğe bir yöneliş olsa da popüler gazeteciliğin gelişi ve yükselişi engellenememiştir (Özer, 2010: 64). Burada popüler gazetecilikten anlayış, günümüze indirgendiğinde, tiraj kaygısı olarak lanse edilebilir. Bu sebeptendir ki kadına karşı şiddet haberlerinde fail erkekten bahsedilirken, dilin basitleşmesi ve haberin magazinselleştirilmesi, haber metinlerinde kimi zaman karşımıza çıkmaktadır.

Milliyet Gazetesi'nin "Eşini çocuğunun gözü önünde vahşice öldürmüştü... 'Hatırlamıyorum' dedi" başlıklı haberinde, içerik incelemesi yapıldığında kadın ve şiddet ifadelerinin ikinci plana atılıp daha çok söylem yolu ile okunma çabası içerisine girildiği görülmektedir.

"Kırıkkale'de Etiler Mahallesi Kıbrıs Caddesi'nde 6 Haziran 2021 günü meydana gelen olayda, Sezer Başkaya evlerinde tartıştığı eşi Hacer Başkaya'yı 4 yaşındaki çocuğunun yanında 51 yerinden bıçaklayarak öldürmüştü. Gözaltına alınan Sezer Başkaya, sevk edildiği mahkemece tutuklanmıştı.

Kırıkkale 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmaya, "canavarca hisle tasarlayarak öldürme" suçundan hakkında hapis cezası istemiyle iddianame hazırlanan Sezer Başkaya (29), Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) ile Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndan bağlandı. Maktul Hacer Başkaya'nın (26) annesi Zeynep, babası Erdoğan Köksoy, kardeşleri ve avukatları salonda hazır bulundu. Çeşitli sivil toplum kuruluşu üyesi çok sayıda kadın, duruşmayı izlemek üzere adliyeye geldi. Polis, duruşma nedeniyle adliye önünde ve içinde güvenlik önlemi aldı.

Eşinin aldattığı şüphesiyle pişmanlığını dile getiren sanık Sezer Başkaya, savunmasında, madde bağımlısı olduğunu iddia ederek, olayın nasıl gerçekleştiğini hatırlamadığını, polisleri bir süre kapıda beklettiğini ve daha sonra kapıyı açarak teslim olduğunu öne sürdü.

Saniğin annesi Ezgi Başkaya (47) olayın gerçekleştiği sırada evde olduğunu ve gelinin de hiçbir suçunun olmadığını ifade etti.

Avukatların da savunmasının ardından mahkeme heyeti, Sezer Başkaya'nın tutukluluğunun devamına karar vererek duruşmayı 23 Mart 2022 tarihine erteledi.

Duruşma sonrası adliye önünde toplanan grup adına konuşma yapan Reyhane Ercan, "51 yerinden bıçaklanarak öldürülen kardeşimize destek için buradayız. Adalet yerini bulsun istiyoruz. Gereken cezalar yerine getirilsin istiyoruz" dedi.

Ölen kadının akrabası Hacer Ayten, "52 yerinden bıçaklanan kızımız. Parmaklarına kadar kesilmiş, gözüne kadar çıkarılmış. Bütün işkence yapılmış. Çocuk annesinin kucağındaymış. Biz idam istiyoruz, idam verilsin. Kadınlara gelmesin bu olay bizim başımıza da gelebilir" diye konuştu.

Nevin Başkal ise, “Bir insana hunharca çocuğunun gözü önünde işkence yapıyorsa buna susan dilsiz şeytandır” dedi.” (Milliyet, 15.12.2021)

Hiç kuşkusuz kadına karşı şiddet haberlerinde fail erkek, hukuksal açıdan da bakılınca her ne sebeple olursa olsun kadına karşı şiddet gösterme eylemini gerçekleştirmesinden ötürü toplum önünde suçlu addedilmektedir. Nitekim bir birey doğduğu andan ölümüne kadar bir hak süjesi, başka bir deyişle, hak sahibi olarak ifade edilmektedir (Gözler, 2010: 107). Dolayısıyla cinsiyeti, yaşı, ırkı veyahut da vasfı ne olursa olsun her birey başta yaşam hakkı olmak üzere temel haklara sahiptir. Gazete haberleri incelendiğinde fail erkek unsurunun şiddet sebebinin muhakkak bir olguya dayandığı gözlemlenmektedir. Gündelik dilde kullanılan ifadelerle göre açıklanan bu sebepler arasında gazete metinlerinde pek çok niteleyici kavram göze çarpmaktadır. Bunlar arasında erkeğin kendisine hizmet etmeyen karısını darp etmesi-yaralaması, kadının sokağa izinsiz çıkması, boşanmak istemesi ya da kadının bağımsız yaşama düşüncesi gibi ifadeler gösterilebilir. Bu ve bunun gibi sebeplere bağlı olarak kadına karşı şiddetin gün geçtikçe arttığı ülkemizde, fail erkeğin aslında tıpkı Horkheimer’in Akıl Tutulması adlı eserinde de değindiği gibi, kendi güçsüzlüğünü bilip bu bilincin fakına vararak harekete geçilmesi durumuyla paralellik göstermesi, şiddetin içeriğini açıklamaktadır (Horkheimer, 2013: 38).

Öte yandan gazete haberlerinde yer alan şiddet, içi doldurulurken pek çok itham edici kelimelerle ifade edilmektedir. Fail erkeğin aslında akli melekelerini kullanamayacak duruma gelmesi, yaptığı eylemin kötü olup olmadığının idrakine varamayışı ya da o andaki eylemi nasıl ve ne şekilde ortaya çıkardığının önemi kaybolmaktadır. Çünkü kadın bir eşya veyahut da cansız özne değildir ve iki bireyin de kendisini ifade ederek çözüm odaklı iletişime geçmeleri gerekmektedir. Ancak gazete haberleri incelendiğinde, şiddetin hemen öncesinde ve sonrasında iletişimin en son seçenek bile olmadığı görülmektedir. Oysaki akıl tamamen toplumsal sürece boyun eğmelidir ve iletişim bireylerin hayatında bir odak noktası olmak durumundadır (Horkheimer, 2013:67). Her türlü iletişimsizlikte şiddet kaçınılmazdır ve bu durumunun bedelini, gazete haberlerinden de anlaşılacağı üzere, en çok kadınlar ödemektedir.

Habertürk, 25 Kasım 2023 tarihli internet haberinde BM’in 1999 yılında 25 Kasım’ı “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele” günü olarak ilan ettiğini ifade

etmektedir (<https://www.haberturk.com/her-3-kadından-1-i-tehdit-altında-3639921>). Küresel bir sorun olarak kadına yönelik şiddet, bir hak ihlali olarak ele alınmakta ve acil çözüm bekleyen konuların başında gösterilmektedir. Erkeğe yüklenen toplumsal roller, kadını alt tabaka bir nesne unsuru olarak görmek, erk kültürüne atfedilen güç algısı, iktidar kavramının içini erkeklik algısı ile doldurmak gibi etkenlere bağlı olarak şiddet, kadınlar için sadece bir bölge, ülke ya da kültüre ait olmaktan çıkmıştır. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren ideal erkeklik kavramının yaygınlaşmaya başlaması ile birlikte bu kategoriye atfedilen roller ile gerçek erkeklik arasındaki çelişki, erkeği şiddet göstermeye itmektedir (Öntaş ve Doğru, 2013: 220). Gazetelerde yer alan kadına yönelik şiddet haberlerinde fail erkeğin istek ve dayatmalarına boyun eğmeyen kadınların çokluğu bu durumu ispatlar niteliktedir.

Habertürk gazetesinde yer alan 24 Mayıs 2021 tarihli haberde, güvenlik kamerasına yansıyan görüntülerde, şiddet gören kadının düştüğü durumu gözler önüne sermektedir.

“Markette tekme tokat dövülen kadınla ilgili şoke eden detay!” başlıklı haberde şiddetin kamusal alanda yaşanması ve haberin günlük, sıradan bir olay gibi aktarılması sorun teşkil etmektedir. Haberin spotunda ‘yine’ kelimesinin kullanılması, kadına yönelik şiddet eyleminin ifadesini sıradanlaştırmaktadır. Kadına yönelik şiddet haberlerinin sıklığını vurgulamak için kullanılan ifadeler zaman zaman teşkil ederken aynı zamanda o eylemin de kanıksanma ihtimalini de arttırmaktadır. Nitekim haber alma noktasında en sık kullanılan araçlardan biri olan gazetelerin, haber diline ayrı bir önem vermesi gerekmektedir.

Türkiye, dün yine korkunç görüntülere tanık oldu. Yozgat'ta, akaryakıt istasyonu marketinde alışveriş yapan Aysel D.(45), erkek arkadaşı olduğu iddia edilen Şevket Türksoy tarafından tekme tokat dövülüp, boğazına bıçak dayandı. Olayda ise Türksoy'un şiddetine uğrayan kadının şikayette bulunmadığı ortaya çıktı

Şekil 2.13. Habertürk 24 Mayıs 2021.

Yozgat Şehir Hastanesi'nde memur olan Şevket Türksoy, 11 Mayıs'ta, bir akaryakıt istasyonunun marketinde Aysel D.'yi tekme tokat dövüp, boğazına bıçak dayadı.

DHA'nın haberine göre, marketin güvenlik kamerasına yansıyan olay, görüntüler sosyal medyada yayınlanınca tepki çekti. Polis ekiplerinin ısrarına rağmen darp raporu almayan Aysel D.'nin, olayla ilgili şikayette bulunmadığı ortaya çıktı.

KASİYER: ÇOK KORKTUM

Aysel D.'ye şiddet uygulayan Şevket Türksoy'a müdahale etmedikleri için tepki gören market çalışanlarından kasiyer de görgü tanığı olarak polise ifade verdi. Kasiyerin, ifadesinde, olay günü kadının alışveriş yapıp, ücreti ödedikten sonra marketten çıktığını, tekrar döndüğü sırada arkasından erkek arkadaşının geldiğini ve tartışmaya başladıklarını, kavgaya dönüşmesiyle çok korktuğunu, ne yapacağını bilemediğini ve hiçbir şey düşünemediğini söylediği öğrenildi.

Haber metninde alkol, darp, tekme, tokat ifadeleri dikkat çekmektedir. Güçlünün zayıf olana göstereceği eylemler olarak nitelenen bu ifadeler gazete metinlerinde sık kullanılmaktadır. Bazı ifadeler gazete metinlerinde sansürlenebilmektedir. Tıpkı görsellerde sansür kullanıldığı gibi şiddet içeren kelime ve söz öbekleri haber metinleri içerisinde kullanılırken imtina göstermek durumunda kalınmaktadır. Ancak şiddetin bizzat kendisi olan kadına yönelik şiddet haberleri açısından değerlendirildiğinde haber metnini oluşturmak için elzem olan kelimeler olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla kadına

yönelik şiddet haberleri içerisinde değerlendirildiğinde, sansür konusu söz konusu olmamaktadır.

Habertürk gazetesinin 21 Kasım 2021 tarihli *Kadına yönelik şiddet için doğada yürüdüler* başlıklı haberinde, sadece kadınların katıldığı şiddete karşı bir eylemin haberleştirildiği görülmektedir. Toplumsal sorunları temel alan meselelerin haberleştirildiği gazetelerde, farklı problemlere dayalı olarak yapılan haberler sık sık kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Bu tür haberleri Sabah, Hürriyet, Milliyet, Habertürk ve Sözcü gazetelerinin her biri sütunlarında yer vermektedir. İçerik olarak genelde belli bir il ya da ilçede dernek, kadın kolları veyahut da belediye vb. gibi kurumlar tarafından gerçekleştirilen etkinliklerde belli bir grubu temsil eden bireylerin katıldığı gruplar olarak tanımlanmaktadır. Aşağıda Habertürk gazetesinde yer alan bu tür bir kadına yönelik şiddeti engelleme temalı bir haber metni örneği yer almaktadır.

'Aksaray'da kadınlar, kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla doğada yürüyüş gerçekleştirdi. (Spot)

Aksaray'da kadınlar, kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla doğada yürüyüş gerçekleştirdi.

Aksaray Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Uluslararası Kadına Şiddetle Mücadele Günü kapsamında tematik doğa yürüyüşü gerçekleştirdi. Aksaray'ın Güzelyurt ilçesine bağlı Selime beldesinde bir araya gelen onlarca kadın ve aileleri, "Kadına yönelik şiddete birlikte dur diyelim" sloganı ile Kızılkaya köyündeki tarihi Aşıklı Höyüğe kadar yürüdü. İl Afet Acil Durum (AFAD), Kızılay, Aksaray Dağcılık Derneği ve kadın derneklerinin katıldığı yürüyüşte ormanlık alanda ellerinde şiddete yönelik mücadele ile ilgili pankartlarla yürüyen kadınların farkındalık oluşturmak için 'turuncu' renkli aksesuarlar kullanmaları dikkat çekti. Kentin doğal güzelliklerinin tanıtıldığı tematik doğa yürüyüşünde, "Kadına şiddet insanlığa ihanettir", "Kadına şiddete sıfır tolerans" ve "Şiddetin haklı gerekçesi yoktur" yazılı pankartlar taşındı.

Yürüyüşün ardından bir açıklama yapan Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi personeli Sevgi Akbulut (32), "‘Kadına yönelik şiddete sıfır tolerans’ ilkesiyle aynı zamanda kadına yönelik şiddete hep birlikte ‘Dur diyelim’ sloganımızla bir farkındalık çalışması yapmayı planladık. Aynı zamanda Aksaray'ın doğal güzelliklerine dikkat çekmek istedik. Aşıklı Höyüğün milattan önce 10 bin yıl

öncesine kadar dayanan tarihine dikkat çekmek istedik. Kadına yönelik şiddete karşı bir toplumsal farkındalık oluşturmaya çalıştık” dedi.

Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü personeli Tuğba Özer (35) de, “Kadına yönelik şiddetle mücadele günü kapsamında bir farkındalık yürüyüşü yaptık. İnşallah özellikle şiddet, aile içi şiddet, kadına yönelik şiddete bir işaret olur” derken, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi personeli Gülşen Akalın (27) ise, “Kadına yönelik şiddete hep birlikte ‘Dur’ dedik. Kadına yönelik topyekun mücadeleyi önemsiyoruz. Ve bu kapsamda tematik doğa yürüyüşüyle farkındalık oluşturmaya çalıştık” ifadelerini kullandı.’

Gazete haberleri kadına yönelik şiddet konusunda ilk başta üzerine düşeni yapıyor gibi görünse de, bir toplumsal mesele olarak ele alındığında, pek çok eksikliklerin olduğu göze çarpmaktadır. İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyükşehirlerin nüfus yoğunluğu itibariyle kadına yönelik şiddette artış göstermesi olağan bir durum kabul edilmektedir. Ancak burada olağan olmayan kadına yönelik şiddetin bizzat kendisidir denilebilir. Sosyal medya gibi araçların yaygınlaşması ile beraber tüketim hızındaki artış, bireyi de farklı konulardaki haber ve içeriklere alıştırmaktadır. Nitekim bir haberin sık sık akışlarda ve haber platformlarında sıkça yer bulması, mevcut sorunu bir kabul ediş tehlikesi ile baş başa bırakmaktadır. Bu bağlamda Sözcü gazetesinde yer alan kadına yönelik şiddet haberlerine bakıldığında, eleştirel söylemlere yer verildiği görülmektedir. Ancak bazı haberlerin elzem detaylara bile girilmeyecek şekilde kısa bazı haberlerin de çok uzun olduğu görülmektedir. Kadına yönelik şiddet haberleri söylem açısından gerek nitelik gerekse sözcüklerin seçimi noktasında özen isteyen haberler kategorisinde değerlendirilmektedir. Dolayısıyla gazeteler için bu tür haberleri veriş biçimi üç beş satırı geçmediği takdirde haber önemsenmiyor gibi bir algı oluşturabilmektedir. Buna bir örnek Sözcü gazetesindeki kadına yönelik şiddet haberi bu duruma örnek gösterilebilir.

İstanbul'un göbeğinde kadına şiddet anları... 10 temmuz 2021

Karaköy’de bir şahıs henüz bilinmeyen bir nedenle yere yatırdığı kişiyi yumruk ve tokatlarla darp etti.

Beyoğlu Karaköy’de dün gece saatlerinde meydana gelen olayda, iki grup arasında henüz bilinmeyen bir nedenle tartışma çıktı. Tartışmanın büyümesi üzerine çıkan kavgada iki şahıs birbirlerine vurmaya başladı.

Şahıslardan biri diğerini yere yatırıp darp ettiği esnada olayı gören iki genç kadın müdahale etmek istedi. O esnada darbettği kişinin üstünden kalkan şahıs, kadınlara yumruk ve tokat attı.

Ülkemizde kadına yönelik şiddetin fazlalığı, ne yazık ki ürkütücü boyutta olmakla birlikte, toplumsal sesler ne kadar yüksek çıkarsa çıksın, henüz bir çözüme kavuşmamış durumdadır. Sözcü gazetesinin 31 Mart 2021 tarihli “Kadınlar isyan etti: 24 saatte 8 kadın öldürüldü” başlıklı haberinde, bu durum gözler önüne serilmektedir. Haber metninde genişçe bilgiye ve bol bol görsellere yer verilmiştir. Haberin tam metni şu şekildedir:

Muğla'nın Bodrum ilçesinde kadınlar, "İstanbul Sözleşmesi Bizim" eylemlerinin üçüncü gününde yine Bodrum Belediye Meydanı'nda toplandı. Elllerinde pankart ile meydana gelen yaklaşık 25 kadına polisler eylem yapmamaları konusunda sık sık uyarılarda bulundu. Kısa süreli gerginliğin ardından basın açıklaması yapan kadınlar, "Sözleşmenin iptali sonrası 24 saat içinde 8 kadının katledilmesi içinde bulunduğumuz vahim durumu gözler önüne sermektedir" dedi.

Muğla'nın Bodrum ilçesinde Bodrumlu Kadınlar "İstanbul Sözleşmesi Bizimdir" eylemlerinin üçüncü gününde yine Bodrum Belediye Meydanı'nda toplandı. Basın açıklaması yapmak isteyen kadınlara polisler eylem ve basın açıklaması yapamayacaklarını söyleyince kısa süreli gerginlik yaşandı. Kadınlar eylem ve basın açıklamalarına devam ettiler. "YASALARIN TAM OLARAK UYGULANMASINI İSTİYORUZ"

Bodrum Eğitim-Sen Temsilcisi Yüksel Okyay, “Konya’da 16 yaşındaki çocuğa annesinin kuzeni cinsel istismarda bulundu. Çocuk 'Bana yine aynı şeyleri yapar diye korkuyorum' diyor. İşte biz bu kızlarımızın, bu çocuklarımızın, cinsiyeti ne olursa olsun tüm insanların ne şiddet görmesini istiyoruz ne tacize, tecavüze uğramasını istemiyoruz. Bizim bütün mücadelemiz bunun için. Bu olaylar ne zaman bu ülkede son bulacak, bunların önlenmesi için gerekli tedbirler alınacak, yasalar tam anlamıyla uygulanacak, işte biz o zaman zaten bu alanlarda olmayacağız. Olmamıza gerek kalmayacak. Lütfen bu engellemelerinizi tüm devlet yetkilileri olarak taciz edenlere, tecavüz edenlere karşı uygulayın. Biz sadece hakkımızı istiyoruz. Kimse ne tacize uğrasın tecavüze uğrasın ne şiddete” diye konuştu.

"KADINA ŞİDDET VE KATLİAMLAR KATLANARAK DEVAM EDİYOR"

Bodrumlu Kadınlar adına basın açıklamasını okuyan Pelin Bolgöl ise kadın katliamları, taciz ve tecavüzler her gün katlanarak devam ederken, yaşam hakkımızı ifade eden İstanbul Sözleşmesi'nin iptaline karşı vermek istenilen demokratik tepkinin, polis ablukası, gözaltı tehditleri ve anlamsız gerekçelerle engellenmeye çalışılmasını kabul etmediklerini belirterek, "Bir gece yarısı tek adam kararıyla İstanbul Sözleşmesi'nin feshedilmesi, hukuka da insan haklarına da aykırıdır. Sözleşmenin iptali tüm failleri, tecavüzcüleri, katilleri, tacizcileri, çocuk istismarcılarını, LGBT'lere karşı nefreti ve ayrımcılığı açıkça cesaretlendirmektedir" ifadelerini kullandı.

"24 SAATTE SEKİZ KADIN ÖLDÜRÜLDÜ"

Bolgöl açıklamasının sonunda ise "Sözleşmenin iptali sonrası 24 saat içinde 8 kadının katledilmesi, eşcinsel olduğu için işkence edilen bir gencin videosunun yayımlanması içinde bulunduğumuz vahim durumu gözler önüne sermektedir. Onlarca kere şikayette bulunup yardım isteyenlere karşı hiçbir önlem almayan devlet, sadece demokratik haklarını kullanmaya çalışan bizlere sıra gelince, ev hapsi, gözaltı, tutuklama, çıplak arama işkencesi yöntemleriyle boyun eğdirmeye çalışmaktadır. Bu ülkenin faşizmle yönetilmesine izin vermeyeceğiz. Kararı geri çekeceksiniz, İstanbul Sözleşmesini uygulayacaksınız. Biz kadınlar ve LGBT'ler asla vazgeçmeyeceğiz" diyerek sözlerini tamamladı. Basın açıklamalarını yapan kadınlar ardından meydanı terk etti.

Haberin görselleri:

Şekil 2.14. Sözcü, 31 Mart 2021.

Şekil 2.15. Sözcü, 31 Mart 2021

Şekil 2.16. Sözcü, 31 Mart 2021

Şekil 2.17. Sözcü 31 Mart 2021.

Gazete haberlerindeki şiddet söylemleri, şiddeti sansürsüz, açık ve net olarak aktarabilmek beraberinde pek çok problemi getirmektedir. Özellikle şiddetin kendisi haber olduğunda, toplumsal tepkiler de göz önünde bulundurulduğunda, insan hayatı için kutsal sayılan değerler söz konusu olabilmektedir. Başka bir deyişle bir kadının dayak yemesi veyahut da hayattan koparılması, toplumsal bir öfkeye, yüksek sesli tepkilere sebep olduğu gibi aynı zamanda psikolojik rahatsızlıklara da sebebiyet vermektedir. Bu bağlamda ana akım medyanın sıkça kullandığı güvenlik kamerası görüntüleri, kadına yönelik şiddet haberlerinin verilme noktasında sorun teşkil etmektedir. Şiddet gören bireyin görüntülerinin internet gazetelerinde dolaşımda olması, tekrar tekrar izlenebilmeye imkan vermesi, arşivlerde uzun süre varlığını sürdürebilmesi gibi sebeplere bağlı olarak şiddet gören kimsenin hayatını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ancak bunun yanı sıra güvenlik kamerası görüntüleri bir kanıt belgesi olarak kabul edildiğinden, bir o kadar da gereklidir denilebilir. Nitekim kadına yönelik şiddet haberleri de dahil olmakla beraber sık sık şiddet haberleri içerisinde güvenlik kamerası görüntülerine yer verilmektedir.

Fatih'te kadına şiddet kamerada (26 Ağustos 2021, Sözcü Gazetesi)

İstanbul Fatih'te bir erkeğin bir kadını darp ettiği anlar cep telefonu kamerasına yansıdı. Bir süre kadını darbeden şahıs, daha sonra kadını zorla otomobile bindirerek olay yerinden uzaklaştı.

Olay, dün saat 11.00 sıralarında Haliç Caddesi'nde meydana geldi. Edinilen bilgiye göre, bir erkek sokak ortasında bir kadını darp etti. Yerde yatan kadına bir süre eliyle vuran adam, daha sonra kadını zorla otomobile bindirerek olay yerinden uzaklaştı.

Yaşanan bu anlar ise saniye saniye bir vatandaşın cep telefonu kamerasına yansıdı. Görüntülerde şahıs bir süre kadını darp ediyor. Yerde yatan kadın adama kendisini bırakması için yalvarıyor. Daha sonra kadını zorla otomobile bindirmeye çalışıyor. Bu sırada cep telefonu ile görüntülendiğini fark eden adam kayıt alan kişiyi 'kurşun yağdırmakla' tehdit ediyor. DHA

Yukarıdaki Sözcü gazetesinden aktarılan haber örneğinde, kısa ifadelerle verilen şiddet haberinin haber dilinin en yalın hali ile yazıldığı görülmektedir. Toplumun her kesimine hitap esen gazetelerin dilinin sade ve yalın olduğu bilinen bir gerçektir. Nitekim haber metinleri de basit ifadelerle oluşturulmaktadır. Gazetelerin bu özelliği çoğu zaman

haber metinlerinin olduğundan daha kısa ve birkaç paragrafı aşmayacak şekilde oluşturulmasına sebebiyet vermektedir.

Öte yandan şiddet ile sıkça kullanılan bir başka kavram, siyaset kavramı olarak ele alınabilir. İdeolojik bakış açılarının etkisini yer yer yitirdiği kadına yönelik şiddet haberleri, siyasi kimliği olan şahısların, parti başkanlarının, bakanların söylemleri ile gündeme getirilmektedir. Genellikle kadına yönelik şiddet haberlerinin arka arkaya olduğu ya da seçim dönemlerine denk gelen bu tür haberler, kadına yönelik şiddete dikkat çekmek için yapılan haberler sınıfında değerlendirilebilir.

Bakan Yanık'tan kadına şiddet açıklaması 20 Mayıs 2021

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık, kadınların eşi veya birlikte olduğu kişinin şiddetine maruz kalma riskinin yaş ilerledikçe azaldığını, en büyük risk grubunu 15-29 yaş aralığındakilerin oluşturduğunu söyledi.

Şekil 2.18. Sözcü 20 Mayıs 2021

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık, TBMM Kadına Karşı Şiddetin Sebeplerinin Belirlenmesi Komisyonu'nda sunum yaptı. Yanık, kadına şiddetin nedenlerinin toplumsal-sosyal, çevresel, kişilerarası ve bireysel olduğunu belirterek, kadının fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerindeki etkilerini anlattı. Bakan Yanık, aile içi şiddetin çocuklar üzerindeki etkilerini ve toplumsal maliyetini, kadına yönelik şiddet verilerini de aktardı.

HER 3 KADINDAN BİRİ ...

Bakan Yanık, dünya genelinde 15 yaşından büyük her 3 kadından 1'inin, yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel ve cinsel şiddetin birine maruz kaldığını söyledi. Yanık, eş veya birlikte olunan kişinin şiddetine maruz kalma riskinin yaş ilerledikçe azaldığını, en büyük risk grubunu 15-29 yaş aralığındakilerin oluşturduğunu kaydetti. Bakan Yanık, "Kadın Acil Destek Uygulaması, 24 Mart 2018 tarihinde hizmete girdi. Bugüne kadar uygulamayı indiren kişi sayısı 2 milyon 226 bin 465. İhbar sayısı ise 125 bin 47. Kadına yönelik şiddetle mücadele alanında 2007'den bu yana 3 Ulusal Eylem Planı yürürlüğe girmiştir. 2021-2025 yıllarını kapsayacak 4'üncü Ulusal Eylem Planı hazırlıkları tamamlanmıştır" diye konuştu.

İktidar karşı söylemleri ile dikkat çeken Sözcü gazetesi, genellikle haberleri aktarırken iğneli bir dil kullanmaktadır. Ele alınan beş gazete içerisinde sitemkar dili en çok Sözcü gazetesinin kullandığı ifade edilebilir. Yukarıda yer alan haberde ara başlıkta kullanılan ve üç nokta ile bitirilen 'her 3 kadından biri' ifadesi iktidara bir eleştiri olarak algılanabilir. Dolayısıyla gazetecilik ilkesi ile bağdaşan bu durum aslında eleştiri ve tarafsız olmanın önemini vurgulamaktadır. Farklı bakış açılarının ve fikirlerin yüksek sesle dile getirilmesi ve göstergebilim bağlamında ortaya konulması beraberinde olumlu sonuçları doğurabilmektedir.

Haberin devamı şu şekildedir:

CORONANIN ETKİSİ

Bakan Yanık, Covid-19 salgını sürecinin, bakanlığın kadına yönelik hizmetlerine etkisi üzerinde yapılan araştırmaya da değinerek, "Salgın döneminde kadın konukevine başvuru sürecinde aksaklık yaşadınız mı?" diye sorduk; yüzde 89'u 'hayır', yüzde 7'si 'evet' derken, yüzde 4'ü kısmen yaşadığını söyledi. 'Koronavirüs salgını öncesi şiddete maruz kalıyor muydunuz?' sorusuna kadınların yüzde 87'si 'evet', yüzde 7'si 'hayır', yüzde 6'sı 'kısmen görüyordum' yanıtını verdi. 'Maruz kaldığınız şiddet salgın döneminde arttı mı?' sorusuna kadınların yüzde 32'si 'evet', yüzde 15'i 'kısmen', yüzde 53'ü 'hayır' yanıtını verdi" dedi. DHA

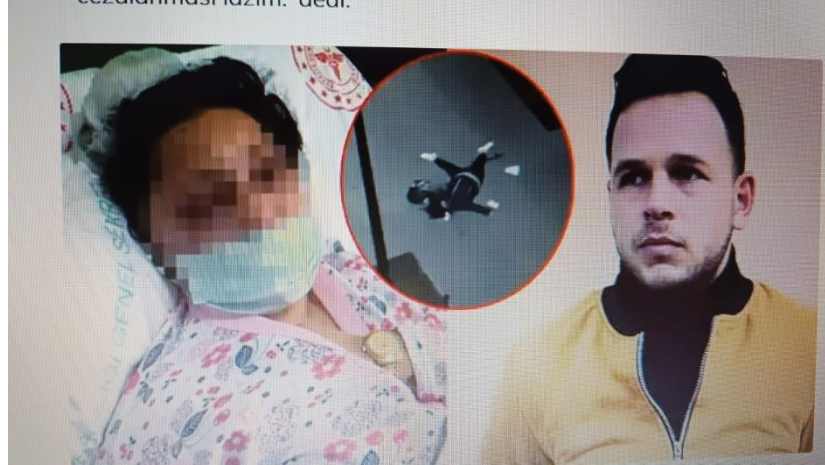
Öte yandan belli başlı gün ve dönemlerde kadına yönelik şiddet haberlerinin daha fazla öne çıktığını görülmektedir. Bu duruma örnek olarak ilki ne yazık ki arka arkaya gelen kadına yönelik şiddet haberleri ele alınırken diğeri 8 Mart Dünya Kadınlar Günü

gösterilebilir. Özellikle 8 Mart'ın haber değeri taşıyan bir tarih olması ve kadına yönelik şiddetin gündemi belirleyen bir konu olması gazete haberleri için bu iki konuyu vazgeçilmez kılmaktadır. Özellikle o gün içerisinde (8 Mart) yer alan şiddet haberleri haberin uzunluğunu kısalığını, teorik ya da bilimler bilgilerin, sayısal verilerin, istatistiklerin gerekliliğini belirlemektedir. *'Son dakika, yine bir kadına yönelik şiddet haberi, kadınlar gününde şiddet'* gibi ifadeler hemen tüm gazetelerde kullanılan belli başlı ifadeler olarak ele alınabilir.

Aşağıda 8 Mart 2021 tarihli Milliyet gazetesinden bir örnek görülmektedir.

Son dakika... Şiddet göz göre göre geldi! İyi olabilmek için tek şartı var

Türkiye, bir 8 Mart'a daha kadına yönelik şiddetin acı çığlıklarıyla girdi. Samsun'dan yaşayan E.M.(24), 5 yaşındaki kızının gözleri önünde, 3 yıl önce boşandığı İbrahim Zarap (27) tarafından öldüresiye dövüldü. Yaşanan duruma isyan eden E.M.'nin kız kardeşi Rümeysa M., 'Benim ablam dün gece ölümden döndü. Nedeni defalarca şikâyetle bulunmasına rağmen yargının bir şey yapmaması' dedi. E.M. ise tedavi gördüğü hastanede yaptığı açıklamada 'Yanımda olan, desteğini esirgemeyen herkese teşekkür ederim. Allah razı olsun hepsinden. İnşallah daha iyi olacağım. Daha iyi olmam için de onun en ağır şekilde cezalanması lazım.' dedi.

Şekil 2.19. Milliyet, 8 Mart 2021

Haber metinlerinde yer alan söylemler kadına yönelik şiddet haberleri söz konusu olduğunda aynı ya da benzer ifadelerden oluşabilmektedir. Özellikle *'yine kadına şiddet, bir kadına yönelik şiddet haberi daha, kadına şiddet durmuyor'* gibi söylemler gerçeği ifade etse de alt okuma yapıldığında kronik bir durumu, çaresizliği, önü alınamaz bir

sorunu aktarmaktadır. Bu da kadına yönelik şiddet haberlerini alışma tehlikesi ile karşı karşıya getirmektedir. Aşağıda yer alan Milliyet gazetesinin 12 Mart 2021 tarihli haberi okunduğunda durum daha net anlaşılacaktır.

Bir utandıran görüntü de Adana'dan!

Haberin başlığından görüldüğü üzere kullanılan ‘de’ ifadesi ile aynı durumun pek çok kez yaşandığının üzerine vurgu yapılmıştır. Haberin devamı şu şekildedir:

Samsun'da E.M.'nin 5 yaşındaki kızının gözü önünde eski eşi tarafından yere yatırılıp öldüresiye dövülmesinin ardından, bir kadına şiddet haberi de Adana'dan geldi. Erkek arkadaşı tarafından darbedildiği öne sürülen kadın hastaneye kaldırıldı.

Samsun'da Türkiye'yi ayağa kaldıran kadına şiddet görüntülerinin ardından bir haber de Adana'dan geldi. İddiaya göre, Adana merkez Çukurova ilçesi Beyaz Evler Mahallesi'ndeki çocuk parkında Emine A. ile erkek arkadaşı A.T. arasında çıkan tartışma kavgaya dönüştü.

Şekil 2.20. Milliyet, 12 Mart 2021

Haber metnine bakıldığında daha önce Samsun'da yaşanan kadına yönelik şiddet haberine atıf yapıldığı görülmektedir. Ardından Adana'da yaşanan olay aktarılmaktadır. Sıkça yaşanan bir durum, ister gelişmiş ister gelişmekte olan ülkelerde olsun, toplum üzerinde aynı etkiyi bırakmaktadır. Dolayısıyla bu etki çoğunlukla umutsuzluk ve çaresizlik olarak ifade edilebilir. Genel olarak gazete haberlerine bakıldığında kadına yönelik şiddet haberleri bu durumun en sağlam örnekleri olarak ele alınabilir. Çünkü hem

sık yaşanması, hem ifadelerde yer alan yinelemeler hem de yargının bu konuda yetersiz kalması kadına yönelik şiddet haberlerini yaygınlaştırmaktadır. Ayrıca bu yaygınlık özel alanda olduğu kadar hastane, devlet daireleri, iş yerleri gibi kamusal alanda da gözle görülür bir şekilde varlığını devam ettirmektedir.

İstanbul'da özel hastanede kadına şiddet! O anlar kamerada (Milliyet, 6 Haziran 2021)

Avcılar'da, özel bir hastanenin içinde bir kişinin, kadını azarlayıp, tokat attığı anlar vatandaşların cep telefonu kamerasına yansdı.

Olay, geçtiğimiz akşam saat 22.00 sıralarında Avcılar Merkez Mahallesi'nde bulunan özel bir hastanede yaşandı. İddiaya göre, hastanenin ilk katında bir kadın ve erkek tartışmaya başladı. Tartıştığı kadına bağırmaaya başlayan adam, daha sonra kadını itti. Bağırmaaya devam eden adam, kadına herkesin içinde tokat attı. Tartışma vatandaşların araya girmesi ile son buldu. Yaşanan şiddet anları ise dışarıda bekleyen bir vatandaş tarafından cep telefonu kamerası ile kaydedildi.

Kadına yönelik şiddet haberleri sözcüklerin seçimi, görsellerin kullanımı, rakamsal veriler, uzman görüşleri gibi etkenler kapsamında bir bütün olarak ele alınabilir. Bazı gazete haberleri haberi daha çekici kılmak için kelimelere ek olarak fazlaca görsellere yer vermektedir. Bunun içinde sosyal medya gazetecilere iyi bir arşiv sunmaktadır. Örneğin şiddet gösteren fail erkeğin fotoğrafına ulaşmak eskiden uğraş gerektirse de günümüzde facebook, instagram gibi sosyal medya mecraları görseller konusunda kolaylık sağlamaktadır. Kadına yönelik şiddet haberi oluşturulurken olay örgüsünün yanı sıra olaya karışan bireylerin fotoğrafları şahsi internet hesaplarından kolayca temin edilip habere eklenebilmektedir. Farklı yer, zaman ve mekanda çekilen bu görseller, okura bilgi amaçlı sunulmaktadır. Aşağıda yine bir güvenlik kamerası görüntüleri kullanılarak oluşturulan bir haber görülmektedir. *Milliyet* gazetesinin 28 Mart 2021 tarihli haberinde yer alan içerikte güvenlik kamerası görüntüsünün yanı sıra fail erkeğin internet ortamından ele edilen bir görüntüsüne de yer verilmiştir.

Tepki çeken görüntü! Kız arkadaşının yüzüne çatal fırlatıp, dövdü

Muğla Cumhuriyet Başsavcılığından, Muğla'nın Marmaris ilçesinde, sosyal medyaya yansıyan, bir erkeğin kız arkadaşına uyguladığı şiddet olayıyla ilgili, şüpheli hakkında soruşturma yapıldığı ve soruşturmanın titizlikle yürütüldüğü belirtildi.

İlçedeki bir iş yerinin güvenlik kamerasının 3 ay önce kaydettiği, E.C'nin B.Ö'yü darbettiği anların görüntüsü, sosyal medyada paylaşıldı.

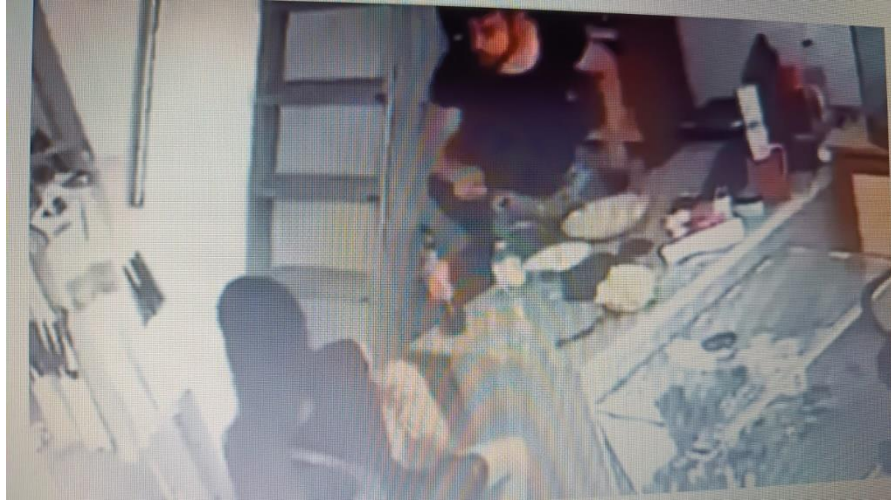
Görüntülerin ardından, olaydan sonra savcılığa giden B.Ö'nün daha sonra şikayetini geri çektiği, tekrar şikayetçi olduğunda E.C. hakkında 3 ay uzaklaştırma kararı çıkarıldığı, E.C'nin bu kararı ihlalden 3 gün hapis cezasına çarptırıldığı bilgisine ulaşıldı.

Görüntülerde, saldırgan E.C'nin, yemek yedikleri sırada B.Ö'nün yüzüne çatal fırlattığı, ardından kız arkadaşını darbettiği anlar yer alıyor.

Muğla Cumhuriyet Başsavcılığı konuya ilişkin yazılı açıklama yaptı.

Açıklamada, söz konusu görüntülerin güncel olmadığı bilgisine yer verilerek, şunlar kaydedildi:

"Mağdur B.Ö. isimli bayanın, erkek arkadaşı olan E.C. tarafından daha önceden darbedildiği, bu görüntüler ile ilgili darp olayı nedeniyle Marmaris Cumhuriyet Başsavcılığımızca daha önceden şüpheli E.C. hakkında soruşturma yapıldığı, soruşturmanın titizlikle yürütüldüğü hususu kamuoyuna duyurulur."

Şekil 2.21. Milliyet, 28 Mart 2021

Şekil 2.22. Milliyet, 28 Mart 2021

Genel olarak bakıldığında kadına yönelik şiddet haberleri, eleştirel söylem analizi çerçevesinde ele alındığında sorunludur denilebilir. Bu sav, sadece beş gazete ile sınırlandırıldığında dahi gözle görünür bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Örneğin fail erkeğin yüzünün sansürlenmesi, şiddet gören kadının kimliğinin açık bir şekilde haber metninde yer alması kendi içerisinde bir çelişki doğurmaktadır. Sadece şiddet eyleminin haksızlığı değil, burada mağdur kadının ve varsa çocuklarının ileriki yaşamı göz önüne alınarak hareket edilmek durumundadır. Bu durum genellikle sorun teşkil ederken aynı zamanda ortaya psikolojik boyutu da çıkmaktadır. Gazete haberlerine sonraki dönemlerde itiraz edilip görseller ve bağlantılar kaldırılrsa da sansürsüz olarak mağdur bireyin haber metinlerinde yer almadı yıpratıcı olabilmektedir.

Öte yandan kadına yönelik şiddet konulu haberlerde yer alan yineleme ifadeleri toplumsal bir gerçeği göz ardı etmektedir. Bu gerçek kitleler halinde sorun kabul edilen bir durumun kitle iletişim araçları yoluyla sürekli gündeme getirilip bir normalleştirme tehlikesi olarak ifade edilebilir. Özellikle bu durumun sakıncalı olduğu kabul edilmekle birlikte çözüm olarak bireyin medya okuryazarlığı bağlamında iyi bir eğitim almış olması gerekmektedir. Nitekim üstün körü okunan her kadına yönelik şiddet haberi, beraberinde yine üstün körü bir anlayışı da getirmektedir. Üstelik Türkiye gibi kadına yönelik şiddet haberlerinin sık yaşandığı ülkelerde bu tehlike, daha üst seviyelerdedir denilebilir. Bu bağlamda gazete haberleri, söylem açısından değerlendirildiğinde özenle hazırlanması gereken haberler olarak ele alınmaktadır.

2.2.1. Şiddet Gösteren Fail Erkeğin Sığındığı Sebepler

2.2.1.1. Ekonomik Sebepler

Şiddet ile ekonomiyi bir cümle içerisinde kullanacaksa bu durum kuşku yok ki endüstri devrimine kadar uzanacaktır. Nitekim kadın hatta çocukların bile fabrika hayatına girmeleri ile birlikte, geceleri de dahil olmak üzere çok ağır şartlar altında çalıştırılması, ister erkek işçi olsun ister kadın, birey üzerinde hem ruhsal hem de fiziksel tahribata yol açmaktadır (Güven, 2009: 48). Ağır ekonomik koşullar, stresli çalışma ortamları, uzun ve vardiyalı mesai saatleri erkeği bir doyumsuzluk ve tatminsizlik hissi ile baş başa bırakmaktadır. Birey bu sıkıntılar ile baş ederken aile içi şiddet de kaçınılmaz olmaktadır.

Öte yandan kadına karşı şiddet konusunda yapılan yasal düzenlemeler, her defasında kadına dair başka bir sorunun ortaya çıkmasından ötürü, eksik kalmaktadır (Atuk, 2021: 264). Ekonomik anlamda eşe bağımlı olsun olmasın kadının şiddet görmesinde, yine ekonomik nedenlerin etkisi gözle görülür bir şekilde artmaktadır.

Değişen hayat şartları, ekonomik krizler, hayat pahalılığı, aile bireylerinin sayısı, kontrolsüz nüfus artışı gibi nedenlere bağlı olarak erkeğin şiddet göstermesi ve toplumsal gerginlik paralel bir şekilde ilerleyerek gündelik hayatta kendisini göstermektedir. Bütün bunlara ek olarak kadına karşı şiddetin pek çok kaynağı olduğu vurgulanabilir ancak ekonomik yetersizlikler, bu noktada en çok karşılaşılan problemler arasında gösterilebilir (Genç vd. 2019: 394). Nitekim maddi yetersizliklerin olduğu bir ortamda, erkek her geçen gün daha çok şiddete meyilli hale gelmekte ve bu durum gün geçtikçe içinden çıkılmaz bir hal halini almaktadır. Şiddetin büyük bir çoğunluğunu oluşturan evli çiftlerin gazetelerde yer alan şiddet haberleri incelendiğinde, çoğunlukla dar gelirli kimselerin şiddete başvurduğu görülmektedir. Elbette bu durum gazete haberlerinde bir standart olarak ele alınamamaktadır. Çünkü şiddet gösteren fail erkek profilleri incelendiğinde, toplum tarafından belli bir saygınlık kazanmış ve statü sahibi erkeklerin de şiddet gösterdiği açıkça görülmektedir.

Genel bir bakış açısı ile bakılınca şiddetin doğmasında ekonomik sebepler, önemli rol oynamaktadır. Sosyo ekonomik açıdan geri kalmış ülkelerde kadın daha çok şiddete maruz kalırken, refah seviyesi yüksek olan ülkelerde de durum ne yazık ki

değişmemektedir. Şiddet gösteren fail erkek için ekonomi bir sebep olarak gösterilmese de, şiddetin doğuşunda ekonominin payının yüksek olduğu gerçeği, yapılan pek çok araştırmalarca kanıtlanmıştır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde şiddet, ekonominin insanlar üzerindeki etkisini de dolaylı yoldan ortaya çıkarmaktadır.

2.2.2.2. Duygusal Sebepler

Kadına karşı şiddet haberlerinde görüldüğü kadarıyla şiddet, pek çok açıdan kendisini günlük hayatta göstermektedir. Aynı zamanda fail erkeğin takındığı tutum, davranış biçimi ya da çevresel faktörlerin de haberleştirilmesi ile şiddetin duygusal boyutuna da böylelikle tanık olunmaktadır. Başka bir deyişle şiddet, psikolojik etkenlere de bağlı kalınarak kendisini ortaya çıkarmaktadır.

Erkeği şiddet göstermeye iten duygusal sebeplere değinmeden evvel şunu ifade etmek gerekir ki, gazete haberlerinde kadına karşı şiddetin temsil edilmesi sorunlu olsa da, sık sık gündem oluşturmaları açısından önemlidir (Atuk, 2021: 272). Bu önem sadece gazete metinlerini duygusal açıdan değerlendiren bireyler üzerinden ifade edildiğinde daha da önem kazanmaktadır zira her ne duygusal bir sebeple olursa olsun şiddet gösteren fail erkeğin eylemi, haber metinlerinde sıklıkla yer alması ile doğru orantılı olarak tepki çekmektedir.

Kadını kendisinin bir nesnesi olarak gören erkeğin davranışı kimi zaman kıskançlık kimi zaman da bu nesneye sahip olma arzusu ile yakından ilişkilidir denilebilir. Çünkü daha evvel Holland'ın da eserinde değindiği gibi 'kıt bulunan bir mal' olarak tanımlanan kadınlar yine Holland'ın ifadesi ile anne ve eş rollerine hapsedilmektedir (Holland, 2006: 49). Bu bakış açısı ve kadına atfedilen roller, pek çok olumsuzluğu da beraberinde getirmektedir. Bunlardan ilki erkeğin kadına karşı duygusal yaklaşımı onu bir meta olarak sahiplenmesi olarak açıklanabilir.

Gazetelerde yer alan şiddet haberleri açısından bu durum değerlendirildiğinde genellikle şiddete kadının boşanma isteğinden ötürü fail erkeğin başvurduğu görülmektedir. Ne zamanki kadın bağımsız bir hayat kurma isteğini dile getirir, erkek bu noktada büyük oranda şiddete başvurmaktadır. Fail erkeğin bu tutumu kendisine yönelik bir duygusal tehdit olarak algılaması varsayılırsa, kadının şiddete uğraması daha da haksız

bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Duygusal açıdan kendisini zedelenmiş hisseden erkek, bastırıldığı dürtülere daha fazla dayanamayarak şiddet eylemini ortaya çıkarmaktadır.

Erkeği kadına şiddet göstermeye iten duygusal sebeplerin başında gelen kıskançlık, gazete haberlerinde pek çok şekilde karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki boşanmış ve herhangi bir hukuki ya da sosyal bağı kalmamış bireylerden erkeğin, bu kopuşu kabullenemeyip şiddete başvurusu, gazete haberlerinde sık rastlanılan bir durum olmakla birlikte en çok yaşanan toplumsal durum olarak ele alınabilir. Bir kadının ekonomik bağımsızlığını kazanması, özgürleşmesine yol açan en önemli faktör olduğu göz önüne alınca, şiddet gösteren erkeğin şiddetinin hem duygusal hem de ekonomik sebeplere bağlı olduğu söylenebilir (Sucu, 2007: 27).

Duygusal sebepler içerisinde yer alan bir diğer unsur da itaat kavramı olarak ele alınabilir. Kadını kendisine mutlak itaat etmesi gereken bir obje olarak kurgulayan fail erkek, gerekli gördüğü itaat ile tatmin olmadığı zaman şiddet gösterebilmektedir. Öte yandan şiddet gören kadının bu şiddete boyun eğmemesi, ayrılmak ya da boşanmak istemesi erkeğin şiddetin dozunu arttırmasına ve duygusal açıdan kendisini kaybetmesine sebep olmaktadır (Yazıcı ve Şahbaz. 2020: 132). Gazete haberlerinde yer ve mekana bakılmaksızın erkeğin kadını sokak ortasında bile darp ettiği haber metinleri zaman zaman karşımıza çıkmaktadır. Duygusal olarak kendisine hakim olamayan fail erkeğin şiddet sokakta, iş yerinde, kafe ya da restoranlarda şiddet gösteren eylemlerde bulunması haber metinlerinde kendisine yer edinmektedir. Bu durum, hiç kuşku yok ki, çözülmesi gereken ve toplumsal olarak her bireyin duyarlı olmak durumunda olduğu bir konu olarak ifade edilebilir. Sadece duygusal yoğunluk yaşayan erkeğin duyguları ön plana çıkartılmadan aynı zamanda kadın ve akabinde çocuk unsurunun da göz önünde bulundurulması bir gereklilikten öte zorunluluk olarak düşünülebilir.

Günümüzde şiddet haberleri ne yazık ki artmıştır. Bu artışın sadece duygusal açıdan değerlendirilemeyecek oranda büyük olmasına ek olarak, her ne sebeple olursa olsun kabul edilmesi mümkün görülmemektedir. Ayrıca nesnel, tarafsız ve mantık kuralları çerçevesinde hareket edemeyip, yalnız duygusal boşluk adında şiddet gösteren fail erkek unsurunun, gazete haberlerinde temsil edilişi sorunludur denilebilir. Bu duruma örnek olarak Habertürk Gazetesi'nin 22.11. 2021 tarihli haberi örnek gösterilebilir. "Maltepe'de

sokak ortasında kadına şiddet” başlıklı haber metninde tamamen duygusal sebeplere bağlı olarak gösterilen bir şiddete örneği görülmektedir:

‘Kadına yönelik şiddet yine dehşete düşürdü. Bu kez de İstanbul’un ilçesi Maltepe’de sokak ortasında eski nişanlısını döven kişi gözaltına alındı. Dehşeti anlatan Tuğba Koç "Sırf telefonunu açmadım, mesaj atmadım, dışarı çıkarken haber vermedim diye yaşandı bu olay" dedi. Zanlı ise genç kadının ikametgahına yaklaşmamak şeklindeki adli kontrol tedbiri uygulanarak serbest bırakıldı’

Haberin özetinden de anlaşılacağı üzere duygusal olarak kendisini değersiz hisseden erkeğin şiddete başvurusu, bu şiddet neticesinde anlık da olsa bir duygusal tatmin yaşama durumu görülmektedir. Genel olarak bakılınca haber metinleri, şiddet gösteren erkeği rencide edici ifadelerle yer vermektedir ve yayın politikaları çerçevesinde böyle bir ifade ediş şekli, eleştirel bakış açısı ile bakılınca, yerinde bir durum olarak değerlendirilebilir. Çünkü erkeğin kadına yönelik şiddeti toplum tarafından hiçbir şekilde kabul edilmezken gazetelerin bu yönde bir tutum ile haber metinlerini oluşturması doğal karşılanmaktadır.

Netice itibariyle duygusal açıdan erkek, her ne kadar şiddeti haklı göstermeye çalışsa da bu kamuoyu tarafından son derece yanlış değerlendirilen bir tutum olarak görülmektedir. Nitekim gazete haberlerinde gerek haber editörlerinin gerekse eşik bekçilerinin ifade ettiği üzere fail erkeği niteleyen kelimelerin, zaman zaman da olsa gündelik dile hakaret olarak tabir edilen kelimelerden oluşması tesadüf olmamaktadır.

2.2.2.3. Bireysel Sebepler

Gazete haberlerinde yer alan kadına yönelik şiddet haberleri incelendiğinde, genel itibariyle bireyin, kendi kişisel çatışmalarının, ailevi unsurlarla bütünleşik olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin Hürriyet Gazetesi’nin 9.10.2021 tarihli, *‘Ne Attığını Bilmiyormuş’* başlıklı haberine göre fail erkeğin tamamen bireysel nedenlere bağlı olarak şiddet gösterdiği görülmektedir.

Haberin spotu şu şekildedir:

İstanbul'dan Antalya'ya taşınmak için hazırlık yapan Yasemin Uzunçelebi'nin önceki gün evine giden arkadaşı Mehmet Yıldız, genç kadını yüzüne ve vücuduna döktüğü kimyasalla yaktı.

Netice itibariyle bireysel sebeplere bağlı olarak gelişen şiddet haberlerinde, genelde fail erkeğin beyanı söz konusu olmaktadır. Haber metninde de görüleceği üzere şiddet gören kadın, şiddet gösteren erkek için kişisel bir unsur olarak görülmekte şiddet akışı da bu yönde gelişmektedir.

Haberin devamı aşağıdaki şekildedir:

Yoğun bakımdaki Uzunçelebi sağ gözünü kaybetti, sol gözünde büyük oranda görme kaybı oluştu. Vücudunda ise ağır derece yanık var. Gözaltına alınan ve hırsızlık, yaralama gibi 16 ayrı suç kaydı bulunan Mehmet Yıldız ifadesinde reddetse de, dosyadaki bilgilere göre kimyasal maddeyi, birkaç farklı kimyasalı karıştırarak kendisi hazırladı. İfadesinde Uzunçelebi'yle arkadaşlıkları olduğunu iddia eden Yıldız, "Masanın üzerindeki kaseyi fırlattım. İçindeki sıvının kimyasal olduğunu bilmiyordum" dedi. Yıldız, 'canavarca hisle ve eziyet çektirerek öldürmeye teşebbüs'ten tutuklandı.

Olayın haberleştirilme şekline bakıldığı zaman metnin son derece açık, kısa ve anlaşılır olduğu görülmektedir. Haber yazım tekniklerine göre gayet kurallara uygun yazılmış bir haber metni olarak görülse de söz konusu insan hayatı olduğu zaman, haber metinlerinin de eleştirel ve bilgilendirici özellikte olması beklenmektedir. Nitekim yaşama hakkının insanın en temel ve doğal olarak sahip olduğu ilk hakkı olması gerektiği düşünülünce, haber metinlerini oluşturmak da büyük sorumluluk gerekmektedir (Çüçen, 2011: 78). Özellikle psikolojik etkenlere bağlı olarak gelişen bireysel sebeplerle gösterilen şiddet haberlerinde, erkeğin tutumunu yerici bir haber dili kullanmak elzem görülmektedir.

Fail erkeği şiddet göstermeye iten diğer bireysel sebepler arasında psikolojik sorunlar başta olmak üzere öfke kontrolü ve empati eksikliği de gösterilebilir (Bulut, 2019: 125). Kadını kendisine ait bir meta olarak gören erkeğin, karşı cinsi tarafından herhangi bir olumsuz davranışla karşılaşması, erkeğin öfkesini körükleyebilmekte ve erkek çok kolay bir şekilde kontrolünü kaybedebilmektedir.

Haber metinlerinde sıkça rastlanılan 'öfkeden deliye döndü', 'öfkesine hakim olamadı', 'gözü döndü' gibi ifadeler, fail erkeğin bireysel sebeplerle gösterdiği şiddet

durumlarının haberleştirilmesinde zaman zaman okuyucunun karşısına çıkmaktadır. Kullanılan dilin haber metinlerinin toplumun her kesiminden kitlelere hitap etmesinden ötürü sade olması kuralına ilaveten kadına karşı şiddet haberlerinde de başlıklar, evvela bilgilendirici ve çekici olması açısından kimi zaman tartışmaya açık konular arasında olmaktadır (Şeker, 2004: 62). Özellikle bireysel sebeplere bağlı olarak gelişen olaylarda, okuyucu haber metnine geçmeden önce, fail erkeğin davranışının yanlış olduğunun vurgulandığı cümleleri, başlık ve spotlardan anlamalıdır.

Bunun yanı sıra şiddet gösteren erkekte gelişen aşırı korku, yoksunluk hissi, alkol ya da madde bağımlılığına ek olarak çocukluk döneminde yaşanan psikolojik sorunlar, erkeğin şiddet göstermesine zemin hazırlamaktadır (Bulut, 2019: 125). Fiziksel ve duygusal açıdan daha zayıf tabir edilen kadın için ise bu durum zamanla daha da zor bir hal almakta ve gazete haberlerinde gerek kadının konumuna gerekse gündelik hayatına yönelik bir olumsuzluk teşkil etmektedir. Başka bir deyişle kadın, şiddet görmesi durumunda, haber metinlerinden de anlaşılacağı üzere hem fizyolojik hem de psikolojik olarak ciddi hasar almaktadır.

Erkeğin bireysel sebeplere bağlı olarak gerçekleştirdiği şiddet (madde bağımlılığı, şiddete yatkınlık, psikolojik sorunlar vs.), geniş bir bakış açısı ile bakılınca, toplum tarafından doğru okunması gereken haber metinleri olarak ele alınabilir. Nitekim gazete haberleri, okurun bir haklı haksız ayrımı yapmadan, tamamen şiddet eyleminin kendisine odaklanmasını sağlamalı ve haber metinleri de bu üslup çerçevesinde oluşturulmalıdır.

SONUÇ

Medeniyet ne kadar gelişirse gelişsin dünya uzay çağına hızla yaklaşırken bile spesifik olarak kadına yönelik şiddet olgusu, insanlığın var olduğu çağlardan itibaren süregelen bir durumu ifade etmektedir. Eril olmayı patolojik olarak ele alan düşünürlerin varlığı olduğu gibi onu yücelten anlayışın inanılmaz çelişkisi, kadın üzerinde hep bir egemenlik, üstünlük kurma sevdasını da sürdürmektedir. Kadın cinsiyeti üzerinde yapılan çalışmaların çokluğu, şiddet olgusunun bitmek bilmeyen döngüsü insanlığın bu konu üzerinde hala pek çok eksikliği olduğunu göstermektedir. Nitekim kadına yönelik şiddetin hem ülkemizde hem de dünyada çözüm bekleyen toplumsal bir konu olması gerçeği, yapılan çok önemli çalışmalara rağmen değişmemektedir (Dursun, 2008: 6). Gerek akademik gerekse toplumsal çalışmaların fazlalığı, kadına yönelik şiddet konusunun önemine vurgu yapmakla birlikte aynı zamanda durumun aciliyetini gözler önüne sermektedir. Ana akım medya araçları kadına yönelik şiddet haberlerini sadece bir haber olarak değil de toplumsal bir mesele olarak kitlelere aktarsa da pek çok eksiklik mevcuttur denilebilir. Ayrıca ana akım medyaya habere ulaşma noktasında alternatif oluşturan sosyal medya mecraları da kadına yönelik şiddet haberlerine sık sık akışlarda ve ana sayfalarında yer vermektedir. Belki de bilgiye ulaşma konusunda en ileri seviyeye gelmiş olan insanlık kadına yönelik şiddet gibi toplumsal sorun içeren haberleri doğru okuyabilmekte midir? Kimi gazete haberlerinde bir paragraf ile verilen kadına yönelik şiddet haberi, akabinde kitaplara konu olacak sonuçlar doğurabilmektedir. Tartışma programlarında çözülemeyecek kadar önemli olan bu sonuçlar ileriki dönemlerde daha büyük sorunlara gebe kalabilmektedir. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet haberlerini bireyler tarafından doğru okunması elzem olmaktadır. Bu zaruriyet, kadına yönelik her türlü fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddeti kapsamaktadır.

Gazetelerin enformasyon akışı bağlamında en sık kullanılan iletişim araçları olduğu bilinmektedir. Özellikle dördüncü güç olarak ifade edilen medya bağlamında haber içeriği oluşturmak ve bu haberleri servis etmek iyi bir medya okur yazarı olmaktan geçmektedir. Kadına yönelik şiddet haberini sadece bir şiddet haberi gibi okumak, öldürülen bir kadının resmine sadece yeryüzünden yok olmuş bir silüete bakar gibi bakmak ilerisi için daima var olan bir problem olarak görülmektedir. Günümüzde gazete haberleri çabuk tüketilen metalar olarak değerlendirilirse durumun vahameti daha net

ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle gazete haberlerini üstünkörü okumak, alt okuma yapmadan haberi değerlendirip geçmek çok yanlış bir tutum olabileceği gibi aynı zamanda duyarsızlaşmaya da zemin hazırlamaktadır. Şiddet gösteren fail erkeğin eylemi gerçekleştirme sebeplerinden kullanılan dile kadar önem arz eden kadına yönelik şiddet haberleri, birer belge yerine de geçebilmektedir. Başka bir deyişle, kadına yönelik şiddet haberinin yer aldığı metinler şiddet davranışından doğrudan etkilenen bireyler için bir doküman olarak ele alınabilmektedir. Dolayısıyla gazete haberleri üstünkörü okunup değerlendirilebilecek haberler olarak nitelendirilmemelidir.

Görseller, belgeler, isimler, alıntılar, gösterilen tepkiler kadına yönelik şiddet haberleri içeriğinde okumanın her türlü alt metnini oluşturmaktadır. Anlatılmak istenen ile anlatılanın farklı olduğu her gösterge ve anlam kargaşası, kadına yönelik şiddet haberlerinin gerçek manasını perde arkasına itmektedir. Özellikle şiddet gösteren erkeğin profili bağlamında ele alınması gereken önemli konular, haber metninde kullanılan her sözcüğü doğrudan ilgilendirmektedir. Başka bir deyişle, fail erkek unsuru haber metinlerinde gerek görsellerle gerek kelimelerde yapılan davranışın yanlışlığına bağlı olarak altı çizilmeli ve okuyucunun eleştirel bakış açısı ile bakmaya zorlanması gerekmektedir. Sabah, Sözcü, Milliyet, Hürriyet ve Cumhuriyet gazetelerinin genel olarak şiddet haberlerini aktarış biçimlerine baktığımızda eleştirel bakma noktasında konusunda pek çok eksikliğin mevcut olduğu görülmektedir. Bu eksikliklerin başında başlık ve spot da dahil olmak üzere fail erkeğin şiddeti gösterme sebebinin gelişi güzel aktarılması gelmektedir. Daha açık bir ifade ile gazete haberlerinin şiddet olgusunu hiçbir haklı gerekçe bırakmayacak biçimde aktarması, bu tür haberlerin doğru bir şekilde okunması için ilk şartı oluşturmaktadır. Örneğin, *'kendisini aldatan eşini katletti'*, *'boşanmak isteyen karısını sokak ortasında dövdü'*, *'kendisine hakaret eden sevgilisini on yerinden bıçakladı'* gibi söylemler kadına şiddet haberlerinin en büyük kusurlarını oluşturmaktadır. Bu tür başlıklar, kadına yönelik şiddet haberlerini ataerkil bakış açısı ile okuyan her birey için akılda canlanacak senaryoda, kadını suçlu durumuna düşürmektedir. Bu durum istenmeyen sonuçları da beraberinde getirecektir. Evlenme hakkına sahip olan kadın erkek her birey için aynı zamanda boşanma hakkı da bulunmaktadır. Ancak kadına yönelik şiddet haberlerinde yer alan tek taraflı açıklama ve söylemler, kadını her türlü olumsuz durumun baş aktörü yapmaktadır. Kadını pek çok toplumsal yük altına iten geleneksel söylem ve tutumlara bağlı olarak boşanma isteme

durumu, sanki kadının hayatının noktalanması gereken bir durum olarak gösterilmektedir. Böylesi bir düşünce neresinden bakılırsa bakılsın yanlıştır denilebilir çünkü kadın, aileyi oluşturan roller noktasında erkeklerle birlikte yer almaktadır ve her konuda karşı cinsi ile denk konumda bulunmaktadır. Bu durumu kabul etmekte zorlanan erkek egemen bakış, kadına yönelik şiddet haberlerini kadın figürüne parmak sallayarak haber metnini okumakta ve yorumlamaktadır. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet, haksız bir durum içerisinde haklı gerekçelere bağlanmanın absürt bir şekilde önü açılmaktadır.

Günümüzde medya, kadına yönelik şiddet haberlerinde 2000’li yıllardan itibaren artışın olmasına bağlı olarak, fazla enformasyon yoğunluğu yaşamaktadır. Bu tarihten sonra meydana gelen kadına yönelik şiddet haberlerindeki artışın yoğunluğu, haber metinlerinin üstün körü ve fazla özen gerektirmeyen metinler şeklinde hazırlanmasına neden olmaktadır. Bu durumu olumsuz bir gelişme olarak değerlendirmek mümkündür. Çünkü kadına yönelik şiddet haberleri, anlam akışı açısından emek isteyen haberler sınıfında ele alınabilir. Nitekim kadına yönelik söylemlerin bugünkü durumunu ve mevcut sorunları anlamak için kadın erkek ilişkisinin tarihsel gelişimine bakmak gerekeceği gibi haber metinlerinin de bu bağlamda değerlendirilmesiengin bilgi birikimi istemektedir (Çoban ve Baykal, 2021: 413). Bir toplumda okur yazar oranının çokluğu, eğitim seviyesinin yüksekliği, aydın kesimin toplam nüfus içerisindeki yeri gibi ölçülere bağlı olarak olay ve olguların durumu değişmektedir. Kadına yönelik şiddet haberleri bu bağlamda ele alındığında, çok daha nesnel ve tarafsız değerlendirmeler ortaya çıkmaktadır. Fail erkek kavramını eleştirel bakış açısı ile değerlendirebilmek için bir bilgi birikimi sahibi olmak elbette önemlidir. Ancak bunun yanı sıra gazete haberlerini okuyan sıradan bir birey için şiddetin kötü bir eylem olduğu genel geçer bir durum olmak durumundadır.

Ne yazık ki ülkemizde, kadına yönelik şiddet haberlerini erkeğin lehine değerlendiren bir grup bulunmaktadır. Geleneksel sebepler ve ataerkil bakış açısı ile açıklanacak olan bu grubun tanımı, eril üstünlüğü toplumsal düzen için salt gerekçe olarak gören bir anlayış ile doğrudan ilişkilidir denilebilir. Tıpkı Holland’ın mizojini kavramında olduğu gibi kadın nefretinin fanatiklik boyutunda olduğu bir düşünüş tarzı doğal olarak kadına yönelik her türlü şiddet eylemini de haklı bulacaktır. Aile içerisinde mutlak söz sahibi olan erkeğin, gazete haberlerinde yer alan şiddet eylemi, muhakkak haklı gerekçelere dayandırılacaktır. Toplum için son derece zararlı olan ve eğitim hariç

panzehri bulunmayan bu düşünce tarzı, her nereden bakılırsa bakılsın olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Ancak bir problemin olumsuz neticeleri, onu yok saymakla çözülemeyeceği gibi, kadına yönelik her türlü nefret içeren söylemlerin de başta eğitim olmak üzere çaresinin aranmasından asla vazgeçilmemelidir.

Nesnel bakış açısı ile değerlendirilirse gazete haberleri, bu çarelerin birer halkası olarak görülebilir. Köşe yazarlarından haber editörlerine, eşik bekçilerine kadar gazete haberleri kadına yönelik şiddet söylemlerine karşı duruş olarak bir basamak oluşturabilir. Bu sav, haber alma ve haberleşmenin önemine bağlı olarak ele alındığında durum daha açık ve net olarak görülmektedir. Evvela gazete haberleri toplum için vazgeçilmez birer iletişim araçlarının başında gelmektedir. Bunun dışında gazeteler, enformasyon akışı bağlamında en fazla kullanılan araçlar sınıfında ele alındığında, haberin yayılması ve okura ulaşması noktasında çok fazla etki gösterebilmektedir. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet haberlerini takip etme noktasında bir kanal görevi gören gazeteler, söylem ve anlatış açısından üstün bir dikkat gerektirmektedir.

Çalışmada da ele alınan Sabah, Milliyet, Hürriyet, Cumhuriyet ve Sözcü gazetelerinde yer alan kadına yönelik şiddet haberleri, bu gazetelerden birini ya da hepsini takip eden birey için kelime kelime önem arz etmektedir. Okurun bilgi birikimi, yaşı, cinsiyeti, mesleği, ideolojisi haberi kodlamasında farklılık oluşturan parametrik durumları ortaya çıkarmaktadır. Örneğin daha önce şiddete uğramış bir kadın ile hiç şiddet görmemiş bir kadının haberi okuması ve anlamlandırması farklı olmaktadır. Yine aynı şekilde şiddet göstermeye meyilli bir erkek ile şiddete tamamen karşı bir duruş sergileyen erkeğin habere bakış açısı farklıdır. Dolayısıyla gazete haberleri bu farklıları göz ardı etmeden haber metnini oluşturmali ve şiddetin savunulmasına hiçbir açık kapı bırakmamalıdır.

Toplum tarafından yanlışlığı kabul edilen genel geçer bir kural bağlamında kadına yönelik şiddet, gazete haberlerinde yer aldığı şekilde mutlak yanlıştır anlayışına uygun şekilde okunmadıkça sorunlar devam etmektedir. Eril ve dişil ayrımcılık, erkek cinsiyetinin üstünlüğü, kadını nesneleştiren ataerkil söylemler, toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında kadına yüklenen sorumluluklar tek bir uzlaşma düşünce üzerinde oturtulması halinde kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorun olmaktan çıkabilmektedir. Gazete haberlerinde kendisine biçilen annelik rolünden ötürü boşanamayan kadınların şiddet ile

burun buruna gelmesi nadir görünen bir durum olmadığı gibi son derece yaygındır. Çocuğunu babasız büyütmek istemeyen ve ekonomik olarak eşine bağlı olan bir kadın, şiddet görse dahi hayatını iyileştirmek için bir adım atamamaktadır. Ekonomik şiddet ile açıklanacak olan bu durum, gazete haberleri açısından ele alındığında ekonomik özgürlüğü olan kadınlar için de pek farklı olmamaktadır. Bu çelişki, şiddetin çok yönlü boyutuna bir kanıt teşkil ederken aynı zamanda psikolojik, sosyolojik boyutu ile birlikte devasa bir karmaşayı ifade etmektedir. Aile içerisinde bir değer ve saygı göremeyen kadın, ne zaman boşanmak istese bir dizi engellerle karşılaşabilmektedir. Hatta bu engelleri aşmak için kolları sıvamak beraberinde fizyolojik, psikolojik, ekonomik şiddeti beraberinde getirmektedir. Gazete haberlerinde '*boşanmak istediği için öldürüldü*' gibi başlıkların sıkça görülmesi, altında sorunlar silsilesinin yanı sıra kadına bakış açısının bir neticesidir denilebilir. Kendisini karşı cinsten ayrı bir birey olarak algılamakta güçlük çeken fail erkek profilleri, hemen her kadına yönelik şiddet haberinde benzerdir. Erkeğin kadın üzerinde kurduğu iktidar ve denetim mekanizması, aileyi toplumsal cinsiyet rolleri kısılcacında oluşturulan bir kurum haline getirmektedir (Öztürk 2014: 62). Bu kurumdan ayrılmak isteyen kadın önce iktidara sonra baskılara en nihayetinde de şiddete maruz kalmaktadır. Kadına yönelik şiddet haberlerinin olay örgüsüne bakıldığında benzer ifade ve söylemlerin bulunması sorunun benzerliğine çözümün de biricikliğine işaret etmektedir. Şiddet gösteren erkeğin kadını bir birey olarak görmesindeki güçlük, bireysel sebeplerin yanı sıra yaşanan coğrafya ile de doğrudan ilgilidir.

Özetle kadına yönelik şiddet haberleri kadını erkeğe erkeği kadına ifade etme bağlamında her satırı değerli birer metinler olarak ele alınabilir. Gazete haberlerinin bu misyonu, sadece birey ve cinsiyet açısından ele alındığında eksik kalan, toplumsal boyutu olduğu kadar ideolojik boyutu da olan bir döngünün halkası konumundadır denilebilir. Kendisini kadının efendisi olarak gören erkek, bu anlayışın yanlış olduğunu kabul etmediği müddetçe ne yazık ki gerek ülkemizde gerekse dünyada kadına yönelik şiddet haberleri var olmaya devam edecektir denilebilir. Çünkü tarihin en eski kurumu olan aile, geleneksel yaşam tarzı ile modern yaşam tarzı arasında hem kadını hem erkeği bir tercih yapmak zorunda bırakmaktadır (Yıldırım, 2021: 30). Bu tercih arasında en çok sıkışan ve ikilemde kalan da genellikle erkek olmaktadır. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet haberlerine bakıldığında kadın ile fail erkeğin isteği arasındaki çatışma, ister evli olsun ister olmasın, sonucu şiddetle biten kaçınılmaz eylemlerle neticelenmektedir.

Değiştirilebilir ve engellenebilir bu tutumların haber olması, gerek bireysel gerek toplumsal pişmanlıkları beraberinde getirmektedir. Ayrıca kadına yönelik şiddet haberlerinin içeriğine bakıldığında değiştirilebilir tutum ve yargıların mutlak doğru olarak kabul edilmesindeki tutumlar, sadece şiddet gören ya da gösteren birey için değil, toplumun tamamını yakından ilgilendirmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbalık, E. (2014). “Dede Korkut Kitabı’nda Bir Cinsiyet Rejimi Olarak ‘Erkeklik’.” *Türkbilig*, 2014 (27), 105-119.
- Akkaş, İ. ve Uyanık, Z. (2016). “Kadına Yönelik Şiddet”. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6 (1), 32-42.
- Atuk, F. G. (2021). “Kadın, Şiddet, Medya ve Temsil İlişkisini Yeniden Düşünmek: Medyada ve Medya Aracılığı ile Kadına Karşı Kadın Şiddeti”. *Aksaray İletişim Dergisi*, 3 (2), 258-285.
- Baykal, K. C. (2021). “Kadına Yönelik Şiddet Haberlerine Dair Bir Eleştirel Söylem Çözümlemesi”. *Sosyal Bilimlerde Akademik Çalışmalar*.
- Chanter T. (2022). *Toplumsal Cinsiyet*. Fol Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çağırkan, B. (2018). “Kimlik Ögesi Olarak Erkeklik Kavramı ve Postmodern Toplumlarda Farklı Erkeklik Algıları”. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5 (5), 93-105.
- Çam, D. (19 Mayıs 2023). 10 Yılda 4197 Kadın Öldürüldü. *MLSA*. <https://www.mlsaturkey.com/tr/10-yilda-4197-kadin-olduruldu#>
- Daşlı, Y. (Ed). (2019). *Sosyal Sorunlarda Güncel Tartışmalar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eşkinat R. (2013). “Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet (Boşanmış Kadınlara Yönelik Araştırma)”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (37), 298-301.
- Freud S. (1981). *Cinsiyet Üzerine*. İstanbul: Say Yayınları.
- Freud S. (2020). *Bilinçaltı*. Ankara: Yason Yayınları.
- Fromm Reichmann, F. (2021). *Yoğun Psikoterapinin Temel İlkeleri*. İstanbul: Okuyanüs Yayınları.
- Garip, S. (2023). “Sosyal Bilimlerde Nicel Araştırma Geleneği Üzerine Kuramsal Bir İnceleme”. *International Journal of Social Science Research*, 12 (1), 1-19.
- Gedik, E., Çakır, H. ve Coşkun, A. (2020). “Bir İnşaa Süreci Olarak Erkeklik: Yozgat Örneği”. *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 84-95.

- Genç, Y., Altıparmak, İ. B. ve Gündüz, D. U. (2019). “Kadına Yönelik Şiddetin Erkekler Tarafından Değerlendirilmesi: Sakarya Örneği”. *Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE Dergisi*, 21 (2), 391-408.
- Giddens, A. (2020). *Sosyoloji Başlangıç Okumaları*. Ankara: Say Yayınları.
- Gündüz, F. (2018). “Kadına Yönelik Şiddet: Cinayet Haberi Çözümlemesi”. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6 (1), 297-318.
- Halıcı, C. (2007). *Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Harcar, T., Çakır, Ö., Sürgevil, O. ve Budak, G. (2008). “Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu”. *Toplum ve Demokrasi*, 2 (4), 51-70.
- Holland, J. (2006). *Mizojini Dünyanın En Eski Önyargısı Kadına Karşı Şiddetin Evrensel Tarihi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- İbrahim A. ve Dağ A. N. (2021). “İnsan Hakları Hukuku Açısından Kadına Şiddet”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, (19), 86-101.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (1 Şubat 2021). Ocak 2021 Raporu. <https://kadincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/2952/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-ocak-2021-raporu>
- Kant, İ. (2020). *Eğitim Üzerine*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Kara, Ç. ve Ulağlı, S. (2022). “1980-2020 Yılları Arasında Medyada Kadın Temsilinin Dönüşümü”. *Management and Political Sciences Review*, 4 (2), 142-164. doi: 10.57082/mpsr.1193902
- Karabulut, E., Kahraman, F., Yazıcı, H. G. ve Özgür, G. (2020). “Günlük Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet”. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3 (2), 146-152.
- Kuruoğlu, H. ve Aydın, B. (2014). *Toplumsal Cinsiyet ve Medya*. Detay yayıncılık
- Kuş, E. (2012). *Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Küçük Durur, E. (2017). “Medyada Şiddetin Bir Başka Yüzü: ‘Doktora Saldırı’ Haberleri”. *Atatürk İletişim Dergisi*, (14), 45-60.
- Lachkar, J. (2001). “Emotional Abuse of High-Functioning Professional Women”. *Journal of Emotional Abuse*, 2 (1), 73-91.

- Laloğlu P. (2018). *Akademia Sosyal Bilimler Dergisi*. Özel Sayı-1
- Nazir, T. ve Özçiçek, A. (2022). “Gaslighting: İki Yüzlü Bir Duygusal İstismarla Yüzleşmek”. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 6 (3), 241-250.
- Nergiz E. ve Akın, E. (2021). “Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi: Mutlu Kaya Örneği”. *Middle Black Sea Journal of Communication Studies*, 6 (1), 1-16.
- Özçetin B. (2019). *Kitle İletişim Kuramları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özkan S. (2018). “Kadına Yönelik Şiddet ve Sosyal Medya Aktivizmi: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Örneğinde İçerik Analizi”. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli e-Dergisi*, 9 (9), 57-69.
- Özkan, G. (2017). “Kadına Yönelik Şiddet - Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 553-564.
- Öztürk, A. B. (2014). “Eşine Şiddet Uygulayan Erkeklerin Evlilik Yaşantıları ve Şiddet”. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 25 (2), 61-74.
- Polat, O. (2016). “Şiddet”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22 (1), 15-34.
- Popper Karl, R. (2016). *Bilimsel Araştırmanın Mantığı*. İstanbul: YKY Yayınları.
- Sayılan, G. (2017). *Öldüren Erkek(lik)ler: Eşine Şiddet Uygulamış Cezaevindeki Erkekler by Gizem Çelik*. Notabene Yayınları.
- Secgin L. ve Selçuk K. T. (2023). “Sanal Ağların Distopyası: Kadına Yönelik Dijital Şiddet”. *Dünya İnsan Bilimleri Dergisi*, (1), 203-217.
- Sucu, İ. (2007). *Boşanmış Kadınların Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrası Toplumsal Kabülleri Sakarya İli Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Şahin, H. Çakmak, A. ve Erdem, Y. (2021). “Pandeminin Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Etkisinin Yazılı Basına Yansıyan Olgular Üzerinden İncelenmesi”. 18 (43), 7348-7367.
- Şeker M. (2004). *Kuramsal Temeller ve Uygulama İlkeleriyle Sayfa Düzeni*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Şirin, A. (1998). “Kadın İstismarı ve Kadına Yönelik Şiddet”. 14 (1), 1-10.
- Tongeren Van, D. R. ve Tongeren Van, S.A.S. (2021). İstanbul: Okuyanous Yayınları.

- Türkoğlu, S. (2014). “Kadına Yönelik Şiddeti Özendiren Diziler Üzerine Etki Araştırması”. 7 (7), 143-160.
- Uçak, O. (2020). “Medyada Kadın Haberleri Üzerinden Kadının Temsili”. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırma Dergisi*, 7 (3), 157-175.
- Uçar, A. (2016). “İstatistikî Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet”. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 315-364.
- Ünlü, S. ve Bayram, N. (2009). “Kadına Yönelik Şiddet: TV Dizilerinde Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Araştırma”. 5 (4), 95-104.
- Yavuz, K. ve Çakıcı, F. O. (2021). “Şiddet Mağduru Kadına Verilen Sosyal Hizmetler: Trabzon İli Örneği”. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 10 (19), 36-60.
- Yazıcı, F. ve Şahbaz, Y. D. (2020). “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye’de Yazılı Basına Yansıması”. *Intermedia International e-Journal*, 12 (7), 129-149
- Yazıcı, F. ve Şahbaz, Y. D. (2020). “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye’de Yazılı Basına Yansıması”. *Intermedia International e-Journal*, 7 (12), 129-149.
- Yetiş, E. Ö. (2020). “Erkeklerle Şiddeti Konuşmak: Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddeti Anlama ve Önlemede Erkek Katılımını Psikososyal Yaklaşımın Sunduğu İmkânlar Üzerinden Düşünmek”. *Fe Dergi* 12 (2), 187-200. doi: 10.46655/federgi.843002.
- Yıldırım, İ. (2021). “Türkiye’de Aile İçi Şiddet Sarmalı ve Bir Çözüm Önerisi: Evlilik Kursu”. *Hafıza*, 3 (1), 28-52.
- Yılmaz, E. ve Ören, B. (2021). “Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Cinayetlerinin Medyada Yansıması”. *Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 46-53. doi: 10.51621/atakad.817828
- <https://www.sabah.com.tr/yasam/kafede-eski-es-siddeti-yardimina-hemcinsleri-kostu-5562655>
- <https://www.sabah.com.tr/yasam/cocugun-gozyasina-bakmadi-ankarada-otoyol-kenarinda-kadina-siddet-5495870>
- <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/ankara/utanc-tablosu-41977044>
- <https://www.milliyet.com.tr/galeri/maltepede-sokak-ortasinda-kadina-siddet-kamerada-433674/3>

<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/gunaydin/tuba-kalcik/2021/10/08/kadina-siddetin-onlenmesinde-medyaya-da-gorev-dusuyor>

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/esini-cocugunun-gozu-onunde-vahsice-oldurmustu-hatirlamiyorum-dedi-6662130>

<https://www.haberturk.com/marketteki-dehsette-soke-eden-detay-haberler-3081912>

<https://www.sabah.com.tr/aksaray/2021/11/21/kadina-yonelik-siddet-icin-dogada-yuruduler>

<https://www.sozcu.com.tr/istanbulun-gobeginde-kadina-siddet-anlari-wp6531464>

<https://www.sozcu.com.tr/kadinlar-isyan-etti-24-saatte-8-kadin-olduruldu-wp6345955>

<https://www.sozcu.com.tr/fatihte-kadina-siddet-kamerada-wp6615518>

<https://www.sozcu.com.tr/bakan-yaniktan-kadina-siddet-aciklamasi-wp6441902>

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/son-dakika-siddet-goz-gore-gore-geldi-iyi-olabilmek-icin-tek-sarti-var-6449333>

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/bir-utandiran-goruntu-de-adanadan-yine-kadina-siddet-6453887>

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/istanbulda-ozel-hastanede-kadina-siddet-o-anlar-kamerada-6524375>

<https://www.milliyet.com.tr/milliyet-tv/tepki-ceken-goruntu-kiz-arkadasinin-yuzune-catal-firlatip-dovdu-video-6467390>

<https://www.milliyet.com.tr/galeri/maltepede-sokak-ortasinda-kadina-siddet-kamerada-433674/3>

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ne-attigini-bilmiyormus-41913293>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Tuğba BOZKURT
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	
Y. Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	